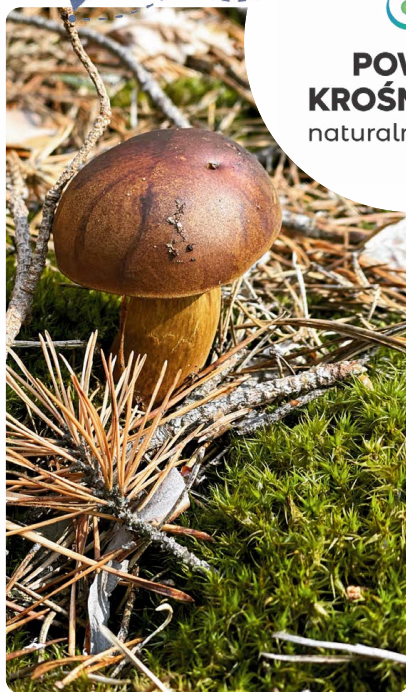




**POWIAT
KROŚNIEŃSKI**
naturalnie... bliski



Kraina jezior, rzek i winnic



Pogranicze



Zabytki



Natura



Smaki



Zwiedzanie



Aktywność



Powiat Krośniński

ul. Piastów 10 B
66-600 Krosno Odrzańskie
tel. +48 68 383 02 11
fax +48 68 383 02 36
e-mail: sekretariat@powiatkrosnienski.pl
www.powiatkrosnienski.pl



Część polska

Tekst: Krzysztof Koziółek
Wstęp: Starosta Krośniński Anna Januszkiewicz

Część niemiecka

Opracowanie części niemieckiej (str. 44- 50) – Powiat Sprewa-Nysa

Tłumaczenie

Barbara Szubert-Tabaczka,
Tłumaczenie fragmentów „Ody do Krosna” – Kazimiera Kaźmierczak

Zdjęcia

Krzysztof Koziółek, Grzegorz Walkowski, Jerzy Szmít, Cezary Stawski, Grzegorz Garczyński, Adam Sobolewski, Łukasz Wojciechowski, Rezydencja Dychów, Archiwum: Starostwa Powiatowego w Krośnie Odrzańskim, Gminy Bobrowice, Gminy Bytnica, Gminy Dąbie, Gminy Gubin, Miasta Gubin, Gminy Krosno Odrzańskie, Gminy Maszewo, winnice z terenu powiatu.

Opracowanie graficzne

www.wydawnictwolabor.pl

Wydawca

Wydawnictwo Compass, www.compass.krakow.pl

ISBN: 978-83-8184-913-5

Bibliografia

Beata HALICKA, Krosno Odrzańskie Crossen an der Oder 1005-2005. Wspólne dziedzictwo kultury, Skórczyn 2005. Małgorzata ALBRECHT, Spóźniony reportaż, Gazeta Lubuska (Magazyn nr 73, 1978 r.). Gmina Bobrowice – Folder informacyjny-promocyjny. Gmina Bytnica [ulotka]. Gmina Gubin [ulotka]. Gubin-Guben [folder promocyjny]. Miasto podwójne nad Nysą, Gubin-Guben 2017. Nadleśnictwo Bytnica: Ludzie dla lasu. Lasy dla ludzi [bdw], Powiat Krośniński [bdw]. Powiat Krośniński. Skarby natury, Zielona Góra 2008. Szlakiem atrakcyjnego krajobrazu 15. południka, Krosno Odrzańskie – Lubsko 2014. Turystyka sakralna śladami PROW [bdw]. Zamek Piastowski Krosno Odrzańskie [ulotka]. Zielony Zakątek [bdw]. 60 lat Zespołu Elektrowni Wodnych Dychów [pdf]. STRONY INTERNETOWE: architektura.muratorplus.pl, bismarcktuerne.net, bytnica.pl, bytnica.zielonagora.lasy.gov.pl, cak-zamek.pl, czystejeziora.pl, dabie.pl, fotopolska.eu, gazetalubuska.pl, gnomonika.pl, guben-gubin.eu, gubin.naszemiasto.pl, gubin.zielonagora.lasy.gov.pl, kosciolydrewniane.pl, krajoznawcy.info.pl, krosnoodrzanskie.pl, kultura.wiara.pl, lubuskielato.pl, lubuskie.pl, lubuskie-lowiska.blogspot.com, luzyce.mega.pl, lwkz.pl, medievalheritage.eu, osirkrosno.pl, pgeeo.pl, pl.wikipedia.org, polskaniezwykla.pl, polska-org.pl, polska.travel/pl, pzwstelmet.com, spzg-gubin.pl, szlak15poludnika.pl, zabytek.pl, zamkilibuskie.pl, zgora.pios.gov.pl, zielonagora.lasy.gov.pl, ziemialubuska.pl, zimorodek.pl, zpkwl.gorzow.pl. Materiały Starostwa Powiatowego oraz gmin Powiatu Krośnińskiego. Materiały i strony internetowe obiektów turystycznych oraz winnic.

Dodatkowa informacja do folderu.

01

Cyfry w kolorowych kółkach w tekście folderu odnoszą się do numeracji atrakcji, zamieszczonych na mapie A3, która jest częścią kompletu promocyjnego.



Ciekawe miejsca warte zrobienia zdjęcia.

Interreg



Kofinanziert von
der Europäischen Union
Współfinansowany przez
Unię Europejską



Brandenburg – Polska

KRAINA JEZIOR, RZEK I WINNIC

POWIAT KROŚNIEŃSKI

KRAINA JEZIOR, RZEK I WINNIC to miejsce, które zostaje w sercu na długo. Miejsce naturalnie bliskie - naturze, ludziom i temu, co w podróżowaniu najcenniejsze: autentycznym doświadczeniom.

Tutaj czas płynie odrobinę wolniej. Historia spleta się z pięknem przyrody, a codzienny pośpiech ustępuje miejsca spokojowi. Powiat Krośnieński zaprasza do podróżowania w rytmie slow – bez pośpiechu, za to z uważnością na ludzi, miejsca i smaki. To tutaj odkryjesz uroki pieszych i rowerowych wędrówek, spływów kajakowych, regionalnych winnic oraz krajobrazów, które zachwycają o każdej porze roku. Przemierzysz ślady dawnych wieków, odkryjesz urokliwe zabytki i lokalne winnice, zanurzysz się w zieleni lasów pełnych życia, odpoczniesz nad rzeką i popływasz w krystalicznie czystych jeziorach. Weźmiesz głęboki oddech świeżym powietrzem, wsłuchasz się w szum drzew i odnajdziesz przestrzeń, w której można po prostu być. Tu każdy dzień staje się okazją do tworzenia wspomnień, które zostają na długo.

Naszą siłą jest także wyjątkowe położenie. W sercu polsko-niemieckiego pogranicza, zaledwie kilka chwil od granicy, Powiat Krośnieński od wieków łączy kultury, ludzi i idee. To naturalna brama do odkrywania Polski i Europy – miejsce, z którego blisko zarówno do najpiękniejszych zakątków Ziemi Lubuskiej, jak i atrakcji Powiatu Sprewa-Nysa (Spree-Neisse). Tutaj bliskość nie jest tylko miarą odległości. To sposób myślenia i budowania relacji.

KRAINA JEZIOR, RZEK I WINNIC to nie tylko kierunek na mapie. To miejsce, do którego chce się wracać.

Przekonaj się sam!

Anna Januskiewicz
Starosta Krośnieński

Ciekawostka

W Powiecie Krośnieńskim znajduje się: 30 jezior, 3 rzeki, 29 rzeczek, 15 kanałów wodnych, 2 parki krajobrazowe, 2 rezerваты przyrody. Powiat Krośnieński jest najbardziej zalesionym powiatem w Polsce, a jego wskaźnik lesistości to ponad 60%.



Jezioro Glibiel w Łochowicach.

POLSKA STOLICA WINA MUSUJĄCEGO

KROSNO ODRZAŃSKIE

Naszą wycieczkę zaczynamy nad rzeką – bo to Odra od wieków miała największy wpływ na rozwój miasta. Przerzucony nad nią **most 01** ma 163 metry długości i został wybudowany w 1905 roku – co czyni go najstarszym w województwie lubuskim – przez znaną fabrykę mostów i konstrukcji stalowych Beuchelt & Co. z ówczesnego Grünbergu, czyli dzisiejszej Zielonej Góry. Jedną z jej innych słynnych inwestycji jest Most Grunwaldzki we Wrocławiu.

Konstrukcję krośnieńską wzniesiono w duchu renesansu niemieckiego, co do dziś czyni ją jedną z najpiękniejszych przepraw odrzańskich. Wprawne oko na drugim słupku kratownicy po wschodniej stronie przeprawy – patrząc od starego miasta – dostrzeże też tabliczkę znamionową fabryki Beuchelta. Most w roku 2023 został podniesiony o 184 cm w celu poprawy żeglowności na rzece. Od 2026 r. nosi nazwę Most Króla Bolesława Chrobrego.

Niedaleko stąd – między starym miastem a **dawnym ujściem Bobru do Odry 02** (dziś tzw. Stara Odra) znajdowała się niegdyś dzielnica rybacka nazywana też „Rybakami” lub „Placem Klasztornym”. Budynki położone przy ul. Rybaki, Żeromskiego oraz Bobrowej zamieszkiwali ludzie trudniący się rybołówstwem na Odrze. Dziś jest tam skwer w kształcie ryby.

Warto zobaczyć...

Panoramę mostu i górnego miasta z miejsca, w którym Stara Odra (dawniej Bóbr) wpada do Odry (przedłużenie ul. Bobrowej). Po drugiej stronie Starej Odry widać ruiny pałacu z XVIII wieku wzniesionego w centralnym miejscu dawnego grodziska krośnieńskiego, którego powstanie datowane jest na VII/VIII wiek. Gród ten nigdy nie został zdobyty przez nieprzyjacielskie wojska.

Więcej na: www.odreagujwkrosnie.pl



Krośnieński most: najstarszy most w województwie lubuskim.



Ciekawostka:

w kościele na sklepieniu nad chórem znajduje się prawdopodobnie pierwsze na świecie malowidło przedstawiające papieża Jana Pawła II. W czasie konklawe w 1978 r. trwał remont kościoła i decyzją ówczesnego proboszcza Stanisława Garnca-za uczczono moment wyboru Karola Wojtyły.

Niedaleko mostu na Odrze, przy ul. Słonecznej, warto poświęcić chwilę na obejrzenie pozostałości po **murach obronnych** wybudowanych z cegły i kamienia na przełomie XIII i XIV w. Obwarowania otaczały całe miasto, a dostać się do niego można było przez jedną z trzech bram: Bramę Odrzańską (stała kiedyś w tym miejscu, co Hotel Odra), Bramę Kamienną (w pobliżu OSiR-u) oraz Bramę Głogowską (niedaleko Szkoły Podstawowej nr 1). Przy pozostałościach po murach obronnych stoi obelisk z zaznaczonymi poziomami wód podczas powodzi nawiedzających Krosno Odrzańskie na przestrzeni wieków (od 1736 do 1997 roku).

Wędrujemy na plac św. Jadwigi Śląskiej. Lubiącym odkrywanie tajemnic z przeszłości polecamy od razu, aby rozejrzeli się dookoła: wśród bruku znajdują datę wielkiego pożaru miasta (1708) oraz położenia nawierzchni (jest już nieczytelna) wykonanej za pieniądze, które miastu zapisał jeden z miejscowych przedsiębiorców i filantropów Hermann Schädle. Stąd też mówi się, że położony tu bruk to „kostka Schädlego”.

Patrzmy na **kościół pw. św. Jadwigi Śląskiej**. **03** Stojąca pierwotnie w tym miejscu bazylika – prawdopodobnie romańska – została ufundowana przez księżnę w XII w. Później na jej zrębach wzniesiono świątynię barokową. Nie tylko miłośników muzyki organowej powinny zainteresować organy firmy Sauer, znajdujące się w kościele – największe takie w zachodniej Polsce. Niegdyś świątynia należała do ewangelików – po drugiej wojnie światowej znów jest świątynią katolicką. Wieża kościoła jest dostępna dla zwiedzających. Rozpościera się z niej widok na dolinę Odry.

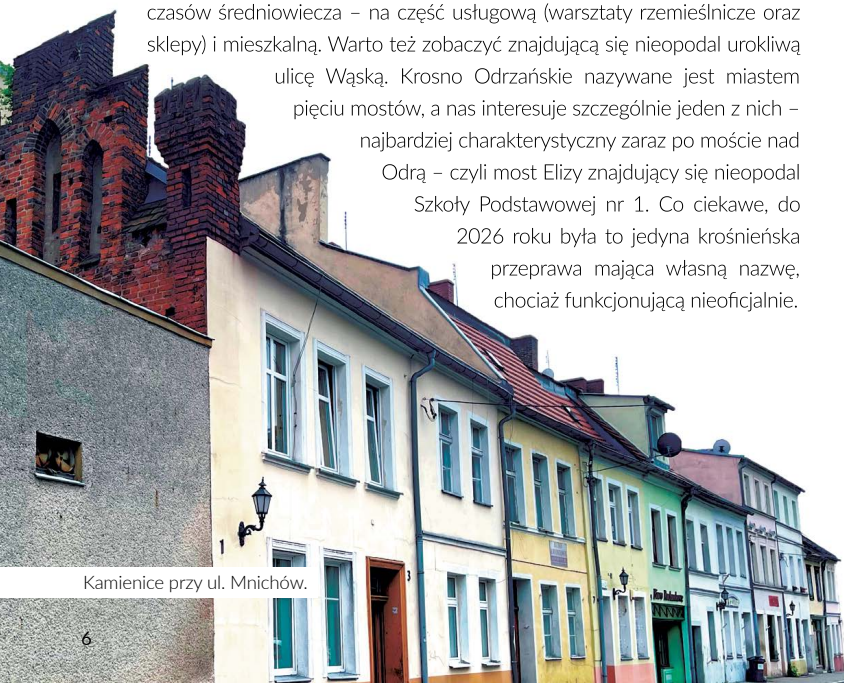


Kierujemy się w stronę dawnego **Zamku Piastowskiego**. 04 To tutaj w pierwszej połowie XIII stulecia książę śląski Henryk Brodaty wzniósł jedną ze swoich głównych rezydencji. Właśnie w Krośnie Odrzańskim organizował wiele wypraw wojennych i to także w tym miejscu zmarł 19 marca 1238 r. Kilka lat później schroniła się tutaj wdowa po nim, Jadwiga Śląska, uciekając przed najazdem Tatarów. Ostatnimi laty zamek odzyskuje powoli swoją świetność. Wyremontowano m.in. budynek bramny, część skrzydła południowego oraz kaplicę (wozownię) w skrzydle zachodnim. Swoją siedzibę ma tutaj m.in. Centrum Artystyczno-Kulturalne „Zamek”, informacja turystyczna, są także wystawy przedstawiające historię miasta oraz galerie miejscowych artystów.

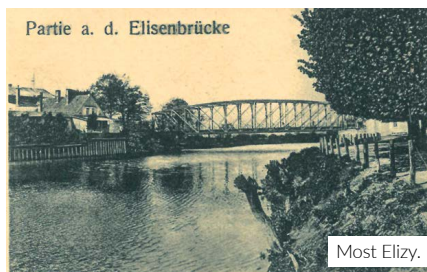


Zamek Piastowski.

Idziemy dalej w kierunku **kamienic stojących przy ul. Mnichów i na pl. Wolności** (dawniej pl. Lutra). To miejsce sięga historią aż do XVIII wieku, kiedy to budynki drewniane i szachulcowe zaczęły zastępować domy murowane, dzielone - jak od czasów średniowiecza - na część usługową (warsztaty rzemieślnicze oraz sklepy) i mieszkalną. Warto też zobaczyć znajdującą się nieopodal urokliwą ulicę Wąską. Krosno Odrzańskie nazywane jest miastem pięciu mostów, a nas interesuje szczególnie jeden z nich - najbardziej charakterystyczny zaraz po moście nad Odrą - czyli most Elizy znajdujący się nieopodal Szkoły Podstawowej nr 1. Co ciekawe, do 2026 roku była to jedyna kroszeńska przeprawa mająca własną nazwę, chociaż funkcjonującą nieoficjalnie.



Kamienice przy ul. Mnichów.



Patronką wcześniejszej konstrukcji stojącej w tym miejscu była bowiem Elżbieta (Elizabeth) Ludwika Wittelsbach, małżonka króla Prus Fryderyka Wilhelma IV. To za jej sprawą most nosił nazwę Elisenbrücke, a teraz imię Elizy.

Warto zobaczyć...

W murze kamienicy stojącej blisko skrzyżowania Mnichów i Pocztovej widać szczyt zabudowy gotyckiej (znajduje się tam nisza na rzeźbę).

Idziemy dalej, naszym celem jest siedziba **Szkoły Podstawowej nr 1** mieszcząca się w budynku postawionym w 1904 roku. Kiedy władze miasta podejmowały decyzję o nowej inwestycji, zamierzały tu zorganizować szkołę dla dziewcząt. Gdy jednak budowa się zakończyła, zmieniono zdanie i do dzisiejszej „jedyнки” trafili chłopcy.



Budynek Szkoły Podstawowej nr 1.

Wracamy na stare miasto – przechodząc raz jeszcze przez Most Elizy. Skoro mowa o przeprawie, to właśnie za sprawą ich mnogości dawniej miasto nazywano także Małą Wenecją, a na odpoczynek tutaj przyjeżdżali nawet mieszkańcy Berlina. Kanały Odry są świetnym miejscem na rekreację. Dookoła starego miasta i wzdłuż kanału znajdują się wały przeciwpowodziowe o długości 2,8 km, doskonałe do spacerów i jazdy na rowerze. A na strudzonych wędrówką czeka **kręgielnia, kort do squasha i bistro w Centrum Rekreacji** przy ul. Pocztovej.



Kręgielnia w Centrum Rekreacji przy ul. Pocztovej.

Przeprawiamy się na drugą stronę rzeki, a dalszą część wędrówki rozpoczynamy od **kościół św. Andrzeja**. **05** Pierwszą świątynię w tym miejscu wzniesiono w połowie XIII w., obecnie – neogotycką – wybudowano w 1827 roku praktycznie od podstaw w miejscu wcześniej zniszczonego kościoła. Pod kazalnica budowniczy umieścili 10 szklanych tabliczek pokazujących najważniejsze wydarzenia z historii Krosna. Według niektórych źródeł projektantem świątyni był jeden z najwybitniejszych niemieckich architektów Karl Friedrich Schinkel, aczkolwiek nie zostało to potwierdzone. Wewnątrz znajdują się pozostałości płyt nagrobnych dawnych mieszkańców.



Kościół św. Andrzeja z ośmiokątną absydą.

Idziemy na północ, ku chyba najbardziej tajemniczemu wśród polskich **deptaków**, kryjącemu się w wysokim wąwozie (ul. Podgórna). Odbijamy w prawo pod Urząd Miasta. Siedziba władz samorządowych – wcześniej powiatowych – znajdowała się tu od 1892 r. Wtedy obecny „ratusz” nosił nazwę „Rumuńska Willa”, wzniesiono go bowiem w tym stylu, na życzenie ówczesnego właściciela Viktora Ambrona, który dorobił się pokaźnego majątku na budowie kolei w Rumunii.



Deptak w wąwozie (ul. Podgórna).

Ciekawostka

Kilkaset metrów za kościołem św. Andrzeja przy ul. Nadodrzańskiej znajduje się namiot sferyczny, w którym Stowarzyszenie 515 – zajmujące się m.in. ochroną Odry, a także propagowaniem zrównoważonej turystyki – prowadzi szkolenia i warsztaty. www.stowarzyszenie515.org

Spod ratusza kierujemy się na północ, żeby pospacerować alejkami odnowionego **Parku Tysiąclecia 06**. Przed wojną w tym miejscu znajdował się cmentarz, założony jeszcze w XVIII w. Jednymi z najbardziej znanych mieszkańców, jacy tu spoczęli, byli przedsiębiorca i filantrop Hermann Schäde oraz Alfred Henschke, pseudonim Klabund (o nim za chwilę). Nekropolia funkcjonowała jeszcze do lat 60. XX w., potem pochówki zaczęto przenosić na nowy cmentarz przy ul. Kościuszki.



Promenada widokowa.



Parkowa rzeźba.

Dziś jest to dobre miejsce wypoczynku i spotkań mieszkańców miasta oraz turystów. Z **promenady 07** – jedynej takiej w województwie lubuskim – na szczycie wzniesienia rozpościera się przepiękna panorama na stare miasto, Odrę, Bóbr oraz Połupin i Dychów.



Panorama, w tle kościół św. Jadwigi Śląskiej.

W Parku Tysiąclecia - na promenadzie – znajdziemy także **ławeczkę „Klabunda”**, czyli **Alfreda Henschkego**, dramaturga i poety urodzonego 4 listopada 1890 r. w Krośnie Odrzańskim (a właściwie w Crossen an der Oder). Henschke pochodził z szanowanej rodziny krośnieńskich aptekarzy. Po ukończeniu gimnazjum humanistycznego we Frankfurcie nad Odrą, krótko studiował chemię i farmację, potem zaś podjął studia w zakresie filozofii, filologii i teatru w Lozannie oraz Monachium. W tym ostatnim mieście poznał m.in. Artura Kutschera, profesora, pod okiem którego uczyli się Tomasz Mann i Berthold Brecht.

Miał drobną budowę ciała, był szczupły, także, a może głównie z uwagi na fakt, że od czasów młodości chorował na gruźlicę, na którą wówczas nie było skutecznego lekarstwa. Czas dzielił więc niejako między wyjazdy do sanatoriów, studia i literaturę. Gdy miał 22 lata, wybrał sobie pseudonim artystyczny: Klabund (der Klabau-termann – duch okrętowy, oraz der Vagabund – włóczęga). W 1925 r. napisał „Ode do Krosna”, niestety trzy lata później zmarł, nie doczekawszy momentu, w którym hitlerowcy jego dzieła spalili w miejskiej fontannie, uznając je za „nieprawomyślne”.



Rzeźba Alfreda Henschkego.

Oda do Krosna (fragment)

Często wspominam cię
Małe miasteczko nad błękitną,
Wartką Odrą,
Wśród łąk pokrytych rosą,
Otulone mgłą,
Na granicy Śląska i Marchii,
Tam, gdzie Bóbr do Odry
A czas do wieczności wpływa...

(Tłumaczenie: Kazimiera Kazimierczak)



Siedziba władz gminy.

Warto wiedzieć

W ogrodach kamienic tworzących osiedle willowe przy ul. Chrobrego (dawna Bismarckstrasse) została założona niejedna winnica. Po wojnie zostały one zaniebane, ale wciąż w niektórych miejscach można spotkać wyrosnięte winorośle – niczym dowody dawnych winiarskich tradycji Krosna Odr., do których w ostatnich latach wraca się w regionie coraz mocniej (o nowych winnicach przeczytasz na stronach 24-25 i 30). Wina lokalne znajdziesz w winnicach i restauracjach.

Pozostając nadal na promenadzie widokowej, przycinamy ją i długimi schodami - idąc obok siedziby władz gminy, czyli ratusza nazywanego też „Rumuńską willą” – schodzimy prawie do mostu na Odrze, by skrócić w lewo w ul. Chrobrego (przedwojenna Bismarckstrasse).

Naszym celem jest dawne osiedle willowe zlokalizowane przy tej ulicy, reprezentacyjne miejsce na skarpie nadodrzańskiej – z cudownym widokiem na rzekę i most – zamieszkane przez przedwojennych przedsiębiorców, urzędników, członków zamożnych rodzin i oficerów wojska. 21 willi wybudowano w różnych stylach: neoklasycznym, neobarokowym i neorenesansowym, a niektóre z nich bardziej przypominają okazałe pałacyki niż „zwykłe” domy.

Mijamy kolejne kamieniczki, by w końcu dotrzeć do jednej z ostatnich – **willi z charakterystyczną żółtą elewacją 08** (nr 27-28). Wystarczy chwila uważnego przyglądania się, by na ścianie dostrzec dwa identyczne **zegary słoneczne**.



Willi z zegarami słonecznymi przy ul. Chrobrego.

Wycieczkę po mieście kończymy – jakżeby inaczej – nad rzeką, czyli w **porcie, 09** w którym jednocześnie może zacumować 12 niewielkich łodzi sportowych i duży statek wycieczkowy o długości do 80 m i wyporności do 350 ton. W tym miejscu warto pojawić się tuż przed zapadnięciem zmroku - by podziwiać zjawiskowy zachód słońca nad Odrą, mostem drogowym i górnym miastem...



Zegar słoneczny (ul. Chrobrego).



Kościół w Czetowicach.

Opuszczamy miasto, ale cały czas pozostajemy na terenie Gminy Krosno Odrzańskie. Najpierw kierujemy się do Czetowic, aby podziwiać renesansowy **kościół Matki Bożej Bolesnej** **10** z XVI w., do którego w 1654 r. dostawiono wieżę, a w XIX stuleciu także kruchtę. Wewnątrz świątyni znajduje się późnorenesansowy ołtarz w formie tryptyku (rzeźbiony w kamieniu), organy z 1862 r. oraz epitafia poświęcone członkom rodzin von Gloger i von Gruenberg. Kościelną wieżę wieńczy hełm w kształcie dzwonu z latarnią.

Po stawie dla ducha czas na wypoczynek dla ciała. Kilka kilometrów od Czetowic znajduje się **Jezioro Glibiel**, a nad nim – w Łochowicach – **miejskie kąpielisko**. **11** Tam na mieszkańców i turystów czeka czysta woda, szeroka oraz piaszczysta plaża z pomostem, a także plac zabaw dla dzieci, miejsce do grillowania i pole namiotowe. W sezonie akwenu pilnują ratownicy, działają też wypożyczalnie sprzętu wodnego.



Miejskie kąpielisko nad Jeziorem Glibiel.

Jeśli ktoś woli bardziej zaciszne miejsca, całkiem niedaleko ma do dyspozycji dziką **plażę nad Jeziorem Moczydło** w Osiecznicy. Akwen otacza ścieżka, którą bez problemu można pokonać rowerem albo też wybrać się na pieszy spacer. W samej wsi polecamy zobaczyć **kościół św. Apostołów Piotra i Pawła** – rzadki okaz świątyni wybudowanej w konstrukcji szkieletowej, której zaprojektowanie przypisuje się Karolowi Fryderykowi Schinklowi, znanemu niemieckiemu architekto-

wi i urbanście, jednemu z najwybitniejszych twórców klasycyzmu w Prusach.



Kościół w Osiecznicy.

Z Osiecznicą związana jest też tragiczna historia. 22 stycznia 1978 autobus PKS-u Zielona Góra – przewożący głównie młodzież – został rozerwany przez element mostu pontonowego, który był przewożony ciężarówką należącą do jednostki Armii Radzieckiej stacjonującej wówczas w Szprotawie. W katastrofie zginęło 15 osób, drugie tyle zostało ciężko rannych i trwale okaleczonych.

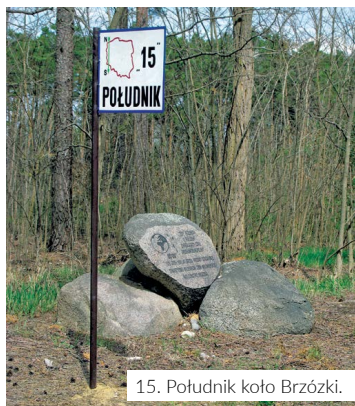


Pomnik ofiar wypadku z 1978 r.

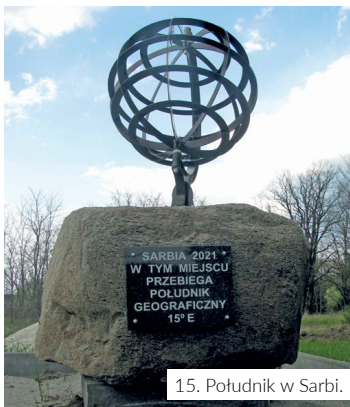


Agroturystyka „U Gosi” w Osiecznicy.

Agroturystyka „U Gosi” w Osiecznicy to urokliwe miejsce wypoczynku, w którym można skorzystać z licznych atrakcji, takich jak zarybione łowisko, wypożyczalnia kajaków, miejsca na ognisko i grill oraz sieć okolicznych szlaków pieszych i rowerowych. **40** W okolicy wsi Brzózka znajduje się też miejsce, w którym przebiega **15. Południk**, **39** według którego liczy się czas środkowoeuropejski. To oznacza, że na terenach położonych w jego pobliżu jest najbardziej prawidłowy rozkład dnia słonecznego, a godzina 12.00 (od października do marca) to faktyczny moment górowania słońca nad horyzontem. Podobne oznaczenie 15. Południka można znaleźć przy głównej drodze w Sarbi.



15. Południk koło Brzózki.



15. Południk w Sarbi.

EUROMIASTO NA DWÓCH BRZEGACH

GUBIN – GUBEN

Czas.

Historia.

Nysa Łużycka. Rzeka, która niegdyś oddzielała od siebie terytoria znajdujące się pod wpływem trzech różnych państw: Polski, Czech i Niemiec. Dziś linia, którą wije się na odcinku ponad ćwierć tysiąca kilometrów, dzieli już wyłącznie terytorialnie - za to łączy pod innym ważnym względem: współpracy między narodami: polskim, niemieckim i czeskim.

Właśnie wpływy Czechów, Niemców i Polaków ścierały się na Ziemi Gubińskiej od czasów średniowiecznych. Sam Gubin przechodził z rąk do rąk różnych władców i krajów, a po zakończeniu II w. św. miasto zostało podzielone wtedy już graniczną Nysą Łużycką (nazywaną wówczas Nissa). Tak narodziły się polski Gubin i niemiecki Guben.



Rekonstrukcja frontowej ściany Teatru Miejskiego.

I to od tej rzeki zaczynamy nasz spacer po Gubinie. A konkretniej od **Wyspy Teatralnej** ²⁴ powstałej dzięki potędze wodnej natury. W miejscu, w którym do Nysy Łużyckiej uchodzi Lubsza, wody tej drugiej wytracały gwałtownie pęd, nanosząc na dno wielkie ilości piachu.

Przed wiekami na wyspie działała strzelnica. Potem stworzono tam park, którego alejkami swego czasu przechadzał się król pruski Fryderyk Wilhelm IV. Wreszcie pod koniec XIX w. wybudowano tu Teatr Miejski projektu berlińskiego architekta Oskara Titzza. Obiekt przetrwał wojenną zawieruchę, niestety spłonął w pożarze w 1945 r. Dziś jedynym śladem po nim jest odtworzona część frontowej ściany teatru i ustawione na niej pozostałości autentycznych kolumn podtrzymujących fronton. Sama wyspa zaś połączona jest dwoma mostami: jeden prowadzi do Polski, drugi do Niemiec, niejako symbolicznie łącząc dwie części dawnego jednego miejskiego organizmu.

Kajaki Gubin oferują spływy kajakowe po rzekach zachodniej Polski, takich jak Odra, Bóbr czy Nysa Łużycka. To propozycja zarówno dla początkujących, jak i bardziej doświadczonych – od krótkich, spokojnych tras po dłuższe i bardziej wymagające odcinki. Organizator zapewnia sprzęt oraz logistykę, dzięki czemu spływy mają charakter rekreacyjny i integracyjny.



Kościół klasztorny przy Kirchstrasse w Guben.

Warto wiedzieć

Witraże w kościele klasztornym zaprojektowane w 1999 r. przez berlińskiego artystę Helgego Warmego. Ich motywem przewodnim jest ewangelicka pieśń „Jezu, ma radości” z 1653 r. autorstwa urodzonych w Guben: Johanna Crügera (melodia) i Johanna Franka (tekst).

Wracamy do Polski, przekraczając drugi raz graniczny most nad Nysą Łużycką. Przy okazji zatrzymuje się na chwilę przy działającej tu **elektrowni wodnej**, wybudowanej w 1905 r.



Elektrownia wodna na Nysie Łużyckiej.

Przeprawiamy się na drugą stronę Lubszy – Mostem Dziewicy (Mostem Panieńskim), a naszym celem jest ul. Piastowska – dawna Grüne Wiese – ciągnąca się na długości 1280 m. Kiedyś wąska polna droga, pod koniec XIX stulecia zaczęła zmieniać swe oblicze. Obsadzono ją bukami i dębami, a na okolicznych działkach wyrosły domy i wille kupców, lekarzy, fabrykantów czy co bogatszych rzemieślników. Dziś aż 26 budynków stojących przy tej ulicy wpisanych jest do rejestru zabytków. Wzniesiono je w różnych stylach, nas natomiast interesują nie tylko walory architektoniczne, ale też pewien specyficzny „detal” – którego nagromadzenie w Gubinie jest wręcz ewenementem. Chodzi o... **zegary słoneczne**, przez ich miłośników nazywane też pieszczotliwie słonecznikami. Według jednej z fachowych stron internetowych w całym województwie jest 38 takich obiektów, z czego aż 6 znajduje się w Gubinie – 2 z nich są w złym stanie technicznym (nieczytelne), my odszukamy pozostałą czwórkę.

Pierwszy z nich odnajdujemy właśnie na ul. Piastowskiej, pod numerem 6. Przy tej ulicy kiedyś funkcjonowały jeszcze dwa (Piastowska 20, na budynku przedszkola oraz prawdopodobnie przy Piastowskiej 26 lub na którymś z sąsiednich budynków). W czasie poszukiwań kolejnego udajemy się pod wspomniany adres – Piastowska 26 – by podziwiać ozdobne płaskorzeźby na elewacji Zespołu Szkół Ogólnokształcących.



Zegar słoneczny (ul. Piastowska 6).



„Słonecznik” (ul. Wysockiego 5).

Kierujemy się na ul. Wysockiego 5 – wdrapując się na Wzgórze Gubińskie 163. schodami wybudowanymi w 1907 r., nazywanymi przez ówczesnych mieszkańców „Drabiną do nieba”. Kolejny zegar słoneczny namierzamy przy ul. Roosevelta 4, ostatni – położony w innej części miasta – przy Wyspiańskiego 13.



Zegar słoneczny (ul. Roosevelta 4).

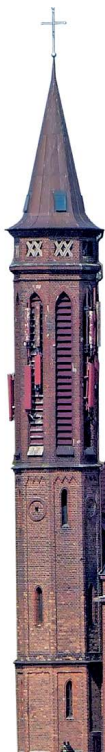


Zegar słoneczny (ul. Wyspiańskiego 13).

Będąc w rejonie Wysockiego, musimy odwiedzić Park Waszkiewicza, swego czasu stała tu wyjątkowa **willa Wolfa**. **25** Budynek powstał w 1926 r. na zlecenie gubeńskiego fabrykanta z branży sukienniczej Ericha Wolfa. Projekt zlecił nie byle komu, bo Ludwigowi Mies van Der Rohe, słynnemu niemieckiemu architektowi modernistycznemu tworzącemu w stylu Bauhausu. Ta inwestycja była pierwszą z całej serii wyjątkowych realizacji Mies van der Rohe – i jedyną zrealizowaną na terenie obecnej Polski. Niestety, willa spłonęła w 1945 r., później rozebrano też ruiny.



Dawna willa Ericha Wolfa.



Kawałek dalej znajduje się inny obiekt wart zobaczenia: neogotycki **kościół Trójcy Świętej** **26** – z charakterystyczną strzelistą wieżą – wzniesiony w 1859 r. Co interesujące, został wybudowany przez miejscową wspólnotę katolików, nieliczną i składającą się w dużej mierze z osób niezamożnych, którym pomocy przy inwestycji udzielił biskup wrocławski, a także parafie z Wrocławia, Linzu i Paderbornu. Powód był prozaiczny: wśród miejscowych katolików przeważały wówczas osoby mało majątne, głównie robotnicy i służące. W 1936 r. świątynię powiększono.

Kościół Trójcy Świętej.



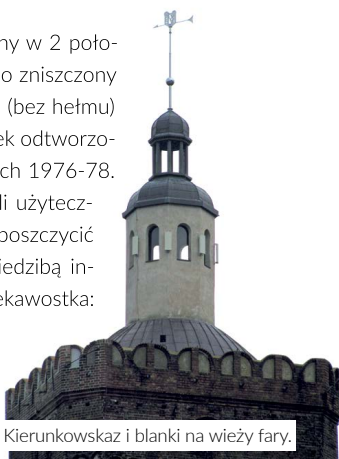
Dwie wieże: fary i ratusza.

Czas na najbardziej rozpoznawalny i jednocześnie okazały zabytek Gubina: **fare**. **27** Pierwsze wzmianki o niej pojawiły się w 1294 r. – kościół zbudowano w stylu romańskim, jako trzynawową bazylikę. Została jednak zniszczona przez XIV-wieczne trzęsienia ziemi, dla bezpieczeństwa ją rozebrano, a na jej miejscu wzniesiono gotycki kościół halowy z 1200. miejsc siedzących, z „przyklejoną” do niego sześciokondygnacyjną wieżą wysoką na 61 m – i tu ruiny tego obiektu można dziś podziwiać. Ruiny, jako że świątynia spłonęła w lutym 1945 r. Mimo ogromnych zniszczeń to, co zostało – jako tzw. trwała ruina – nadal budzi podziw i zachwyt.

Warto wiedzieć

W 1709 r. w gubińskim ratuszu gościł August Mocny Sas, a trzy lata później car rosyjski Piotr I.

Tuż obok fary stoi **ratusz** **28** wybudowany w 2 połowie XIV w. W czasie II w. św. został mocno zniszczony – zostały się tylko zewnętrzne mury, wieża (bez hełmu) a także sklepienia piwnic i parteru. Budynek odtworzono – dbając o najmniejsze detale – w latach 1976-78. Dzięki temu jest jedną z niewielu budowli użyteczności publicznej w regionie, który może poszczycić się tak wczesną metryką. Obecnie jest siedzibą instytucji kulturalnych oraz restauracji. Tu ciekawostka: lokal gastronomiczny otwarto w ratuszu w 1924 r., a stało się to... na życzenie mieszkańców miasta.



Kierunkowskaz i blanki na wieży fary.





Baszta Ostrowska
widziana z lotu ptaka.



Udajemy się na ul. 3 Maja, pod **Basztę Ostrowską**, **29** a konkretniej rzecz biorąc pod Basztę Bramy Ostrowskiej, jako że stojąca do dziś budowla – nazywana przez przedwojennych mieszkańców zamiennie Grupą Wieżą – razem z przylegającym do niej kiedyś murem stanowiła tzw. szyję bramną i była częścią umocnień Bramy Ostrowskiej. Basztę wzniesiono ok. 1530 r. Ma 23 m wysokości – licząc od fryzu – bo od niego do samego szczytu trzeba jeszcze dokończyć 5,5 metra. Swego czasu mieszkańcy wykorzystywali parter na lodówkę i magazyn na wodę i żywność, a przez krótki czas w baszcie działało nawet... podziemne więzienie. Na przestrzeni wieków podczas wielu wojen i konfliktów zbrojnych, z uwagi na dużą wysokość, baszta służyła też jako punkt obserwacyjny.

Baszta Ostrowska nazywana też Grubą Wieżą.

Baszta Bramy Ostrowskiej swego czasu była częścią dużo rozleglejszych umocnień chroniących miasto Guben/Gubin już od średniowiecza. Krótki **fragment murów obronnych**, jaki dotrwał do naszych czasów, można podziwiać przy ul. 3 Maja – tuż obok Grubej Wieży. Ich początki sięgają 1311 r., kiedy od margrabiego brandenburskiego Waldemara Wielkiego miasto otrzymało przywileje, z których wpływy miały trafić na wybudowanie obwarowań. W tym czasie zaczęto wznosić mury ceglane – a już 7 lat później dzięki nim udało się odeprzeć najazd wojsk czeskich Jana Luksemburga.

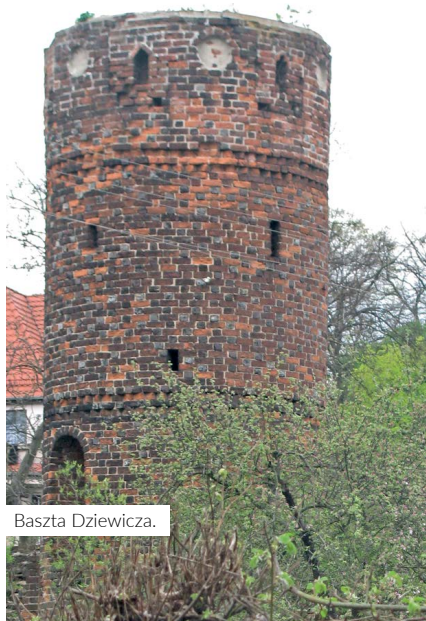


Fragment muru obronnego przy Bramie Ostrowskiej.

Ciekawostka

W sąsiedztwie Baszty Dziewicy można zobaczyć pozostałości bardzo starego brodu (tzw. kocich łbów).

Gubińskie umocnienia miały około 7 m wysokości, w ich skład wchodziło 18 baszt wykuszowych i trzy baszty przybramne: Klasztorna (nad Nysą Łużycką), Krośnieńską (w północno-wschodniej części fortyfikacji) i Ostrowska (przy drodze na Lubsko i Żary). W 1810 r. zapadła decyzja o rozbiórce ceglanych umocnień – pomimo protestów mieszkańców. Dlatego dziś możemy zobaczyć tylko niewielki fragment przy Baszcie Ostrowskiej – a także jedną z 18 dawnych baszt wykuszowych: **Basztę Dziewiczą** stojącą między ul. Drużkarską i Dąbrowskiego. Głównym powodem rozbiórki był zły stan techniczny umocnień.



Baszta Dziewicza.

W budynku położonym obok Baszty Ostrowskiej swoją siedzibę ma **Izba Muzealna** ³⁰ prowadzona przez Stowarzyszenie Przyjaciół Ziemi Gubińskiej. Oprócz fotografii archiwalnych i różnego rodzaju dokumentów, można w niej zobaczyć także eksponaty archeologiczne, przedmioty codziennego użytku z przeszłości i zabytki techniki. Oddzielna ekspozycja poświęcona jest jednostkom Wojska Polskiego stacjonującym w Gubinie w latach 1945-2002. Łącznie w Izbie Muzealnej zgromadzono ponad 1000 eksponatów.



Izba Muzealna.

W pobliżu (ul. Dąbrowskiego) znajduje się jeszcze coś, co koniecznie trzeba zobaczyć: **dekoracyjna brama z murem** – nazywana **Bramą Pseudoromantyczną**, a to za sprawą architektury nawiązującej jednocześnie do tradycji romantycznych, jak i do dawnych murów obronnych miasta. W 1892 r. na prośbę władz wybudował ją przedsiębiorca Wilhelm Wilke. Chodziło o to, aby optycznie oddzielić podwórze jego firmy spedycyjnej od sąsiedniego parku położonego przy ówczesnym pl. Wilhelma, dzisiaj znajduje się tutaj park miejski będący częścią „zielonego pierścienia” otaczającego stare miasto.

Tak na marginesie: tradycje firmy Wilhelma Wielkiego są kontynuowane: przedsiębiorstwo spedycyjne w Guben prowadzi Andreas i Thomas Wilke (stan na 2026 r.).



Brama przy ul. Dąbrowskiego.

Czas opuścić stare miasto, ale jeszcze nie czas pożegnać się z miejscami wartymi podziwiania. Udajemy się na ul. Piwną (w okolicy Kołłątaja) by zobaczyć okazały budynek postawiony w stylu neogotyku angielskiego, w którym **niegdyś działał browar Gustawa Krölla** (przedsiębiorca prowadził jeszcze jeden browar, przy dzisiejszej Westerplatte). Zresztą, w czasach przedwojennych w mieście działało aż 6 warzelni piwa! Tak przynajmniej wynika z przewodnika autorstwa Karla Gandera wydanego w 1900 r.



Dawny browar Gustawa Krölla.

Czy wiesz, że...

Przed wojną w Gubinie działały 22 przedsiębiorstwa zajmujące się przetwarzaniem owoców na soki, wino i szampan.

Przy skrzyżowaniu ul. Kołłątaja ze Ślaską warto zobaczyć **trzy krzyże pokutne**: pomniki średniowiecznego prawa karnego. W tamtych czasach morderca miał obowiązek pokryć koszty pogrzebu zabitego i przewodu sądowego, łożyć na jego rodzinę, odbyć bosą pielgrzymkę do miejsca świętego, a na końcu postawić pokutny krzyż i przy nim pojednać się z bliskimi ofiary. Krzyż miał być nie tylko pamiątką po zmarłym, ale też przestrogą dla potomnych i przyczynkiem do modlitwy przechodniów za duszę ofiary i zabójcy.

Nie ma pewności, jaki był powód postawienia w tym miejscu aż trzech krzyży pokutnych. Według legendy w tym miejscu zginęło trzech braci – lub trzech rzeźników albo trzech wyrostków, jak chcą dwie inne wersje. Podobno spór, efektem którego stało się potrójne zabójstwo, wybuch z powodu jajka (inna wersja mówi o szynce). Kłótnia przerodziła się w sprzeczkę, ta w bójkę i koniec końców połała się krew.



Krzyże pokutne przy ul. Śląskiej/Kołątaja.

W bliskiej okolicy (ul. Jedności Robotniczej) warto też zobaczyć **dom z muru pruskiego**, czyli ściany szkieletowej (drewnianej) wypełnionej murem z cegły. Ten, o którym mowa, to prawdopodobnie mur pruski typu łubuskiego. Między drewnianym szkieletem widać wyraźne cegły – to odróżnia mur pruski od tzw. Szachulca.



Dom z murem pruskim.



Dawna Wieża Bismarcka.

Naszą wędrowkę po Gubinie kończymy opisem swego czasu wielkiej atrakcji zarówno dla turystów, jak i mieszkańców. Mowa o nieistniejącej już **Wieży Bismarcka** – jednej z 240. wież, jakie powstały w latach 1869-1934 na całym świecie na terenach należących do społeczności niemieckich.

Tę wieżę widokową – bo taką funkcję pełniła – wybudowano w 1907 r. za niemal 50 tys. marek na jednym ze wzgórz (okolice dzisiejszej ul. Tobruk). Jej bazę stanowił kwadratowy cokół o 12-metrowych bokach, miała 26,7 m wysokości i była zakończona okrągłą platformą widokową. W 1945 roku, w czasie walk o miasto, Wehrmacht wysadził ją w powietrze.

Ciekawostka

Konkurs na zaprojektowanie Wieży Bismarcka wygrał architekt Fritz Beyer z Berlina-Schönebergu. Pokonał on 159 konkurentów.

ATRAKcje POD ZNAKIEM WINOROŚLI

GMINY POWIATU KROŚNIEŃSKIEGO

Powiat Krośnieński może pochwalić się nie tylko licznymi zabytkami architektury, kościołami, wyjątkowymi mostami, rzekami i jeziorami, ale także gałęzią turystyki, która cieszy się coraz większym zainteresowaniem: enoturystyką. Uprawa winorośli w regionie ma długą historię sięgającą 1154 r. – a dziś winiarstwo wraca tu do łask, w powiecie działa już osiem winnic (stan na 2026 r.). Na gości czekają degustacje, wycieczki po winnicach, opowieści związane z tajnikami produkcji wina i historii regionalnego winiarstwa.

Czy wiesz, że...

Festiwal Polskich Win Musujących MUŚNIECI to jedno z najciekawszych wydarzeń enoturystycznych w Polsce, poświęcone głównie winom musującym produkowanym przez krajowych winiarzy. Organizowany regularnie od kilku lat w pierwszy weekend lipca, zgromadził już wiele edycji i na stałe wpisał się w kalendarz miłośników polskiego wina.



Festiwal Polskich Win Musujących MUŚNIECI



Winnica „Gostchorze”.

Jedną z największych winnic województwa lubuskiego jest **Winnica Gostchorze**. **57** Założył ją urodzony we Francji – i mający mamę Polkę – Guillaume Dubois. Oczarowany Krosnem Odrzańskim, kupił grunty w Gostchorzu i w 2009 r. dokonał pierwszych nasadzeń. GostArt to wytrawne wino musujące stworzone metodą tradycyjną z gron Riesling, Pinot Blanc, Pinot Gris, Pinot Noir, wielokrotnie nagradzane medalami podczas konkursów.

Winnica Marcinowice **55** jest jedną z najbardziej stromych w Polsce i rozciąga się z niej piękny widok na zakole Odry. Specjalnością winnicy jest odmiana, która rośnie na nadodrzańskich zboczach Krosna, Marcinowic i Chyż przez wiele wieków, czyli riesling. Wina z tej winnicy, nagrodzone licznymi medalami, serwowane są w najlepszych restauracjach w Polsce.



Winnica „Marcinowice”.

Winnica „Margaret” **54** położona jest w Osiecznicy nad Odrą, w jednym z najcieplejszych regionów Polski. Specjalizuje się w produkcji win musujących metodą tradycyjną. Wina zdobywają medale w konkursach i trafiają do restauracji wyróżnionych gwiazdkami Michelin, potwierdzając ich wysoką jakość.



Winnica „Margaret”.



Winnica „Aris”.

Winnica „Aris” **53** położona jest na malowniczym, piaszczysto-gliniastym wzgórzu w Osiecznicy koło Krosna Odrzańskiego. Projekt, zapoczątkowany w 2016 roku, obejmuje obecnie dynamicznie rozwijającą się plantację o powierzchni 10,5 hektara. Doskonałe terroir pozwala na uprawę starannie wyselekcjonowanych odmian: Solaris, Muscaris, Riesling, Chardonnay, Johanner, Bianca, Pinot Noir, Pinot Gris, Sovignier Gris oraz Saint Laurent. Winnica Aris to harmonijne połączenie nowoczesnego winiarstwa z lubuską tradycją.

Winnica „Nadodrzańskie Wzgórze” **56** w Krośnie Odrzańskim to owoc rodzinnej pasji taty i córki, trwającej od 2006 roku. Na nasłonecznionych zboczach, pamiętających XII-wieczne tradycje, wciąż widać przedwojenne tarasy winne. Winnicę wyróżnia najpiękniejszy widok na zakola Odry i na panoramę dolnej części miasta oraz niezapomniany smak win.



Winnica „Nadodrzańskie Wzgórze”.



Winnica „Od Nowa”.

W Bytnicy działa **Winnica „Od Nowa”**. **52** Wino musujące produkowane metodą tradycyjną z zebranych ręcznie i starannie wyselekcjonowanych gron to specjalność tej winnicy. Dzięki temu wino wyróżnia się subtelnym charakterem, drobnym musowaniem oraz świeżym, owocowym aromatem i lekkim, przyjemnie odświeżającym smakiem.

W powiecie jest także **Winnica – „Pod Wieżą”** **58** we wsi Trzebule - więcej informacji o niej na s. 30.

Ponadto w okolicach Gubina położona jest **Winnica Gubińskie Wzgórze**. To miejsce, gdzie pasja do winiarstwa spotyka się z wyjątkowym klimatem pogranicza Polski i Niemiec. Położona w malowniczym regionie nad Nysą Łużycką, oferuje możliwość poznania procesu powstawania wina – od uprawy winorośli po degustację gotowych trunków.

Odstawiamy smakowanie wytworów winnicy, skupiamy się na atrakcjach turystycznych. Zaczynamy od barokowego **kościół** **św. Apostołów Piotra i Pawła** w Bytnicy, który niejako „schował się” za innymi budynkami w centrum miejscowości. Wybudowano go w latach 1745-50. Wzrok misternym wykonaniem przyciąga ośmioboczna drewniana wieża zwieńczona hełmem typowym dla epoki baroku.



Barokowy kościół w Bytnicy.



Kościół w Grabinie.

Udajemy się do pobliskiego Grabina, by podziwiać **kościół św. Jana Chrzciciela** **12** wybudowany w konstrukcji szkieletowej wypełnionej materiałem ceglany, aczkolwiek później otynkowanym, co postronnemu obserwatorowi praktycznie uniemożliwia odróżnienie tej technologii – muru pruskiego – od tzw. szachulca (nie widać bowiem, jaki materiał skrywa się pod tynkiem). Nie zmienia to faktu, że kościół, choć niewielki, prezentuje się doskonale.



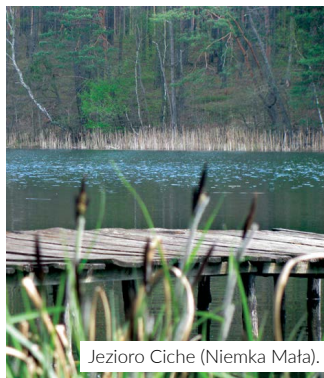
Barokowy pałac w Grabinie.

W Grabinie jest też **barokowy dwór z XVIII w.** **13**. To również budowla o konstrukcji szkieletowej. Wprawne oko dostrzeże, że posadowiono ją na dość masywnym murowanym cokole, skrywającym wysokie piwnice przykryte sklepieniami kolebkowymi. Gmina Bytnica to jeden z najbardziej zalesionych obszarów w Polsce (82%).

Na terenie gminy Bytnica jest kilkadziesiąt jezior i stawów, na czele z Gryżyńskim Parkiem Krajobrazowym. Zanim tam dotrzemy, odwiedzamy **Jezioro Głębokie**. Na akwenie znajduje się wyspa o pow. 1,7 ha, a na niej rarytas dla lubiących obcować z naturą: kolonie czapli siwej i kormorana czarnego.



Jezioro Głębokie z położoną na nim wyspą.



Jezioro Ciche (Niemka Mała).

W pobliżu znajdują się też dwa dużo mniejsze, ale nie mniej urokliwe jeziora. To **Jezioro Ciche** (inne nazwy to: Niemka Mała lub Leśne) oraz **Jezioro Kamieńskie** (Niemka, Podleśne). Do obu można dostać się ze wsi Struga leśną drogą prowadzącą od domków letniskowych. Ciche schowane jest w lesie, a niedaleko parkingu leśnego znajduje się dzika plaża. Sąsiedni akwen – Niemkę – upodobali sobie wędkarze mający do dyspozycji kilkadziesiąt niewielkich pomostów.

W niedalekim Budachowie działa gospodarstwo ekologiczne „**Anielskie Ogrody**”. **17** Uprawia się w nim ponad 600 gatunków roślin – część z nich rośnie w ogrodach sferycznych – a do ogrodu przyjeżdżają goście z całej Polski. Chętni mogą wziąć udział w warsztatach i pokazach ekologicznego ogrodnictwa oraz permakultury.



Anielskie Ogrody w Budachowie.

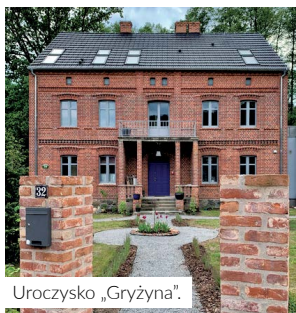
Wizytę w Gryżynie zaczynamy od podziwiania **pałacu myśliwskiego** wybudowanego w 1820 r. z wykorzystaniem murów budowli stojącej tu wcześniej. W sąsiadującym z nim parku – u podnóża wzniesienia – znajduje się neoklasycystyczne mauzoleum rodziny Krause z 1872 r. W samej Gryżynie oraz bliskiej okolicy jest kilka alei dębowych – pomników przyrody.



Pałac w Gryżynie.

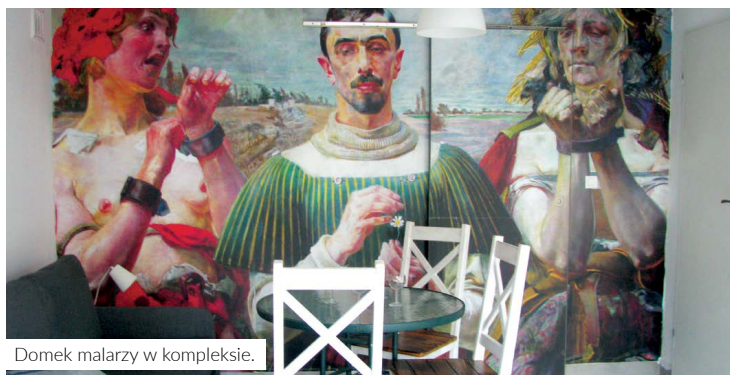
Innym ciekawym obiektem jest „**Uroczysko Gryżyna**” dom gościnny w lesie. **27**

Stylowe wnętrza wypełnione klimatem slow life, szum lasu, źródła Gryżynki i kameralna atmosfera sprawiają, że jest to idealne miejsce na odpoczynek z dala od miasta. Goście mogą delectować się lokalną kuchnią, spacerami po malowniczych wąwozach, relaksem nad jeziorem czy wieczorami przy ognisku z widokiem na las.



Uroczysko „Gryżyna”.

Relaks nad pobliskim Jeziorem Kałek oferuje z kolei **ośrodek wypoczynkowy** w Parku Krajobrazowym. Wśród wielu domków do wynajęcia są domki malarzy z wielkoformatowymi reprodukcjami obrazów: Edgara Dega, Hieronima Boscha, Jacka Malczewskiego i Józefa Chełmońskiego.



Domek malarzy w kompleksie.

Ciekawostka

Jeden z poprzednich właścicieli pałacu w Gryżynie zlecił posadzenie 16 tys. Dębów. Dzisiaj we wsi i bliskiej okolicy można podziwiać cztery aleje dębów szypułkowych – chronione jako pomniki przyrody.

Jezioro Kałek znajduje się na terenie **Gryżyńskiego Parku Krajobrazowego**. Utworzono go dla ochrony terenu, na którym tylko w niewielkim stopniu zmieniła się rzeźba polodowcowa, z tego powodu nazywany jest „skansenem rzeźby polodowcowej”. Widać to chociażby podczas wędrowki przez Wąwóz Gryżyński – z nachyleniem zboczy od 25 do 65 stopni – czy podczas wycieczek na liczne jeziora polodowcowe. Na terenie parku, ze zboczy rozciągniętych między Gryżyną i Grabinem wybija około 150 źródeł!



Wokół Jeziora Kałek biegnie **ścieżka przyrodniczo-edukacyjna** **14**. Podczas około 7,5-kilometrowej wędrowki czekają wąwozy, widoki ze stromych zboczy, torfowiska, ruiny dawnych młynów czy liczne tamy budowane przez wszechobecne tu bobry. Przejście zajmuje ok. 1,5 godziny (jest możliwość wybrania krótszej trasy), szlak nadaje się dla rodzin z dziećmi.



Na łąkach między wsią Dobrosułów i przysiółkiem Smolary Bytnickie, na przełomie września i października, odbywają się **jelenie rykowiska**. **16** Gromadzące się na nocnych godzinach zwierzęta toczą ze sobą głośne boje, dochodzi też do pojedynków. Tutejsze rykowisko uznawane jest za największe w całej Europie.



Zmieniamy okolicę – udajemy się do Gminy Dąbie, do wsi Trzebule, w której znajduje się **Winnica „Pod Wieżą”**. **58** Produkowane są tutaj wina spokojne, oraz musujące ze starannie dobranych szczepów. Do dyspozycji enoturystów jest nie tylko winiarnia i kamienna piwniczka, ale również agroturystyka, staw, basen, sauna i wieża widokowa.



Winnica „Pod Wieżą” w Trzebulach.



Kościół w Trzebulach.

W Trzebulach warto też zobaczyć **drewniany kościół** wybudowany w 1670 r. w konstrukcji zrębowej na rzucie ośmioboku, z wysoką ślępą latarnią. Do świątyni przylega dobudowana później kruchta, wzniesiona w charakterystycznej konstrukcji szkieletowej.

Ciekawostka

Fundatorem kościoła w Trzebulach był Dietrich von der Marwitz, ówczesny właściciel wsi.

Na równie dużą uwagę zasługuje też **barokowy kościół** w Łagowie, wbudowany w 1698 r. Ma kształt kwadratu w drugiej kondygnacji przechodzącego w oktagon (ośmiobok), który nakrywa kopulasty dach z latarnią. Wnętrze zdobią malowidła przedstawiające dzieje ludzkości od Adama po Sąd Ostateczny.



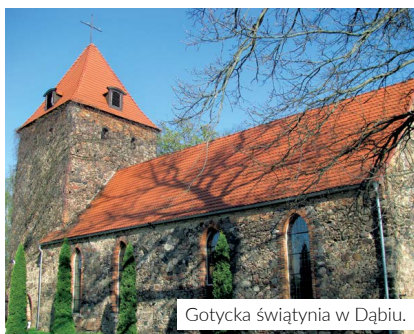
Kościół w Łagowie.

W niedalekim Pławiu stoi **neogotycka świątynia** zbudowana z cegły i łamanego kamienia w 2 połowie XIX w. Sama wieś to miejscowość o wciąż zachowanym kształcie owalnicy: zabudowania tworzą pierścień wokół obiektu wspólnego dla wszystkich mieszkańców, w tym przypadku kościoła.



Neogotycki kościół w Pławiu.

Gotycki kościół 50 w Dąbiu zbudowano w XIII w. z kamienia polnego, przebudowano go w latach 1674-1710 r., m.in. z powodu uszkodzeń, do jakich doszło podczas wojny 30-letniej między katolikami i protestantami. Wtedy to obniżono wysokość nawy o 3 metry.



Gotycka świątynia w Dąbiu.



Jezioro Wielkie (Jezioro Wielkie Dąbie).

Nad pobliskim **Jezioro Wielkim** mieści się ośrodek wypoczynkowy „Temar”.

49 Jego atutem jest położenie pośród sosnowych lasów oraz w pasie chronionego krajobrazu. Do dyspozycji turystów są m.in. domki kempingowe o różnej powierzchni, wypożyczalnie sprzętu wodnego i restauracja.

Czy wiesz, że...

Pałac w Kosierzu został wzniesiony około 1700 roku z inicjatywy Georga Sigmunda von Knobelsdorffa i mimo późniejszych przebudów zachował wyraźne cechy stylu barokowego.



Kościół w Kosierzu.

Kilka kilometrów dalej, we wsi Kosierz możemy zobaczyć **kościół 51** o bogatej historii. Wzniesiono go pod koniec XIII w. z kamienia, na przestrzeni kolejnych stuleci kilka razy przebudowano. W 1693 r. w kalenicy dobudowano charakterystyczną drewnianą wieżę.

Przenosimy się do Brzeźnicy, aby na własne oczy zobaczyć dwie atrakcje. Pierwszą jest siedziba rycerska, która ewoluowała aby ostatecznie przyjąć formę folwarku, **eklektycznego pałacu 48** z 1908 r. oraz pięknego parku sięgającego do rzeki Bóbr a obecnie mieście się tam hotel i organizowane są imprezy i wydarzenia kulturalne.

Warto wiedzieć...

Pałacowa piwnica winiarska ozdobiona jest cennymi freskami nawiązującymi do tradycji winiarskich regionu.



Pałac w Brzeźnicy.

Stary Młyn 47 w Brzeźnicy położony jest na skraju wioski, w spokojnej i zielonej okolicy, zaledwie 8 km od Krosna Odrzańskiego oraz około 30 km od Zielonej Góry. To miejsce stworzone dla osób poszukujących ciszy, odpoczynku blisko natury oraz wyjątkowej atmosfery. Restauracja (czynna wyłącznie w weekendy) łączy tradycyjne, dobrze znane smaki z nutą kulinarnej kreatywności. W ofercie znajdują się wyłącznie regionalne wina oraz piwa. Hotel zachwyca niepowtarzalną, zabytkową architekturą. Zachowano oryginalną cegłę oraz drewniane konstrukcje dawnego młyna, dzięki czemu miejsce zyskało nowe życie jako hotel i restauracja, harmonijnie łączące historyczny charakter z nowoczesnym komfortem. W sezonie letnim codziennie funkcjonuje również kawiarnia w pięknych ogrodach otaczających obiekt. To idealna przestrzeń na spotkania z przyjaciółmi, relaks po pracy czy chwilę odpoczynku przy kawie podczas wycieczek po okolicy.



„Stary Młyn”.



Kościół w Nowym Zagorze.

Jedziemy do Nowego Zagórze, by zobaczyć **kościół** wymurowany w latach 1882-1886, kiedy zastąpiono nim starą świątynię wzniesioną w 1701 r. w konstrukcji szachulcowej. Warto zwrócić uwagę na zabytkowe witraże w oknach pochodzące z początku XX w.

Łowisko Rodzinne Admar to idealne miejsce na aktywny wypoczynek w otoczeniu natury – tu połączysz relaks, wędkarskie emocje i rodzinne atrakcje. Na gości czekają malowniczy staw, plaża, plac zabaw, boiska sportowe, sauna oraz jacuzzi. Do dyspozycji gości są również domowa kuchnia, komfortowe miejsca do grillowania i noclegi, dzięki którym każdy znajdzie przestrzeń dla siebie.



Łowisko Admar

Przeprawiamy się na drugą stronę Bobru, ale w nie byle jakim miejscu, bo **mostem** łączącym Prądocinek z Dychowem, słynącym nie tylko ze swej długości, ale i faktu, że posiada drewnianą jezdnię. Wcześniejsza przeprawa w tym miejscu spłonęła 16 czerwca 1934 r. Co ciekawe, w ciągu zaledwie dwóch dni pożar strawił wtedy jeszcze inny drewniany **most na Bobrze**.



Most na Bobrze łączący Prądocinek z Dychowem.

W Dychowie stoi największa **elektrownia wodna 46** w województwie lubuskim i jednocześnie najstarsza elektrownia szczytowo-pompowa w kraju (inwestycję zaczęto w 1933 r.). Wodę do stuhektarowego zbiornika wyrównania dobowego (Jezioro Dychowskie) doprowadza z Bobru sztuczny kanał o długości 20,4 km (Kanał Dychowski).



Elektrownia w Dychowie, powyżej Jezioro Dychowskie.

Mniejsza siostra dychowskiej elektrowni – **elektrownia wodna Raduszec Stary** – znajduje się kilka kilometrów dalej w dół Bobru, nad Jeziorem Raduszeckim. Wybudowany w 1935 r. obiekt jest ostatnią elektrownią na tej rzece. Sam akwen ma ok. 130 ha powierzchni, linia brzegowa ciągnie się na długości prawie 8 km.



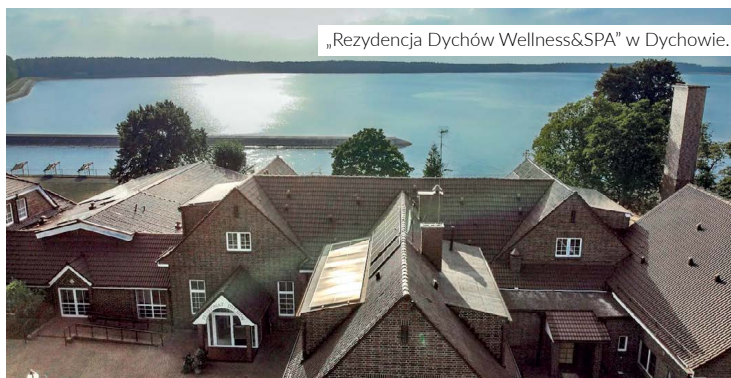
Elektrownia wodna Raduszec Stary.

Warto wiedzieć...

W elektrowni szczytowo-pompowej w czasie zmniejszonego zapotrzebowania na energię pompuje się wodę ze zbiornika dolnego do górnego. Gdy zapotrzebowanie rośnie, spuszcza się wodę, napędzając nią turbiny i generując prąd.

W Dychowie, nad brzegiem Jeziora Dychowskiego mieści się **„Rezydencja Dychów Wellness&SPA”** ⁴³ oferująca pobyty turystom indywidualnym i grupom zorganizowanym. Do dyspozycji gości są m.in. boiska do siatkówki i koszykówki, minigolf oraz kort tenisowy.

Będąc w Dychowie i okolicy, warto udać się w górę Bobru. Na większości swojej długości to wciąż dzika rzeka – momentami o górskim charakterze – pełna walorów przyrodniczych i wizualnych. Jest chętnie odwiedzana przez wędkarzy, są też na niej organizowane spływy kajakowe.



„Rezydencja Dychów Wellness&SPA” w Dychowie.

Bóbr to wielka, ale nie jedyna atrakcja regionu. Rzesze turystów przyciągają też okoliczne jeziora i ośrodki wypoczynkowe. Jednym z nich jest **Jezioro Bronków** położone niedaleko Dychowa. Na jego północnej stronie, we wsi Kołatka, położony jest **kompleks wypoczynkowy**. ⁴¹ Oprócz bazy noclegowej, może także pochwalić się dostępem do dwóch plaż, ścianką wspinaczkową, parkiem linowym i własną wędzarnią ryb.



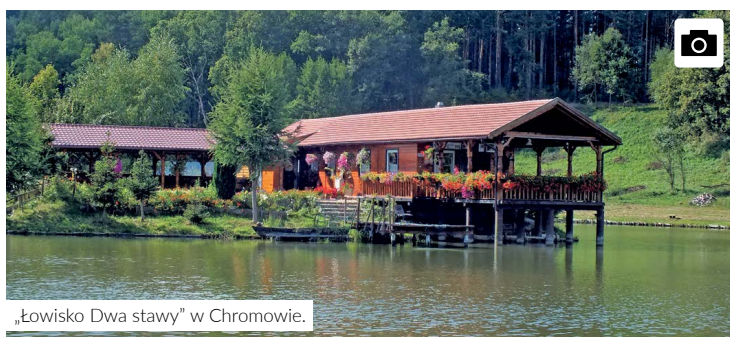
Ośrodek „Kołatka” nad jeziorem Bronków.

Po drugiej stronie jeziora – w Bronkowie – mieści się **ośrodek wypoczynkowy „Park Magnolia”**. **42** Gościom oferuje m.in. noclegi w 10. domkach górskich, pole namiotowe i campingowe (wraz z zapleczem sanitarnym), bufet, plażę z pomostem i wypożyczalnię sprzętu wodnego.



Jezioro Bronków.

Z kolei atrakcyjne miejsce dla wędkarzy – i nie tylko – czeka w niedalekim Chromowie. W **gospodarstwie agroturystycznym „Łowisko Dwa stawy”** **45** mają do dyspozycji dwa akweny o łącznej powierzchni 8 ha, smażalnię ryb na wyspie oraz domki letniskowe.



„Łowisko Dwa stawy” w Chromowie.

W Bobrowicach warto zobaczyć **neogotycki kościół** **44** wybudowany w latach 1853-57 według projektów Friedricha Augusta Stülera – którego kilkanaście lat wcześniej król pruski Fryderyk Wilhelm IV mianował architektem królewskim. Świątynia powstała na miejscu istniejącego wcześniej kościoła późnogotyckiego. Ołtarzowe Pismo Święte ówczesnej wspólnocie ewangelickiej podarowała królowa Elżbieta Ludwika Wittelsbach (patronka krośnieńskiego „Mostu Elizy”).



Kościół w Bobrowicach.



Kościół w Janiszowicach.

Ci, którzy pasjonują się architekturą, urbanistyką i ruralistyką (nauką o planowaniu, powstawaniu oraz rozwoju obszarów wiejskich), z pewnością docenią fakt, iż w Bobrowicach – jednej z najpiękniejszych wsi w Lubuskim – wciąż można podziwiać historyczny układ urbanistyczny obejmujący dawne elementy zabudowy mieszkalnej. Niezwykły obiekt sakralny czeka też w Janiszowicach: **kościół z XVIII w.** Zewnątrz prezentuje się tak okazale, jakby był bazyliką, a nie „zwykłą” wiejską świątynią.

Warto wiedzieć...

Kościół w Tarnawie Krośnieńskiej, wzniesiony w latach 1712–1713 jako świątynia ewangelicka, jest ceglanym obiektem reprezentującym styl barokowy, który dziś pełni funkcję filialnego kościoła rzymskokatolickiego pw. Najświętszego Serca Pana Jezusa. Położony w malowniczej okolicy, stanowi cenny przykład lokalnego dziedzictwa sakralnego i ważny element historycznego krajobrazu regionu.

Z Gminy Bobrowice przenosimy się w okolice Gubina, by przyjrzeć się bliżej nietypowemu obiektowi historycznemu. To „**Głaz Hańby**”, wielki kamień będący pamiątką po dramatycznych wydarzeniach z 27 października 1429 r. Husyci najechali wówczas pobliską wioskę, spustoszyli ją i spalili, a katolickie kobiety zhańbili. Głaz wystawiony jest w podwójnie ocembrowanej studni łużyckiej,



„Głaz Hańby”.

napis na nim głosi (w tłumaczeniu na polski): „Zachowaj nas Boże przed gwałtem nieprzyjaciół”. Miejsce znajduje się przy drodze wojewódzkiej nr 286, 600 m na północ od drogi krajowej nr 32 (od drogowskazu „Studnia Łużycka” jeszcze ok. 300 m wyboistą drogą gruntową).

W pobliskich Sękowicach można zobaczyć **kościół 34** z drugiej połowy XVII w., postawiony w konstrukcji szkieletowej z ceglanym wypełnieniem, na rzucie ośmioboku. Nazywany jest też kościołem joannitów, gdyż do 1811 r. razem ze wsią należał do tego zakonu.

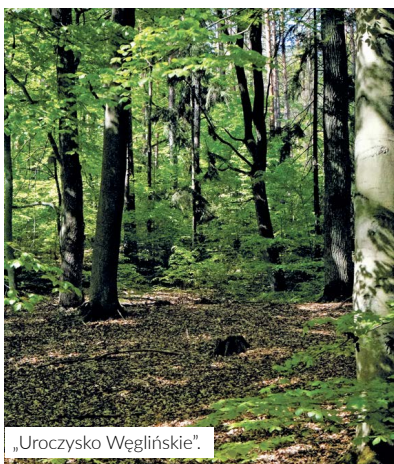


Kościół w Sękowicach.

W leżącym 2 km od granicznej Nysy Łużyckiej Strzegowie warto zatrzymać się chwilę przy **późnogotyckim kościele XV w.** pierwotnie wybudowanym z kamienia. W XIX stuleciu został poddany gruntownej przebudowie, która mocno zmieniła jego wygląd. Kilka metrów na wschód – w pobliżu wsi Węgliny – znajduje się **rezerwat przyrody „Uroczysko Węglińskie”**. **31** Rosną w nim stare dęby i buki, w tym kilkanaście drzew pomnikowych (dębów, modrzewi i sosen).



Kościół w Strzegowie.



„Uroczysko Węglińskie”.

W Luboszycach stoi **neogotycki pałac** **32** wybudowany w latach 1847-1860 dla rodziny von Seydel. Obok znajduje się park krajobrazowy rozciągający się na 3 ha powierzchni.



Neogotycki pałac w Luboszycach.



Kościół w Witaszkowie.

Wartym uwagi jest **kościół szachulcowy** **24** w Witaszkowie z 1749 r. W jego wnętrzu można podziwiać drewniany ołtarz renesansowy z 1596 r. Obok świątyni stoi pień dębu z zamurowaną dziuplą. Ludzie do dziś zachodzą w głowę, czy coś w sobie skrywa...

Ciekawostka

W 1882 r. na polu w Witaszkowie jeden z mieszkańców wykopał złoty skarb – nazwany później „złotym skarbem scytyjskim z Witaszkowa”. Złota ryba, która była wśród 4,5 kg kosztowności, znalazła się w herbie Gminy Gubin. Jej kopię można zobaczyć w Muzeum Archeologicznym Środkowego Nadodrza w Świdnicy k. Zielonej Góry.



Kościół w Starosiedlu.

Bardzo ciekawe pod względem architektonicznym jest **klasycystyczny kościół** w Starosiedlu wzniesiony pod koniec XVIII w. Przy budowie wykorzystano wieżę stojącą tu wcześniej świątyni późnogotyckiej. Bystry obserwator zauważył w tej wieży wpływy dużo wcześniejszych wież fary gubińskiej i kościoła nawiedzenia NMP w Lubsku.

W Dzikowie działa **Ośrodek Edukacji Ekologicznej „Sosna Gubińska” 36** prowadzony przez Nadleśnictwo Gubin. Kawatek dalej rozpoczyna się i kończy ścieżka przyrodniczo-leśna wiodąca urokliwymi leśnymi drogami o dojrzałej różnicowanej rzeźbie terenu jak na „zwykły las” (ok. 5 km długości).



Ścieżka edukacyjna w Dzikowie.



Rezerwat przyrody „Dębowiec”.

W połowie trasy można zboczyć do **rezerwatu przyrody „Dębowiec” 35** o pow. prawie 10 ha. Utworzony został, aby chronić starodrzew dębowy, jak również stanowiska rzadkich i chronionych gatunków owadów: jelenka rogacza (jego żuwaczki przypominają jelenie poroże, stąd nazwa) oraz kozioroga dębosza (występuje wyłącznie na dębach szypułkowych i bezszypułkowych).

Przenosimy się do Chlebowia, do **romańskiego kościoła** wybudowanego w XIII stuleciu. W świątyni przechowywana jest relikwia św. Rity z Cascii, patronki od spraw trudnych i beznadziejnych, matek i kobiet wszystkich stanów.



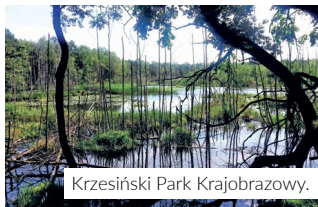
Kościół w Chlebowie.

Niedaleko znajduje się **Jezioro Borek** (63 ha powierzchni), a nad nim kilka ośrodków wypoczynkowych, w tym „**Nad Borkiem**” **37** dysponujący miejscami noclegowymi, a także strefą rekreacji dla dzieci i dorosłych oraz polem namiotowym i campingowym.



„Nad Borkiem” w Koszarzynie nad Jeziorem Borek.

Tereny, na których się znajdujemy, leżą w granicach **Krzesińskiego Parku Krajobrazowego** **38** (8546 ha powierzchni). Za jego najcenniejszy fragment uważa się suchy polder przeciwpowodziowy rozciągający się między Odrą, a wsiami Krzesin i Bytomiec (ok. 1600 ha powierzchni).



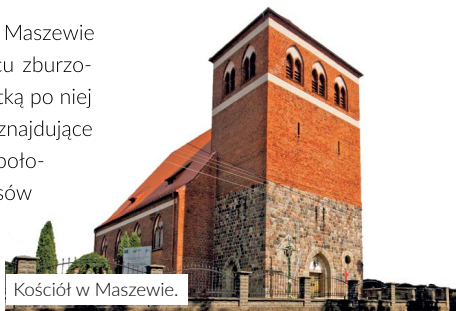
Krzesiński Park Krajobrazowy.



Prom w Połęczku.

Krzesiński Park Krajobrazowy rozciąga się też po drugiej stronie Odry. By tam się dostać, trzeba skorzystać z... innej atrakcji turystycznej: **promu rzeczno-go** **22** w Połęczku. Wieś ma bogatą tradycję związaną z wykorzystaniem Odry. Prowadzono tu kursy dla młodych żeglarzy, łowiono ryby, spławiano drewno, a nawet zbierano pijawki dostarczane później do aptek.

Neogotycki kościół **19** w Maszewie powstał w 1914 r., na miejscu zburzonej wcześniej świątyni. Pamiątką po niej są dwa XV-wieczne dzwony znajdujące się na wieży, która niemal w połowie zbudowana została z ciosów kamiennych.



Kościół w Maszewie.



Kancelarz Leo von Caprivi.

W pobliskim Skórzynie ostatnie 5 lat życia spędził **Leo von Caprivi**, **18** kanclerz Rzeszy Niemieckiej w latach 1890-94. Gdy przeszedł na emeryturę, przeprowadził się do mieszkającej tu (w ówczesnym Skyren) bratanicy, w domu nr 45. Tutaj też zmarł i został pochowany.

Przenosimy się do Gęstowic, by zobaczyć **barokowy kościół** zaprojektowany przez francuskiego architekta Bernarda Riegelana i postawiony w latach 1696-1711. W świątyni zachowało się barokowe wyposażenie z czasu budowy.



Kościół w Gęstowicach.



Kiwon w Rybakach.

Ślady po wielkim wydarzeniu z 1961 roku – mówiła o nim cała Polska – można znaleźć w Rybakach obok remizy OSP. To **kiwon** **20** (inaczej: konik), pompa służąca do wydobywania ropy naftowej. Pokłady tego surowca odkryto tu ponad pół wieku temu. Kawałek dalej stoi murowano-szachulcowy kościół z 2. połowy XVII w.

Ostatnia atrakcja, którą odwiedzamy znajduje się poza granicą Powiatu Krośnieńskiego. To wieża **widokowa w Uradzie** (gmina Cybinka). **21** Ma 30 metrów i leży tuż przy brzegu Odry. Obiekt jest dostępny dla turystów cały czas. Widoki z wieży rozpościerają się na okoliczne wioski oraz Odrę i jej przepiękne okolice. Swoim widokiem zachwyca już sama konstrukcja wieży.



Wieża widokowa w Uradzie.

Z Krzesińskiego Parku Krajobrazowego znów wracamy nad odrzańskie rozlewiska, by podziwiać tysiące ptaków unoszących się nad wodą i wstuchać się w ich niezwykły koncert. To tutaj czas płynie wolniej – w rytmie rzek, szumu trzcin i ciszy, której tak często brakuje na co dzień. Nad wodą spotkamy wędkarzy cierpliwie czekających na swoją chwilę, a wokół rozciąga się krajobraz pełen spokoju i naturalnego piękna.

Powiat Krośnieński to jednak znacznie więcej niż sama Odra. To wyjątkowa kraina trzech rzek – Odry, Nysy Łużyckiej i Bobru – które od wieków wyznaczają rytm życia, tworzą niezwykłe krajobrazy i opowiadają historię tego miejsca.

Tu natura spotyka historię, a każdy zakątek zaprasza do odkrywania nowych widoków, smaków i emocji.

Trzy rzeki. Trzy historie. Jeden wyjątkowy region.

Odra – Nysa – Bóbr.

Poznaj je. Poczuj ich klimat. I pozwól sobie wrócić tutaj jeszcze raz.

POWIAT SPREWA-NYSA

ATRAKcje TURYSTYCZNE



Winnica w Grano

Wino z regionu Guben możemy znaleźć w miejscowości Grano, gmina Schenkendöbern. Od 2004 roku uprawia się tu jasne i ciemne winogrona nawiązując tym samym do dawnej tradycji. Zwiedzanie winnicy, podczas którego można wiele dowiedzieć się o uprawie, sprawi, że nabierzemy ochotę na degustację wina w chacie winiarskiej.

www.weingut-patke.de



Jeziora wokół Guben

Do Parku Przyrody Schlaubetal należą jeziora leśne, po północno-zachodniej stronie Guben. Droga rowerowa prowadzi od jeziora Göhlensee przez las do jeziora Pinnower See, gdzie na turystów czeka hotel i pole kampingowe. Wtajemniczeni miłośnicy przyrody znają też jezioro Kleinsee, do którego można dotrzeć trasą okrężną i rozkoszować się panującą tu ciszą.

www.touristinformation-guben.de



Miasto Guben-Gubin

Od II wojny światowej Nysa dzieli miasto na niemiecki Guben i polski Gubin, tak że można tu doświadczyć miasta w dwóch krajach w sercu Europy. W centrum Guben udanie połączono stare budownictwo przemysłowe z nowoczesnymi funkcjami. Pozostała część historycznego Śródmieścia znajduje się w dzisiejszym Gubinie.

www.touristinformation-guben.de



Muzeum Miasta i Przemysłu

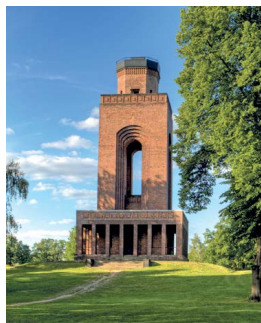
Polsko-niemieckie muzeum przy placu Friedrich-Wilke-Platz daje możliwość poznania obszernej historii miasta i gubeńskiego przemysłu kapeluszniczego i tekstylnego. Organizowane są tu także liczne wystawy czasowe. Dzięki nowoczesnym rozwiązaniom techniki trójwymiarowej z widokiem 360° zwiedzający mogą poznać dawne rzemiosło i zwiedzić osobiowości miasta.

www.museen-guben.de



Muzeum Hutnictwa Żelaza i Rybołówstwa w Peitz

Obecne budynki założonej w XVI wieku huty żelaza pochodzą z XIX wieku. Najcenniejszym budynkiem jest hala piecowa z odlewnią, gdzie mieści się najbardziej znacząca część zbiorów muzeum, czyli oryginalne wyposażenie techniczne. W lewej przybudówce znajduje się dział rybołówstwa, w którym przedstawiona jest interesująca historia rybołówstwa śródlądowego.
www.tourismus.peitz.de



Wieża Bismarcka w miejscowości Burg (Spreewald)

Z wieży Bismarcka rozpościera się daleki widok na unikalny krajobraz. Już z daleka 27-metrowa wieża, położona w legendarnej górze Schlossberg, wita zwiedzających. We wnętrzu znajduje się wystawa poświęcona historii. Co roku wieża Bismarcka ożywa podczas „Szprewaldzkiej Nocy Legend”.
www.burgimspreewald.de



Izba Regionalna w miejscowości Burg (Spreewald)

W typowej dla Szprewaldu, krytej strzechą chacie zrębowej znajduje się mała, ale ciekawa wystawa. W interesujący sposób pokazuje ona historyczny i osnuty legendami Burg. Wystawy czasowe prezentują dawne i obecne życie mieszkańców.
www.burgimspreewald.de



Wieś Bociana i Muzeum Disen

Witajsko k nam do Desna! Disen ma wiele do zaoferowania, np. wystawę o Łużyczanach, fragment średniowiecznej osady „Stary Lud”, ogród zielarski, kościółek wiejski z łужиckimi inskrypcjami oraz gospodarstwo na łęgach Sprewy z pasieką i wystawą poświęconą bocianom. Bądźcie gotowi na niespodzianki!
www.dissen-spreewald.de



Erlebnispark Teichland (Park Przygód w Krainie Stawów)

Blisko Neuendorf, na zachodnim zboczu wzgórza Bärenbrücken Höhe znajduje się Park Przygód „Erlebnispark Teichlandpark”. Park oferuje szereg atrakcji, takich jak letni tor saneczkowy, „Ścieżka Małych Bogów”, tor tubingowy, labirynt, minigolf i wiele innych. W ciągu roku odbywają się tu imprezy dla całych rodzin, np. na Wielkanoc lub Halloween.

www.erlebnispark-teichland.de



Archiwum Zaginionych Miejsc w Horno (AvO)

Unikalna w swojej formie wystawa pokazuje historię 137 miejsc na Łużycach, które całkowicie lub częściowo musiały zniknąć pod naporem odkrywkowych kopalni węgla brunatnego. Dokumentuje ona w atrakcyjny sposób losy, tradycję, geologię i gospodarkę tego regionu. Głównym punktem wystawy jest multimedialna mapa, na którą zwiedzający mogą nawet wejść.

www.verschwundene-orte.de



Skansen „Skok w Czasie” nad jeziorem Klinger See

Muzeum położone przy powstającym jeziorze Klinger See prezentuje przekrój skamieniałego jeziora z okresu interglacjału eemskiego sprzed 120.000 lat. Na terenie tym powstał wilgotny biotop, ustawiono różne tablice poglądowe i zadaszony budynek, w którym na zwiedzających czeka mały mamut.

www.amt-doebern-land.de



Park Branitz

Park Branitz, drugie wielkie dzieło Hermanna księcia von Pückler-Muskau, uważane jest za mistrzowski przykład niemieckiej sztuki ogrodowej i ostatni niemiecki ogród krajobrazowy XIX wieku. Zabytkowe wnętrza pałacu i masztalni w środku parku dają wgląd w życie i dzieło tego wielkiego twórcy ogrodów, literata i podróżnika.

www.pueckler-museum.eu



Brandenburskie Muzeum Tekstylne w Forst (Lausitz)

Forst (Lausitz) było niegdyś metropolią przemysłu tekstylnego. Jego tradycje pielęgnowane są w tym unikalnym muzeum techniki, które prezentuje wszystkie etapy produkcji tkanin od włókien do gotowego sukna. Można podziwiać tu funkcjonujące jeszcze maszyny, a czasami je także samemu obsługiwać.

www.textilmuseum-forst.de



Wschodnioniemiecki Ogród Różany w Forst (Lausitz)

W otoczeniu pergoli i romantycznych fontann kwitną dziesiątki tysięcy róż ponad tysiącu odmian. Tradycyjnie w ostatni weekend czerwca odbywa się święto ogrodu różanego. Zabytkowy park (1913 r.) z restauracją i parkiem przygód jest dobrym miejscem na rodzinną wycieczkę. Na miejscu dostępne są zamykane boksy na rowery!

www.rosengarten-forst.de



Kościół w Illmersdorf

Kościół skrywa najbardziej znaczące mumie Brandenburgii – spoczywa tu dwanaście mumii z lat 1748-1820. Ich cechą szczególną jest fakt, że zostały naturalnie zmumifikowane (nie zbalzamowane).

www.drebkau.de



Zabytkowe miasto Drebkau

W małym mieście Drebkau znajdują się charakterystyczne domy rolników uprawiających pola. Można tam również podziwiać izbę prząsniczek i wystawę pisanek oraz dowiedzieć się ciekawostek o Dolnych Łużycach.

www.drebkau.de



Gospodarstwo Steinitzhof z platformą widokową „Steinitzer Treppe”

Idyllicznie położony Steinitzhof, którego pomieszczenia pozbawione są barier architektonicznych, znajduje się na północnym skraju kopalni odkrywkowej Welzow-Süd. Jest to idealne miejsce na uroczystości rodzinne lub seminaria. Z platformy widokowej „Steinitzer Treppe” (windy) można przy dobrej pogodzie zobaczyć „Tropical Island”.

www.drebkau.de



Kajakiem po Nysie

Kto kocha wodę i ciszę, ten będzie się tu dobrze czuł. Przy prędkości nurtu 4,6 km/h można dać się spokojnie nieść rzece. Małe progi dennie, odcinki dzięki, a niekiedy spokojnej rzeki zapewniają pełen przygód i atrakcji spływ, który można rozpocząć w Forst (Lausitz) lub Guben.

www.expeditions.de, www.lausitz-kanu.de



Stara cegielnia Klein Kötzig z kolejką polową

W latach od 1894 do 1962 produkowano cegielni Klein Kötzig typowy dla Łużyc żółty klinkier. Podczas zwiedzania można poznać cykl produkcji, która charakteryzowała się ciężką pracą ręczną. Na koniec dostaną Państwo zaproszenie na przejażdżkę wokół stawów cegielnianych należącą do miejscowego stowarzyszenia kolejką polową.

www.ziegeleibahn-klein-koelzig.de



Manufaktura czekolady SchokoLadenLand Felicitas

Od ponad dwudziestu lat łużycka manufaktura czekolady kusi klientów pyszną, ręcznie wytwarzaną belgijską czekoladą. To rodzinne przedsiębiorstwo, dysponujące przeszklonym warsztatem pokazowym i sklepikiem, należy do najpiękniejszych atrakcji w powiecie Spree-Neiße.

www.confiserie-felicitas.de



Kościół w Hornow

Kościół XIII wieku znajduje się obecnie pod ochroną konserwatorską. Ołtarz pochodzi z końca XVI wieku. Na szczególną uwagę zasługują kolorowe okna, których motywy powstały techniką wytrawiania szkła. 700-letni dąb na dziedzińcu kościoła jest najstarszym w regionie Spremberga. www.hornow-wadelsdorf.de/kirche



Sklep Strittmattera

Atrakcją dla zwiedzających jest tu „Sklep”, oryginalne miejsce akcji trylogii Erwina Strittmattera. Urodzony w Sprembergu pisarz spędził swoje lata dzieciństwa i młodości w Bohsdorf. www.strittmatter-verein.de



Jezioro Felixsee

Jezioro Felixsee koło miejscowości Bohsdorf powstało w wyrobisku „Felix” po zakończeniu w nim eksploatacji. Z wieży widokowej można podziwiać rozległy krajobraz Łuku Mużakowa. www.muskauer-faltenbogen.de



Zabytkowa stodoła z muzeum w Bloischdorf

Zabytkowa stodoła ze skansenem dolnołużyckim kryje wystawę o historii osady i dawnym życiu codziennym na wsi. www.bloischdorf.de



Welzow – miasto przy kopalni odkrywkowej

Nadzwyczajne podróże w inny świat. Jeepem, quadem, pieszo, rowerem albo podczas lotu wycieczkowego można poznać teren i zobaczyć potężne rozmiary i dziwaczny krajobraz kopalni odkrywkowej Welzow-Süd. W Centrum Informacji Turystycznej „excursio” w starym dworcu kolejowym Welzow znajdą Państwo jeszcze wiele innych ofert dla siebie.

www.bergbautourismus.de



Wieża Bismarcka w Sprembergu

W dniu 1 kwietnia 1903 r. uroczystie otwarto na górze Georgenberg w Sprembergu wieżę Bismarcka, poświęconą znanemu kanclerzowi Rzeszy Niemieckiej. Ze swoimi prawie 21 metrami wysokości wieża góruje nad miastem, a z najwyższej platformy rozpościera się widok sięgający aż do pasma wzniesień Górnych Łużyc.

www.spremberger-land.de



Pałac kultury – Muzeum Dolnołużyckie

Spremberg – zielone miasto nad Sprewą. Zabytkowe centrum zostało w ostatnich latach odrestaurowane. Rynek oraz „Bullwinkel” są warte zobaczenia, podobnie jak Pałac Kultury powiatu Spree-Neiße, w którym mieści się Muzeum Dolnołużyckie.

www.spremberger-land.de

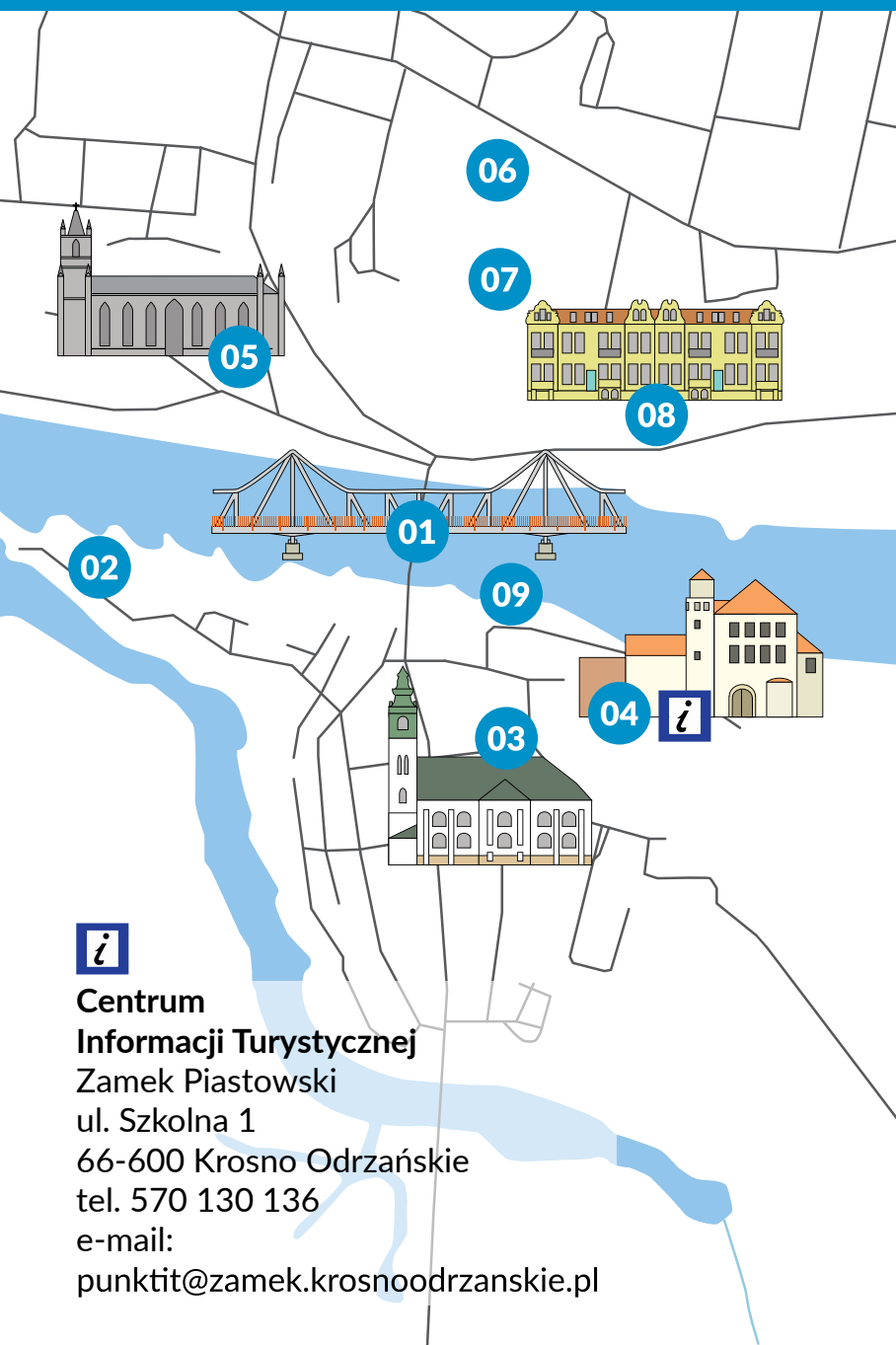


Elektrownia Schwarze Pumpe

W Multimedialnym Centrum Informacji Turystycznej elektrowni Schwarze Pumpe można dowiedzieć się wiele ciekawego o regionie, kopalniach odkrywkowych, produkcji prądu z węgla brunatnego, a także zobaczyć z bliska wyposażenie techniczne. Z platformy na wysokości 162 metrów rozpościera się wspaniały panoramiczny widok na cały region.

www.spremberger-land.de

KROSNO ODRZAŃSKIE



Centrum

Informacji Turystycznej

Zamek Piastowski

ul. Szkolna 1

66-600 Krosno Odrzańskie

tel. 570 130 136

e-mail:

punktit@zamek.krosnoodrzanskie.pl

Frankfurt
(Oder)

POWIAT KROŚNIEŃSKI (LANDKREIS KROŚNIEŃSKI)

Polska
(Polen)

Słubice

21



Urad



Rybaki

20

19



MASZEWO

Niemcy
(Deutschland)

Nysa Łużycka

Kosarzyn



37

38

Potęcko



22

Odra

Berlin



Gubin



Wałowice

Wężyska

GUBEN



GUBIN

23 - 30

Cottbus

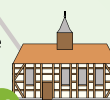
Nysa Łużycka

34

Sękowice



32



Witaszkowo

33



Luboszyce

32



Węgliny

31

Żary

Nysa Łużycka

50



Powiat Krośnieński

ul. Piastów 10b

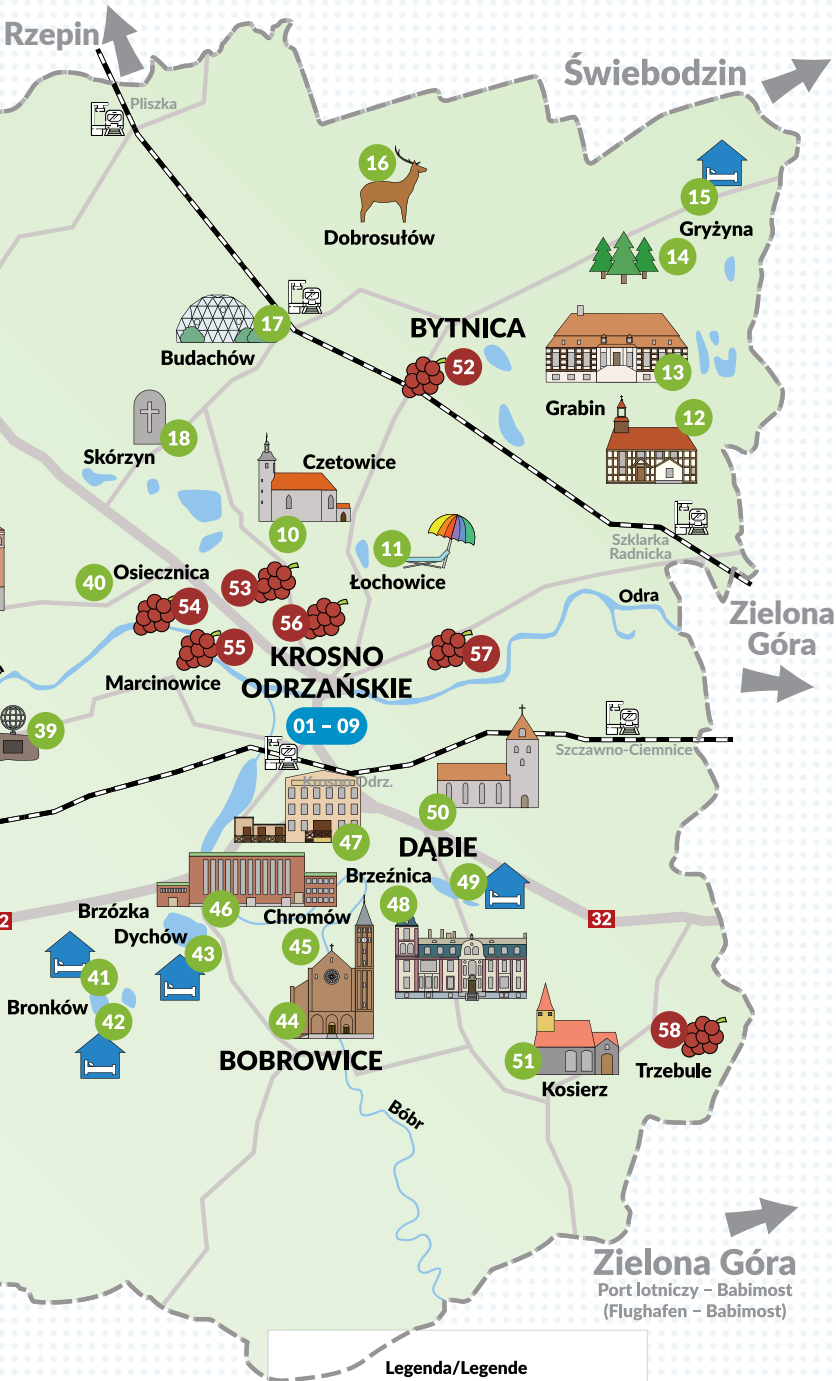
66-600 Krosno Odrzańskie

tel. +48 68 383 02 11

fax. +48 68 383 02 36

e-mail: sekretariat@powiatkrosnienski.pl

www.powiatkrosnienski.pl



Legenda/Legende

- 01 – Atrakcje miasta Krosno Odrzańskie
– Attraktionen der Stadt Krosno Odrzańskie
- 01 – Atrakcje miast Gubin – Guben
– Attraktionen der Stadt Gubin – Guben
- 01 – Atrakcje pozostałych miast i gmin
– Attraktionen der anderen Städte und Gemeinden
- 01 / – Winnice
– Weingüter
- Ośrodki wypoczynkowe itp.
– Erholungskomplexe usw.
- Rezerваты przyrody, parki krajobrazowe itp.
– Naturreservate, Landschaftsparks usw.

ATRAKCJE TURYSTYCZNE

Miejsca, które warto odwiedzić • adresy internetowe

numer z folderu

04 Zamek Piastowski
www.zamek.krosnoodrzanskie.pl

- Centrum Rekreacyjne przy
ul. Pocztowej
www.osirkrosno.pl

40 Agroturystyka „U Gosi”
w Osiecznicy
www.agroturystykaugosi.pl

- Kajaki Gubin
www.kajaki-gubin.pl

57 Winnica Gostchorze
www.gostchorze.pl

55 Winnica Marcinowice
www.winnicamarcinowice.pl

54 Winnica Margaret
www.winnicamargaret.pl

53 Winnica Aris
www.winnicaaris.pl

56 Winnica Nadodrzańskie Wzgórze
www.winnicanw.pl

52 Winnica Od Nowa
Facebook: Winnica Od Nowa

58 Winnica Pod Wieżą
www.winnicapodwieza.pl

17 Anielskie Ogrody
www.anielskieogrody.pl

27 Uroczysko Gryżyna
www.uroczysko-gryzyna.pl

49 Ośrodek Wypoczynkowy Temar
w Dąbiu
www.kompleksdabie.pl

48 Pałac w Brzeżnicy
www.palacbrzeznicza.pl

47 Stary Młyn w Brzeżnicy
www.starymlynwbrzezniczy.pl

- Łowisko Rodzinne Admar
Facebook: Łowisko Rodzinne Admar

43 Rezydencja Dychów
www.dychow.com.pl

49 Ośrodek Wypoczynkowy Kołatka
w Bronkowie
www.komplekskolatka.pl

42 Park Magnolia w Bronkowie
www.magnolia-park.pl

45 Łowisko Dwa Stawy w Chromowie
www.2stawy.pl

37 Ośrodek Nad Borkiem w Kosarzynie
www.nadborkiem.pl

Szczegóły, godziny otwarcia i aktualności znajdziesz na stronach obiektów.



The Land of Lakes, Rivers and Vineyards



Powiat Krośnieński (Krosno County)

ul. Piastów 10 B
66-600 Krosno Odrzańskie, Poland
tel. +48 68 383 02 11
fax +48 68 383 02 36
e-mail: sekretariat@powiatkrosnienski.pl
www.powiatkrosnienski.pl



The Polish Side

Text: Krzysztof Koziółek
Foreword: Anna Januszkiewicz, Head of Krosno County

The German Side

German Section (pp. 44–50) prepared by Spree-Neiße District

Translation

Barbara Szubert-Tabaczka,
Translation of excerpts from the "Ode to Krosno": Kazimiera Kaźmierczak

Photographs

Krzysztof Koziółek, Grzegorz Walkowski, Jerzy Szmit, Cezary Stawski, Grzegorz Garczyński, Adam Sobolewski, Łukasz Wojciechowski, Rezydencja Dychów, archives of the Krosno Odrzańskie County Office, the Bobrowice Commune, the Bytnica Commune, the Dąbie Commune, the Gubin Commune, the Town of Gubin, the Krosno Odrzańskie Commune, the Maszewo Commune, and vineyards located within Krosno County.

Graphic Design

www.wydawnictwolabor.pl

Publisher

Wydawnictwo Compass, www.compass.krakow.pl

ISBN: 978-83-8184-913-5

Bibliography

Beata HALICKA, Krosno Odrzańskie Crossen an der Oder 1005-2005. Wspólne dziedzictwo kultury, Skórczyn 2005. Małgorzata ALBRECHT, Spóźniony reportaż, Gazeta Lubuska (Magazine No. 73, 1978). Gmina Bobrowice – Folder informacyjny-promocyjny. Gmina Bytnica [leaflet]. Gmina Gubin [leaflet]. Gubin-Guben [promotional brochure]. Miasto podwójne nad Nysą, Gubin-Guben 2017. Nadleśnictwo Bytnica: Ludzie dla lasu. Lasy dla ludzi [n.d.], Powiat Krośnieński [n.d.], Powiat Krośnieński. Skarby natury, Zielona Góra 2008. Szlakiem atrakcyjnego krajobrazu 15. południka, Krosno Odrzańskie – Lubsko 2014. Turystyka sakralna śladami PROW [n.d.]. Zamek Piastowski Krosno Odrzańskie [leaflet]. Zielony Zakątek [n.d.]. 60 lat Zespołu Elektrowni Wodnych Dychów [PDF].
Websites: architektura.muratorplus.pl, bismarcktuerme.net, bytnica.pl, bytnica.zielona-nagora.lasy.gov.pl, cak-zamek.pl, czystejeziara.pl, dabie.pl, fotopolska.eu, gazetalubuska.pl, gnomonika.pl, guben-gubin.eu, gubin.naszemiasto.pl, gubin.zielonagora.lasy.gov.pl, kosciolydrewniane.pl, krajoznawcy.info.pl, krosnoodrzanskie.pl, kultura.wiara.pl, lubuskielato.pl, lubuskie.pl, lubuskie-lowiska.blogspot.com, luzyce.mega.pl, lwkz.pl, medievalheritage.eu, osirkrosno.pl, pgeeo.pl, pl.wikipedia.org, polskaniezwykla.pl, polska-org.pl, polska.travel/pl, pzwstelmet.com, spzg-gubin.pl, szlak15poludnika.pl, zabytek.pl, zamkilibuskie.pl, zgora.pios.gov.pl, zielonagora.lasy.gov.pl, ziemialubuska.pl, zimorodek.pl, zpkwl.gorzow.pl.
Materials provided by the Krosno County Office and the communes of Krosno County. Materials and websites of tourist attractions and vineyards.

Additional Information

01

The numbers shown in coloured circles throughout the guide correspond to the attractions marked on the A3 map included in the promotional package.



A scenic spot well worth photographing.

Interreg



Kofinanziert von
der Europäischen Union
Współfinansowany przez
Unię Europejską



Brandenburg – Polska

THE LAND OF LAKES, RIVERS AND VINEYARDS

KROSNO COUNTY

LAND OF LAKES, RIVERS AND VINEYARDS. A place that stays in your heart for a long time. A place naturally close to nature, to people, and to what is most valuable in travel: authentic experiences.

Here, time flows a little more slowly. History intertwines with the beauty of nature, and the rush of everyday life gives way to peace and tranquility. Krosno County invites you to travel in the spirit of slow travel — without haste, but with attention to people, places, and flavours. Here you will discover the charm of hiking and cycling trails, canoeing adventures, regional vineyards, and landscapes that captivate in every season. You will follow the traces of past centuries, explore picturesque historical landmarks and local vineyards, immerse yourself in the greenery of vibrant forests, relax by the river, and swim in crystal-clear lakes. Take a deep breath of fresh air, listen to the whisper of the trees, and find a space where you can simply be. Here, every day becomes an opportunity to create memories that will stay with you for years to come.

Our strength also lies in our unique location. In the heart of the Polish-German borderland, just moments from the border, Krosno County has for centuries connected cultures, people, and ideas. It is a natural gateway to discovering Poland and Europe — a place from which both the most beautiful corners of the Lubusz region and the attractions of the Spree-Neiße District are within easy reach. Here, closeness is not merely a measure of distance. It is a way of thinking and a way of building relationships.

LAND OF LAKES, RIVERS AND VINEYARDS is not only a destination on the map. It is a place you will want to return to.

See for yourself!

Anna Januszkiewicz
Head of Krosno County

Did you know?

Krosno County is home to 30 lakes, 3 rivers, 29 streams, 15 canals, 2 landscape parks, and 2 nature reserves. Krosno Odrzańskie County is the most densely forested county in Poland, with forests covering more than 60% of its area.



Lake Glibiel in Łochowice

THE SPARKLING WINE CAPITAL OF POLAND

KROSNO ODRZAŃSKIE

We begin our tour by the river, for it was the Oder that shaped the development of the town for centuries. Spanning the river is a 163-metre-long **bridge 01** built in 1905, making it the oldest bridge in the Lubusz Voivodeship. It was constructed by the renowned bridge and steelworks company Beuchelt & Co. from the then Grünberg, now Zielona Góra. Among the company's other famous projects is the Grunwald Bridge in Wrocław.

Designed in the style of the German Renaissance, the Krosno bridge remains one of the most beautiful crossings over the Oder. Keen observers will notice the original Beuchelt factory plaque on the second truss post on the eastern side of the bridge when approaching from the Old Town. In 2023, the bridge was raised by 184 cm to improve navigation on the river. Since 2026, it has officially been known as the King Bolesław the Brave Bridge.

Not far from here, between the Old Town and **the former confluence of the Bóbr and the Oder 02** (today known as the Old Oder), there was once a fishermen's quarter, also referred to as "Rybaki" or "Monastery Square". The houses along Rybaki, Żeromskiego and Bobrowa streets were inhabited by people who made their living from fishing on the Oder. Today, the area is marked by a small square designed in the shape of a fish.

Worth seeing...

The panoramic view of the bridge and the Upper Town from the point where the Old Oder (formerly the Bóbr) flows into the Oder, at the extension of Bobrowa Street. On the opposite bank of the Old Oder stand the ruins of an 18th-century palace, built at the heart of the former Krosno stronghold, whose origins date back to the 7th–8th century. Remarkably, the stronghold was never conquered by enemy forces.

For more information, visit: www.odreagujwkrosnie.pl



Krosno Bridge: the oldest bridge in the Lubuskie Voivodeship



Did you know?

On the ceiling above the choir in the church is what is believed to be the world's first painting depicting Pope John Paul II. During the 1978 conclave, while the church was undergoing renovation, the then parish priest, Stanisław Garncarz, decided to commemorate the election of Karol Wojtyła by including the newly elected Pope in the church's decoration.

Not far from the bridge over the Oder, on Słoneczna Street, it is worth taking a moment to see the remains of the **town's defensive walls**, built of brick and stone at the turn of the 13th and 14th centuries. The fortifications once encircled the entire town, which could be entered through one of three gates: the Oder Gate (formerly located on the site of today's Hotel Odra), the Stone Gate (near the Sports and Recreation Centre), and the Głogów Gate (close to Primary School No. 1). Next to the surviving section of the walls stands an obelisk marking the water levels reached during the major floods that affected Krosno Odrzańskie over the centuries, from 1736 to 1997.

Our walk continues to St Hedwig of Silesia Square. Visitors who enjoy uncovering traces of the past should take a closer look at the paving stones: among them they will find the date of the Great Fire that devastated the town (1708) as well as the date when the square was paved – now barely legible. The paving was financed through a bequest from the local entrepreneur and philanthropist Hermann Schäde, which is why it is still commonly referred to as "Schäde's paving stones."

We now turn our attention to **the Church of St Hedwig of Silesia.** 03

The original basilica that once stood on this site – most likely a Romanesque building – was founded by the duchess in the 12th century. A Baroque church was later erected on its foundations. The church is home to Sauer organs, the largest of their kind in western Poland, making it a must-see not only for enthusiasts of organ music. The church once belonged to the Protestant community. After the Second World War, it became a Catholic church once again. Visitors can climb the church tower, which offers impressive views of the Oder River Valley.



Church of St. Jadwiga of Silesia

We now make our way towards the former **Piast Castle**. 04 It was here, in the first half of the 13th century, that Duke Henry the Bearded of Silesia built one of his principal residences. From Krosno Odrzańskie he organised numerous military campaigns, and it was here that he died on 19 March 1238. A few years later, his widow, St Hedwig of Silesia, sought refuge in the castle while fleeing the Tatar invasion. In recent years, the castle has gradually regained its former splendour. Restoration works have included the gatehouse, part of the southern wing, and the chapel (formerly the coach house) in the western wing. Today, the complex houses the "Zamek" Arts and Culture Centre, the tourist information office, exhibitions presenting the history of the town, and galleries showcasing the work of local artists.



Piast Castle

Our walk continues towards **the historic townhouses lining Mnichów Street and Freedom Square** (formerly Luther Square). The history of this area dates back to the 18th century, when wooden and half-timbered buildings gradually gave way to brick houses. As in medieval times, these were typically divided into commercial premises on the ground floor – housing workshops and shops – and residential quarters above. Be sure to explore the charming Wąska Street nearby. Krosno Odrzańskie is often referred to as the town of five bridges, and one of the most distinctive – second only to the bridge over the Oder – is the Eliza Bridge, located near Primary School No. 1. Interestingly, until 2026 it was the only bridge in Krosno to have its own name, although this designation was never officially recognised.



Tenement houses on Mnichów Street



The earlier bridge that once stood on this site was named after Elisabeth Ludovika of Bavaria, the wife of King Frederick William IV of Prussia. It was in her honour that the bridge was originally called Elisenbrücke, from which its present-day name, the Eliza Bridge, is derived.

Worth seeing...

In the wall of the townhouse near the junction of Mnichów Street and Pocztowa Street, you can still see the gable of a Gothic building, complete with a niche that once held a sculpture.

We continue our walk towards the building of **Primary School No. 1**, which was completed in 1904. When the town authorities decided to undertake the project, the intention was to establish a school for girls. By the time construction was finished, however, the plans had changed, and the new building became a school for boys instead.



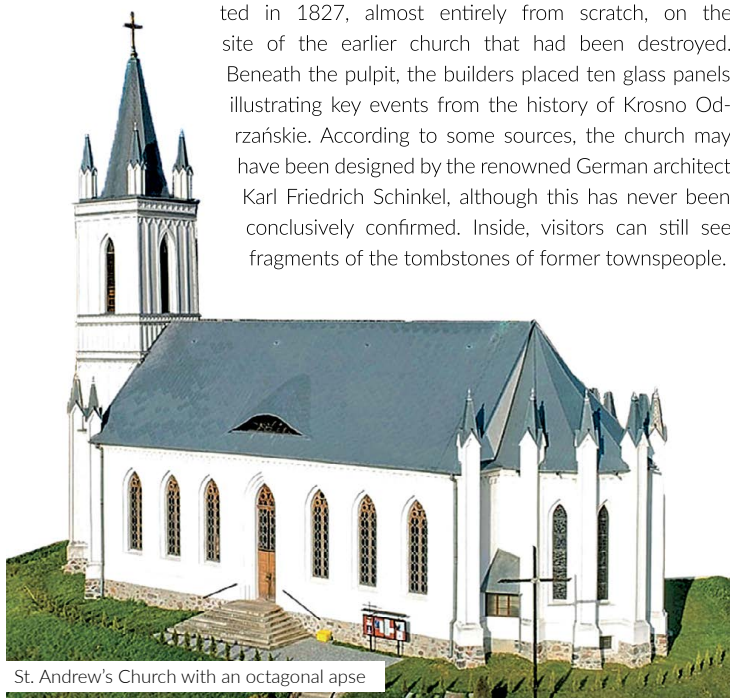
Primary School Building No. 1

We return to the Old Town, crossing the Eliza Bridge once again. It was the abundance of bridges that once earned Krosno Odrzańskie the nickname "Little Venice", attracting visitors from as far away as Berlin who came here to relax. The Oder's canals provide an excellent setting for recreation. Around the Old Town and along the canal stretch 2.8 kilometres of flood embankments, perfect for walking and cycling. Those in search of a break after sightseeing can enjoy **the bowling alley, squash court and bistro at the Recreation Centre** on Pocztowa Street.



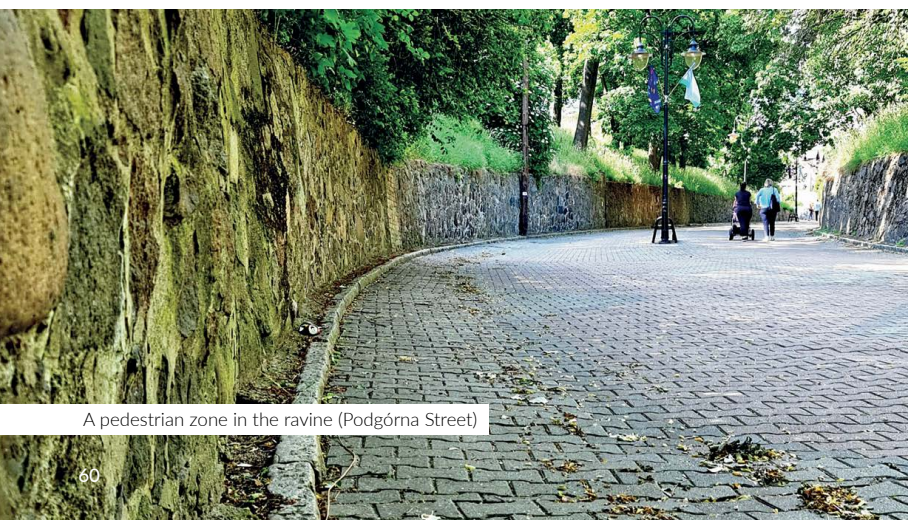
Bowling alley at the Recreation Center on Pocztowa Street

We cross to the opposite bank of the river and begin the next stage of our walk at **St Andrew's Church**. **05** The first church on this site was built in the mid-13th century, while the present Neo-Gothic building was constructed in 1827, almost entirely from scratch, on the site of the earlier church that had been destroyed. Beneath the pulpit, the builders placed ten glass panels illustrating key events from the history of Krosno Odrzańskie. According to some sources, the church may have been designed by the renowned German architect Karl Friedrich Schinkel, although this has never been conclusively confirmed. Inside, visitors can still see fragments of the tombstones of former townspeople.



St. Andrew's Church with an octagonal apse

We head north towards what is perhaps the most intriguing **pedestrian street** in Poland, hidden within a steep ravine – Podgórna Street. Turning right, we arrive at the Town Hall. The building has served as the seat of the local authorities – previously the county administration – since 1892. At the time, however, it was known as the “Romanian Villa”, as it was built in that architectural style at the request of its owner, Viktor Ambron, who had amassed a considerable fortune through railway construction projects in Romania.



A pedestrian zone in the ravine (Podgórna Street)

Did you know?

A few hundred metres beyond St Andrew's Church, on Nadodrzańska Street, stands a geodesic dome used by the 515 Association. The organisation, which is involved in protecting the Oder and promoting sustainable tourism, hosts educational programmes, workshops and training sessions there. www.stowarzyszenie515.org

From the Town Hall, we head north to enjoy a walk through the paths of the restored **Millennium Park**. **06** Before the Second World War, this site was occupied by a cemetery established in the 18th century. Among the best-known people buried here were the entrepreneur and philanthropist Hermann Schäde and the writer Alfred Henschke, better known by his pen name Klabund (whom we will encounter again shortly). The cemetery remained in use until the 1960s, after which burials were gradually transferred to the new municipal cemetery on Kościuszki Street.



Promenade viewpoint



Park sculpture

Today, the park is a popular place for relaxation and social gatherings, enjoyed by both residents and visitors. From the **promenade 07** the only one of its kind in the Lubusz Voivodeship—at the top of the hill, there are magnificent panoramic views of the Old Town, the Oder, the Bóbr, and the surrounding areas of Połupin and Dychów.

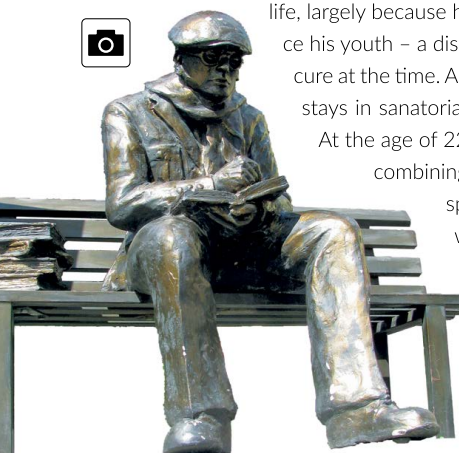


Panorama, in the background the church of St. Jadwiga of Silesia

On the promenade in Millennium Park, visitors will also find the **“Klabund Bench”**, dedicated to **Alfred Henschke** – the playwright and poet born in Krosno Odrzańskie (then Crossen an der Oder) on 4 November 1890. Henschke came from a respected local family of pharmacists. After graduating from a humanities secondary school in Frankfurt (Oder), he briefly studied chemistry and pharmacy before pursuing philosophy, philology and theatre studies in Lausanne and Munich. It was in Munich that he met, among others, Professor Artur Kutscher, under whom such notable figures as Thomas Mann and Bertolt Brecht also studied.

He was of slight build and remained slender throughout his life, largely because he had suffered from tuberculosis since his youth – a disease for which there was no effective cure at the time. As a result, his life was divided between stays in sanatoria, academic studies and literary work.

At the age of 22, he adopted the pen name Klabund, combining der Klabautermann (a mythical ship's spirit) and der Vagabund (a vagabond or wanderer). In 1925, he wrote the Ode to Krosno. Sadly, he died just three years later and did not live to witness the Nazis publicly burning his works in the town fountain after declaring them “un-German” and ideologically unacceptable.



Sculpture of Alfred Henschke

Ode to Krosno (excerpt)

I often think of you,
Little town beside the blue,
Swift-flowing Oder,
Among dew-covered meadows,
Wrapped in mist,
On the border of Silesia and the March,
Where the Bóbr flows into the Oder
And time itself flows into eternity...

(Translation: Kazimiera Kaźmierczak)



The seat of city government

Worth knowing...

Many of the gardens surrounding the villas on Chrobrego Street (formerly Bismarckstrasse) once had their own vineyards. Although they were neglected after the Second World War, mature grapevines can still be found in some places – living reminders of Krosno Odrzańskie's long winemaking tradition. In recent years, this heritage has been experiencing a remarkable revival throughout the region (you can read more about the new vineyards on pages 24-25 and 30). Locally produced wines are available directly from the vineyards as well as in selected restaurants.

Remaining on the panoramic promenade, we follow it to the long flight of steps and descend - passing the Town Hall, also known as the "Romanian Villa" - almost to the bridge over the Oder. There, we turn left into Chrobrego Street (formerly Bismarckstrasse).

Our destination is the former villa district along this street - a prestigious residential area perched on the escarpment above the Oder, offering magnificent views of the river and the bridge. Before the Second World War, it was home to entrepreneurs, civil servants, members of wealthy families and military officers. The district comprises 21 villas built in a variety of architectural styles, including Neo-Classical, Neo-Baroque and Neo-Renaissance. Some of them resemble elegant mansions rather than ordinary houses.

We pass more historic townhouses until we reach one of the last buildings along the street – **a villa with a distinctive yellow façade** 08 (Nos. 27-28). A closer look reveals two identical **sundials mounted** on its wall.



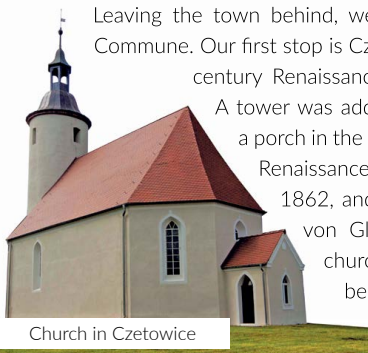
Villa with sundials on Chrobrego Street

We end our tour of the town – naturally – by the river, at **the marina**, 09 where up to 12 small recreational boats and a large passenger vessel measuring up to 80 metres in length and with a displacement of up to 350 tonnes can moor at the same time.

It is well worth arriving here just before dusk to admire the spectacular sunset over the Oder, with the road bridge and the Upper Town forming a truly memorable backdrop.



Sundial (Chrobrego Street)



Church in Czetowice

Leaving the town behind, we remain within the Krosno Odrzańskie Commune. Our first stop is Czetowice, where we can admire the 16th-century Renaissance **Church of Our Lady of Sorrows** **10**

A tower was added to the building in 1654, followed by a porch in the 19th century. Inside the church are a Late Renaissance stone triptych altar, an organ dating from 1862, and epitaphs dedicated to members of the von Gloger and von Gruenberg families. The church tower is crowned with a distinctive bell-shaped dome topped by a lantern.

After nourishment for the soul, it is time to relax and recharge. Just a few kilometres from Czetowice lies **Lake Glibiel**, and on its shores – in Łochowice – you will find a popular **public bathing area**. **11** Visitors can enjoy clean water, a wide sandy beach with a pier, a children's playground, barbecue facilities and a campsite. During the summer season, lifeguards ensure the safety of swimmers, and water sports equipment is available for hire.



Public Bathing Area on Lake Glibiel

Those looking for a more peaceful setting can head to the wild **beach on Lake Moczydło** in nearby Osiecznica. The lake is surrounded by a path that is ideal for a bike ride or a relaxing walk.

While in the village, it is worth visiting **the Church of St Peter and St Paul** – a rare example of a timber-framed church. Its design is attributed to Karl Friedrich Schinkel, the renowned German architect and urban planner regarded as one of the foremost representatives of Neoclassical architecture in Prussia.



Church in Osiecznica

Osiecznica is also associated with a tragic event in local history. On 22 January 1978, a bus operated by PKS Zielona Góra - carrying mainly young passengers - was struck by part of a pontoon bridge being transported on a military truck belonging to a Soviet Army unit stationed in Szprotawa. The impact tore through the bus, killing 15 people, while another 15 were seriously injured and left permanently disabled.

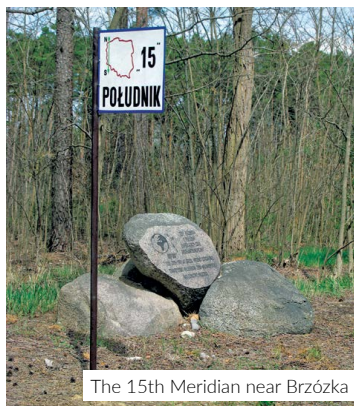


Monument to the victims of the 1978 accident

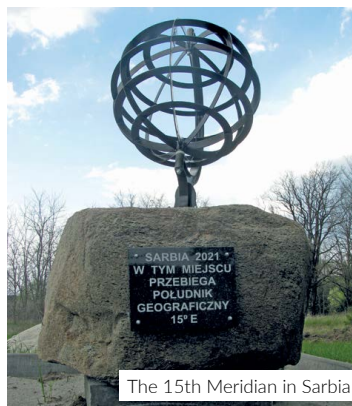


Agrotourism "U Gosi" in Osiecznica

Agrotourism "U Gosi" in Osiecznica 40 is a charming holiday destination offering a range of attractions, including a stocked fishing pond, kayak rental, fire pit and barbecue areas, as well as access to nearby hiking and cycling trails. Near the village of Brzózka there is also a place where **the 15th Meridian** runs 39 – the reference meridian for Central European Time. This means that places located close to it experience one of the most accurate alignments between official time and solar time, with 12:00 noon (from October to March) corresponding almost exactly to the moment when the sun reaches its highest point above the horizon. Another marker indicating the course of the 15th Meridian can be found by the main road in Sarbia.



The 15th Meridian near Brzózka



The 15th Meridian in Sarbia

A EUROPEAN TOWN ON TWO RIVERBANKS

GUBIN – GUBEN

Time.

History.

The Lusatian Neisse. A river that once separated territories under the influence of three different states – Poland, Bohemia and Germany. Today, over the course of its winding journey of more than 250 kilometres, it serves only as a territorial border, while at the same time bringing together the people of Poland, Germany and the Czech Republic through cross-border cooperation.

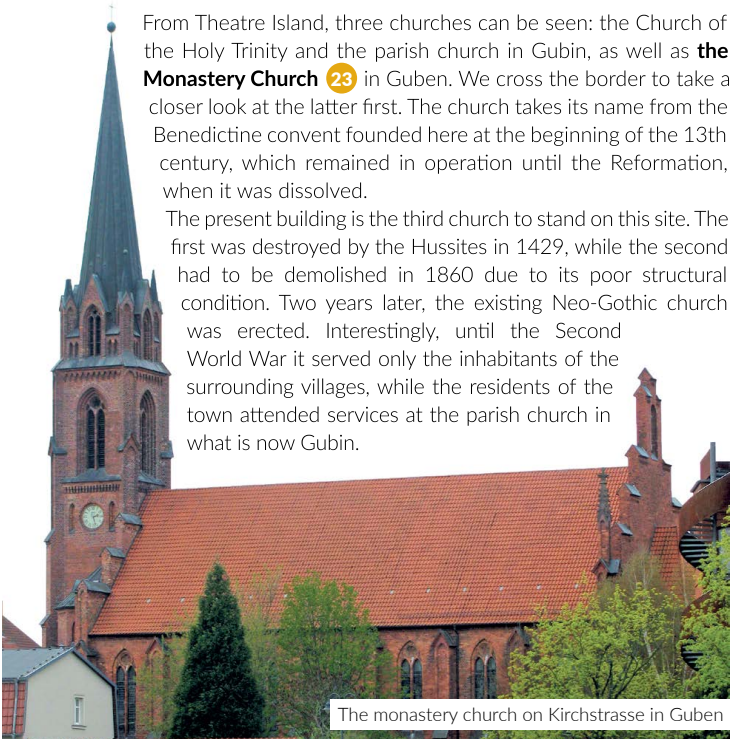
It was precisely the influences of Czechs, Germans and Poles that shaped and competed on the Gubin Land from medieval times onwards. Gubin itself passed from the hands of one ruler and state to another. After the end of the Second World War, the town was divided by the Lusatian Neisse, which had by then become a border river (then known as the Nissa). This is how the Polish Gubin and the German Guben came into being.



Reconstruction of the front wall of the Municipal Theatre

And it is by this river that we begin our walk through Gubin – more precisely, on **Theatre Island**, ²⁴ which was created by the power of nature. At the point where the Lubsza flows into the Lusatian Neisse, the waters of the former rapidly lost their momentum, depositing large amounts of sand on the riverbed. Centuries ago, a shooting range operated on the island. Later, a park was established there, and King Frederick William IV of Prussia once strolled along its paths. Finally, at the end of the 19th century, the Municipal Theatre, designed by the Berlin architect Oskar Titz, was built on the island. The building survived the war, but unfortunately burned down in a fire in 1945. Today, the only reminder of the theatre is a reconstructed section of its front wall, together with the remains of the original columns that once supported the pediment. The island itself is connected by two bridges: one leading to Poland and the other to Germany, symbolically linking the two parts of what was once a single urban organism.

Kajaki Gubin offers canoe trips on rivers in western Poland, such as the Oder, Bóbr, and Lusatian Neisse. It is suitable for both beginners and more experienced paddlers, with routes ranging from short, calm sections to longer and more challenging stretches. The organizer provides equipment and full logistics, making the trips a recreational and team-building experience.



The monastery church on Kirchstrasse in Guben

Worth knowing...

The stained-glass windows in the Monastery Church were designed in 1999 by the Berlin artist Helge Warme. Their central theme is the Lutheran hymn *Jesu, meine Freude* ("Jesus, My Joy"), composed in 1653 by two natives of Guben: Johann Crüger, who wrote the melody, and Johann Franck, who authored the lyrics.

We return to Poland, crossing the border bridge over the Lusatian Neisse once again. Along the way, it is worth stopping for a moment at **the hydroelectric power plant**, which was built in 1905.



Hydroelectric power plant on the Nysa Łużycka

We cross to the other side of the Lubsza via the Maiden's Bridge (Virgin's Bridge) and head for Piastowska Street - formerly known as Grüne Wiese - which stretches for 1,280 metres. Once little more than a narrow country lane, it began to change dramatically towards the end of the 19th century. Beech and oak trees were planted along its length, while the surrounding plots were gradually filled with houses and villas belonging to merchants, doctors, industrialists and prosperous craftsmen. Today, as many as 26 buildings on this street are listed as historic monuments. Although their architectural styles are varied and impressive, our attention is drawn to a rather unusual feature - one that makes Gubin truly exceptional. It is the remarkable concentration of **sundials**, affectionately referred to by enthusiasts as "sunflowers". According to one specialist source, there are only 38 such objects in the entire Lubusz Voivodeship, six of which are located in Gubin. Two are now in poor condition and no longer legible, while we will set out to find the remaining four. We find the first of these sundials at No. 6 Piastowska Street. In the past, two more could also be seen along this street - one at No. 20 on the kindergarten building and another probably at No. 26 or on one of the neighbouring properties. As we continue our search for the next surviving sundial, it is worth stopping at No. 26 Piastowska Street to admire the decorative bas-reliefs adorning the façade of the Secondary School Complex.



Sundial (Piastowska Street 6)



„Sunflower” (Wysockiego Street 5)

We make our way to 5 Wysockiego Street, climbing Gubin Hill by means of the 163 steps built in 1907 – once nicknamed the “Stairway to Heaven” by local residents. Our next sundial can be found at 4 Roosevelta Street, while the last one – located in another part of the town – stands at 13 Wyspiańskiego Street.



Sundial (Roosevelta Street 4)



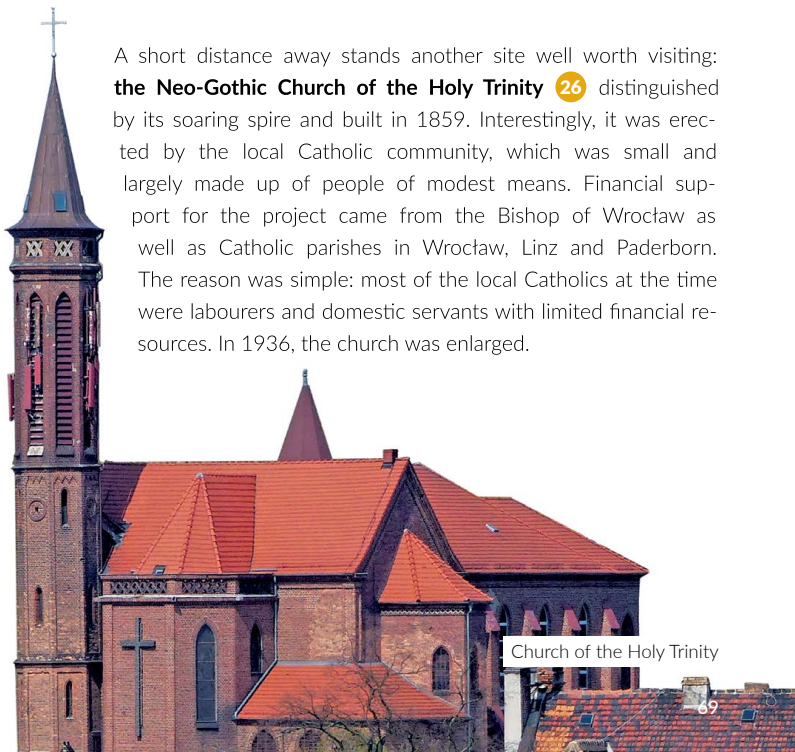
Sundial (Wyspiańskiego Street 13)

While in the Wysockiego Street area, be sure to visit Waszkiewicz Park, where the remarkable **Wolf Villa** once stood. **25** The residence was commissioned in 1926 by Erich Wolf, a Guben textile manufacturer, who entrusted its design to none other than Ludwig Mies van der Rohe – the celebrated German modernist architect and one of the leading figures of the Bauhaus movement. The villa was the first in a series of Mies van der Rohe's outstanding residential projects and remains the only one ever realised within the borders of present-day Poland. Sadly, it was destroyed by fire in 1945, and its ruins were later demolished.



Former villa of Erich Wolf

A short distance away stands another site well worth visiting: **the Neo-Gothic Church of the Holy Trinity** **26** distinguished by its soaring spire and built in 1859. Interestingly, it was erected by the local Catholic community, which was small and largely made up of people of modest means. Financial support for the project came from the Bishop of Wrocław as well as Catholic parishes in Wrocław, Linz and Paderborn. The reason was simple: most of the local Catholics at the time were labourers and domestic servants with limited financial resources. In 1936, the church was enlarged.



Church of the Holy Trinity



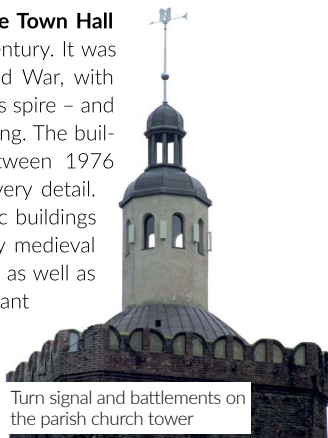
Two towers: the parish church and the town hall

It is now time to visit Gubin's most recognisable and impressive landmark: **the parish church**. **27** The first written records mentioning it date back to 1294. Originally built in the Romanesque style as a three-aisled basilica, it was severely damaged by earthquakes in the 14th century. For safety reasons, the structure was dismantled and replaced by a Gothic hall church with seating for around 1,200 worshippers. Attached to it was a six-storey tower rising to a height of 61 metres – the remains of which can still be admired today. The church was destroyed by fire in February 1945, leaving behind the ruins that have survived to this day. Despite the scale of the devastation, the preserved structure - maintained as a permanent ruin - continues to inspire admiration and awe.

Worth knowing...

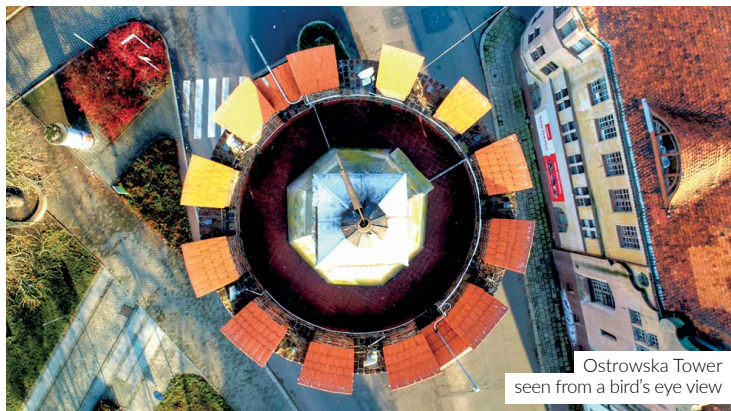
In 1709, Augustus the Strong, Elector of Saxony and King of Poland, was received at Gubin Town Hall. Three years later, the building also hosted Tsar Peter I of Russia.

Right next to the parish church stands **the Town Hall** **28** built in the second half of the 14th century. It was heavily damaged during the Second World War, with only the outer walls, the tower – without its spire – and the vaulted cellars and ground floor surviving. The building was meticulously reconstructed between 1976 and 1978, with great attention paid to every detail. As a result, it is now one of the few public buildings in the region that can boast such an early medieval origin. Today, it houses cultural institutions as well as a restaurant. Interestingly, the first restaurant was opened in the Town Hall in 1924 - at the request of the town's residents.

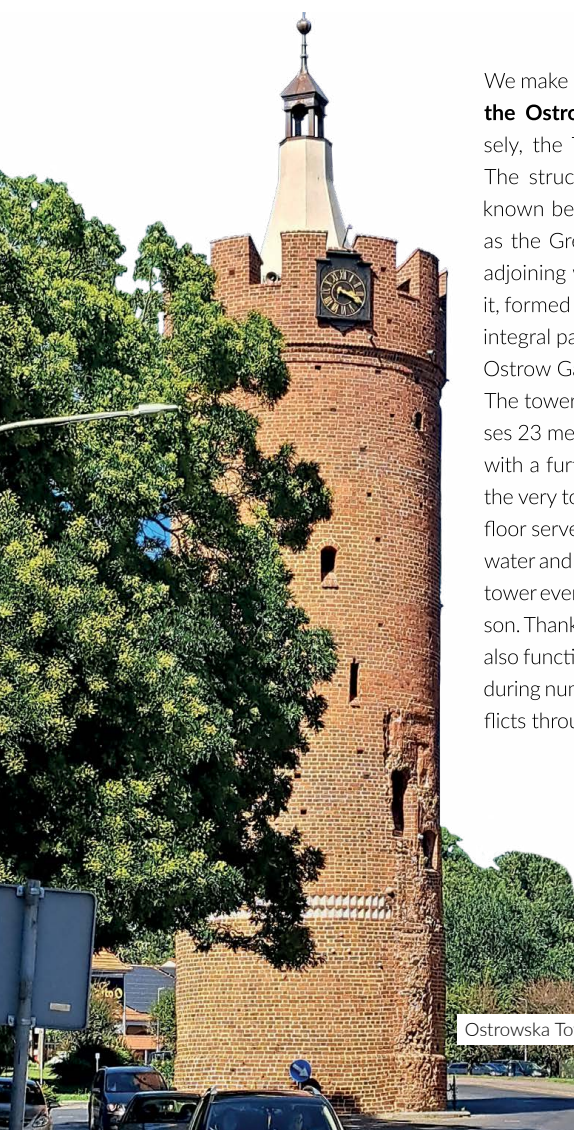


Turn signal and battlements on the parish church tower





Ostrowska Tower
seen from a bird's eye view



We make our way to 3 Maja Street and **the Ostrow Tower**, **29** more precisely, the Tower of the Ostrow Gate. The structure that still stands today, known before the Second World War as the Grey Tower, together with the adjoining wall that once connected to it, formed the gate passage and was an integral part of the fortifications of the Ostrow Gate.

The tower was built around 1530. It rises 23 metres to the level of the frieze, with a further 5.5 metres extending to the very top. Over the years, its ground floor served as a cool storage space for water and food, and for a short time the tower even housed an underground prison. Thanks to its considerable height, it also functioned as an observation point during numerous wars and military conflicts throughout history.

Ostrowska Tower, also called the Fat Tower

The Tower of the Ostrow Gate was once part of a much larger system of fortifications that had protected Guben/Gubin since the Middle Ages. A short surviving section of **the defensive walls** can still be seen on 3 Maja Street, right next to the Grey Tower. The origins of the fortifications date back to 1311, when the town received privileges from Margrave Waldemar the Great of Brandenburg, with the resulting revenues earmarked for the construction of the town walls. Brick fortifications soon began to rise, and just seven years later they proved their worth by helping to repel an attack by the forces of John of Luxembourg, King of Bohemia.

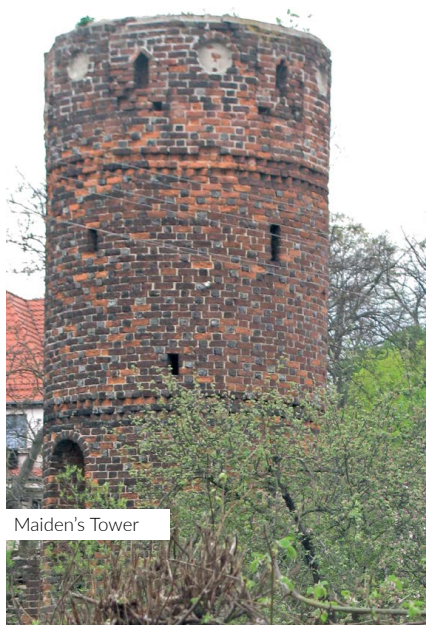


Section of the defensive wall at the Ostrow Gate

Did you know?

Near the Maiden's Tower, visitors can see the remains of a very old cobbled pavement made of rounded fieldstones.

The fortifications of Gubin were approximately 7 metres high and consisted of 18 shell towers and three gate towers: the Monastery Tower (on the Lusatian Neisse), the Krosno Tower (in the north-eastern part of the fortifications) and the Ostrow Tower (on the road to Lubsco and Żary). In 1810, a decision was made to demolish the brick fortifications despite protests from the inhabitants. As a result, today only a small section near the Ostrow Tower remains, along with one of the 18 former shell towers: **the Maiden's Tower**, located between Drukarska and Dąbrowskiego streets. The main reason for the demolition was the poor condition of the fortifications.



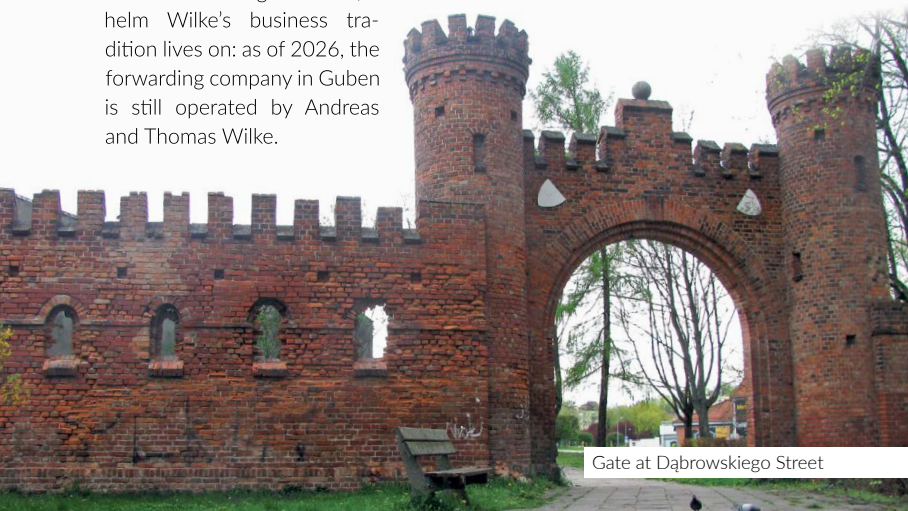
Maiden's Tower

The building next to the Ostrow Gate Tower is home to **the Heritage Room**, ³⁰ operated by the Friends of the Gubin Region Association. In addition to archival photographs and a wide range of historical documents, visitors can explore archaeological finds, everyday objects from the past and examples of historic technology. A separate exhibition is dedicated to the units of the Polish Army stationed in Gubin between 1945 and 2002. Altogether, the Heritage Room houses more than 1,000 exhibits.

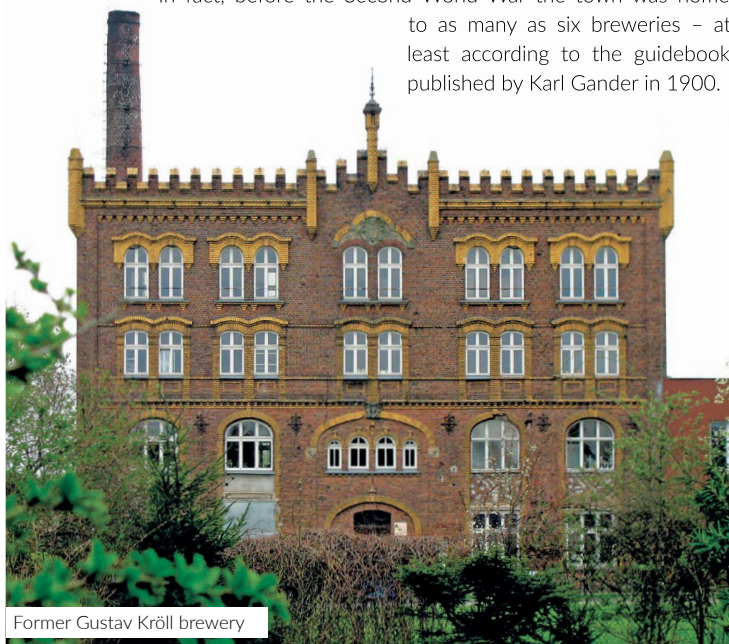


Nearby, on Dąbrowskiego Street, there is another landmark that is well worth seeing: **an ornamental gateway and wall** known as **the Pseudo-Romantic Gate**. Its name reflects an architectural style that draws inspiration both from the Romantic tradition and from the town's former defensive walls. The structure was built in 1892 by the entrepreneur Wilhelm Wilke at the request of the local authorities. Its purpose was to visually separate the courtyard of his forwarding company from the neighbouring park located on what was then Wilhelm Square. Today, the site forms part of the municipal park, itself a section of the "green ring" surrounding the Old Town.

As an interesting footnote, Wilhelm Wilke's business tradition lives on: as of 2026, the forwarding company in Gubin is still operated by Andreas and Thomas Wilke.



It is time to leave the Old Town, but not yet to say goodbye to Gubin's remarkable sights. We head to Piwna Street, near Kołłątaja Street, to see the impressive building constructed in the English Neo-Gothic style that once housed **Gustav Kröll's brewery**. The entrepreneur also operated another brewery on what is now Westerplatte Street. In fact, before the Second World War the town was home to as many as six breweries – at least according to the guidebook published by Karl Gander in 1900.



Former Gustav Kröll brewery

Did you know?

Before the Second World War, Gubin was home to 22 businesses producing fruit juices, wine and sparkling wine from locally grown fruit.

At the junction of Kołłątaja Street and Ślaska Street, it is worth stopping to see the **three penitential crosses** – remarkable monuments to medieval criminal law. In those times, a person guilty of murder was required to pay for the victim's funeral and legal proceedings, provide financial support for the victim's family, undertake a barefoot pilgrimage to a holy site, and finally erect a penitential cross where reconciliation with the victim's relatives would take place. The cross was intended not only to commemorate the deceased but also to serve as a warning to future generations and to encourage passers-by to pray for the souls of both the victim and the offender.

The exact reason why three penitential crosses were erected here remains unknown. According to one legend, the site marks the place where three brothers lost their lives. Other versions of the story speak instead of three butchers or three young men. It is said that the dispute which ended in the triple killing began over something as trivial as an egg – although another version claims it was a ham. The argument escalated into a quarrel, then a fight, and ultimately ended in bloodshed.

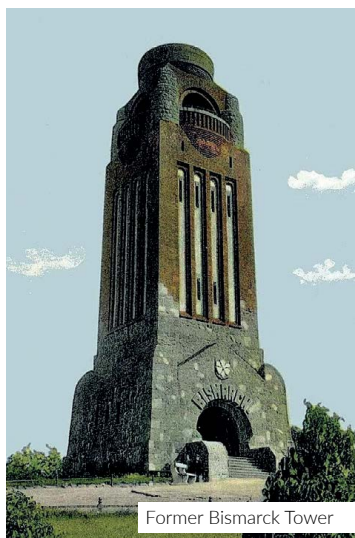


Penitential crosses at Śląska/KoŃtąja Street

Nearby, on Jedności Robotniczej Street, it is also worth seeing a **traditional half-timbered house**. This type of construction consists of a wooden structural frame with the spaces between the beams filled with brickwork. The example found here is believed to represent the Lusatian style of half-timbering. Its exposed brick infill clearly distinguishes it from other timber-frame techniques in which the spaces between the beams are finished differently.



House with half-timbered wall



Former Bismarck Tower

We conclude our walk through Gubin with the story of what was once one of the town's greatest attractions for both residents and visitors – the now-vanished **Bismarck Tower**. It was one of around 240 such towers built between 1869 and 1934 in areas inhabited by German communities across the world. The tower - which served as a lookout point - was built in 1907 on one of the town's hills (near present-day Tobruk Street) at a cost of almost 50,000 marks. It stood on a square base measuring 12 metres on each side, rose to a height of 26.7 metres and was crowned with a circular viewing platform. In 1945, during the fighting for the town, it was blown up by the Wehrmacht.

Did you know?

The competition to design the Bismarck Tower was won by the architect Fritz Beyer of Berlin-Schöneberg, who prevailed over 159 competing entries.

ATTRACTIONS MARKED WITH THE VINE SYMBOL

COMMUNES OF KROSNO COUNTY

Krosno County is renowned not only for its architectural heritage, historic churches, remarkable bridges, rivers and lakes, but also for a branch of tourism that is attracting growing interest – wine tourism. Viticulture in the region has a long tradition dating back to 1154, and today winemaking is enjoying a remarkable revival. As of 2026, eight vineyards operate within the county. Visitors can take part in wine tastings, guided vineyard tours and learn about both the art of winemaking and the rich history of the region's wine-producing traditions.

Did you know?

The MUŚNIEĆI Polish Sparkling Wine Festival is one of the most exciting wine tourism events in Poland. Dedicated exclusively to sparkling wines produced by Polish winemakers, it has been held regularly for several years. With many successful editions already behind it, the festival has become a permanent fixture in the calendar of Polish wine enthusiasts.



MUŚNIEĆI Polish
Sparkling Wine Festival



Gostchorze Vineyard

One of the largest vineyards in the Lubusz Voivodeship is **Gostchorze Vineyard**. ⁵⁷ It was founded by Guillaume Dubois, who was born in France to a Polish mother. Captivated by the town of Krosno Odrzańskie, he purchased land in Gostchorze and planted the first vines there in 2009. GostArt is a dry sparkling wine produced using the traditional method from Riesling, Pinot Blanc, Pinot Gris and Pinot Noir grapes. It has won numerous medals at prestigious wine competitions.

Marcinowice Vineyard ⁵⁵ is one of the steepest vineyards in Poland, offering stunning views over a bend of the Oder River. Its specialty is Riesling, a grape variety that has been cultivated for centuries on the slopes overlooking the Oder around Krosno Odrzańskie, Marcinowice and Chyże. The vineyard's wines have received numerous awards and are served in some of the finest restaurants in Poland.



Marcinowice Vineyard

Margaret Vineyard 54 is located in Osiecznica on the Oder River, in one of the warmest regions of Poland. It specialises in producing traditional-method sparkling wines. Its wines have won medals at prestigious competitions and are served in Michelin-starred restaurants, confirming their outstanding quality.



Margaret Vineyard



Aris Vineyard

Aris Vineyard 53 is situated on a picturesque hill with sandy-clay soils in Osiecznica near Krosno Odrzańskie. Established in 2016, the project has grown into a thriving 10.5-hectare vineyard. Its excellent terroir provides ideal conditions for carefully selected grape varieties, including Solaris, Muscaris, Riesling, Chardonnay, Johanniter, Bianca, Pinot Noir, Pinot Gris, Sauvignier Gris and Saint Laurent. Aris Vineyard combines modern winemaking with the rich wine-growing traditions of the Lubusz region.

Nadodrzańskie Wzgórze Vineyard 56 in Krosno Odrzańskie is the result of a shared family passion between a father and daughter that began in 2006. Located on sunny slopes with a wine-growing tradition dating back to the 12th century, the vineyard still preserves pre-war terraced vineyards. It is renowned for its breathtaking views over the bends of the Oder River and the lower part of the town, as well as for the unforgettable character of its wines.



Nadodrzańskie Wzgórze Vineyard



Od Nowa Vineyard

Od Nowa Vineyard, 52 located in Bytnica, specialises in traditional-method sparkling wines made from hand-picked, carefully selected grapes. These wines are distinguished by their delicate character, fine bubbles, fresh fruity aromas and light, refreshingly elegant taste.

The county is also home to **Pod Wieżą Vineyard 58** in the village of Trzebule – more information can be found on page 30.

Near the town of Gubin lies **Gubińskie Wzgórze Vineyard**, where a passion for winemaking meets the unique climate of the Polish-German borderland. Set in the picturesque landscape along the Lusatian Neisse River, it offers visitors the opportunity to discover every stage of wine production, from vine cultivation to tasting the finished wines.

Leaving the vineyards behind, we turn our attention to the region's cultural and historical attractions. Our journey begins at **the Baroque Church of St Peter and St Paul** in Bytnica, tucked away behind other buildings in the centre of the village. Built between 1745 and 1750, it is particularly striking for its finely crafted octagonal wooden tower, crowned with a dome characteristic of the Baroque period.



Baroque church in Bytnica



Church in Grabina

We continue to nearby Grabina to admire **the Church of St John the Baptist**, ¹² built using a timber-frame structure with brick infill. The walls were later plastered, however, making it almost impossible for the casual observer to recognise this traditional half-timbered construction, as the materials hidden beneath the render are no longer visible. Despite its modest size, the church is an elegant and impressive example of historic architecture.



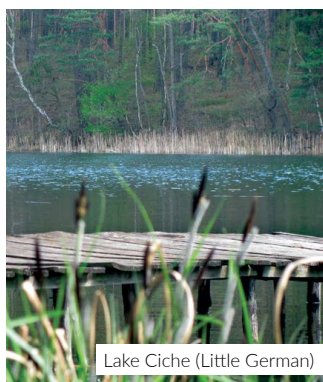
Baroque palace in Grabina

Grabina is also home to **an 18th-century Baroque manor house**, ¹³ another building constructed using a timber-frame structure. A closer look reveals that it stands on a substantial masonry base, which conceals spacious cellars covered with barrel vaults. Bytnica Commune is one of the most densely forested areas in Poland (82%).

The Bytnica Commune is home to dozens of lakes and ponds, with the Gryżyna Landscape Park standing out as its natural highlight. Before reaching the park itself, we stop at **Lake Głębokie**. In the middle of the lake lies a 1.7-hectare island – a true haven for nature lovers - where colonies of grey herons and great cormorants can be observed.



Lake Głębokie and its island



Lake Ciche (Little German)

Nearby are two much smaller yet equally charming lakes: **Lake Ciche** (also known as Niemka Mała or Leśne) and **Lake Kamieńskie** (also called Niemka or Podleśne). Both can be reached from the village of Struga by following the forest track leading from the holiday cottages. Lake Ciche is hidden among the trees, and a wild beach can be found close to the forest car park. The neighbouring Lake Kamieńskie has long been a favourite destination for anglers, who can make use of dozens of small fishing piers along its shores.

Not far away, in Budachów, you will find **the organic farm “Anielskie Ogrody”** (“Angel Gardens”). **17** More than 600 plant species are cultivated here, some of them growing in distinctive spherical gardens, attracting visitors from across Poland. Guests can also take part in workshops and demonstrations devoted to organic gardening and permaculture.

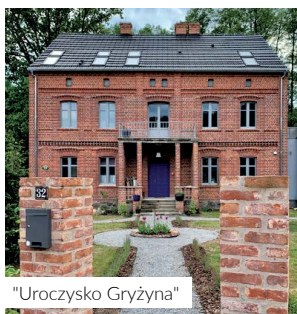


Angel Gardens in Budachów

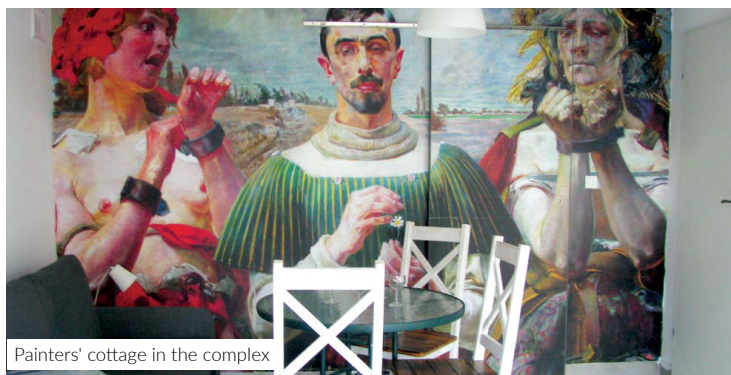
We begin our visit to Gryżyna by admiring **the hunting palace**, built in 1820 using the walls of an earlier structure that once stood on the site. In the neighbouring park, at the foot of the hill, stands the Neo-Classical mausoleum of the Krause family, dating from 1872. Gryżyna and its surrounding area are also home to several oak avenues that have been designated as natural monuments.



Another place well worth visiting is **"Uroczysko Gryżyna"**, a forest guesthouse surrounded by nature. ²⁷ Its stylish interiors, slow-living atmosphere, the sound of the forest and the nearby springs of the Gryżynka create the perfect setting for a peaceful escape from the city. Guests can enjoy regional cuisine, walks through picturesque ravines, relaxation by the lake and evenings around the campfire with views of the surrounding woodland.



For those seeking relaxation by the water, **the holiday resort** on nearby Lake Kałek, located within the Landscape Park, offers an ideal retreat. Among its many rental cottages are several uniquely themed "artists' cottages", decorated with large-scale reproductions of works by Edgar Degas, Hieronymus Bosch, Jacek Malczewski and Józef Chełmoński.



Did you know?

One of the former owners of the palace in Gryżyna commissioned the planting of 16,000 oak trees. Today, four avenues of pedunculate oaks can still be admired in and around the village, all of them protected as natural monuments.

Lake Kałek lies within the **Gryżyna Landscape Park**, which was established to protect an area where the post-glacial landscape has remained largely unchanged. For this reason, it is often referred to as an “open-air museum of post-glacial landforms”. The park’s unique terrain can be appreciated while walking through the Gryżyna Ravine, whose slopes incline at angles of between 25 and 65 degrees, or by exploring its numerous post-glacial lakes. Between Gryżyna and Grabin alone, around 150 natural springs emerge from the hillsides, adding to the area’s exceptional natural character.



Gryżyński Landscape Park

A nature and educational trail runs around Lake Kałek. **14** This approximately 7.5-kilometre route leads through ravines, offers panoramic views from steep slopes, passes peat bogs and the ruins of former mills, and reveals numerous dams built by the beavers that thrive in the area. The full walk takes around 1.5 hours, although a shorter option is also available, making the trail suitable for families with children.



One of the gorges

Between the village of Dobrosułów and the hamlet of Smolary Bytnickie, the meadows come alive with **the red deer rut** each year in late September and early October. **16** During these nocturnal mating gatherings, the stags fill the air with powerful roars and often engage in spectacular contests and antler clashes. The rutting ground here is regarded as the largest of its kind in Europe.



Red Deer Rut in the Dobrosułowskie Meadows

We now move on to the Dąbie Municipality, to the village of Trzebule, home to **Pod Wieżą Vineyard**. **58** The vineyard produces both still and sparkling wines from carefully selected grape varieties. Wine tourists can enjoy not only the winery and its traditional stone cellar, but also agritourism accommodation, a pond, a swimming pool, a sauna and a viewing tower.



Pod Wieżą Vineyard in Trzebule



Church in Trzebule

While in Trzebule, it is also worth visiting **the wooden church**, built in 1670 using log construction on an octagonal plan and crowned with a tall blind lantern. Adjoining the church is a porch added at a later date, built in the characteristic timber-frame style.

Did you know?

The church in Trzebule was founded by Dietrich von der Marwitz, who was the owner of the village at the time.

Equally worthy of attention is **the Baroque church** in Łagów, built in 1698. The building has a square ground plan that transitions into an octagonal upper storey, topped by a domed roof with a lantern. Its interior is decorated with paintings depicting the history of humankind from Adam to the Last Judgment.



Church in Łagów

In nearby Pław stands a **Neo-Gothic church** built of brick and fieldstone in the second half of the 19th century. The village itself has preserved the characteristic layout of an oval village, with its buildings forming a ring around a central communal space – in this case, the church.



Neo-Gothic church in Pław

The Gothic church 50 in Dąbie was built in the 13th century from fieldstone and underwent extensive reconstruction between 1674 and 1710, partly to repair damage sustained during the Thirty Years' War. During these works, the height of the nave was reduced by three metres.



Gothic church in Dąbie



Lake Wielkie (Lake Wielkie Dąbie)

On the shores of nearby **Lake Wielkie** lies the **“Temar” Holiday Resort**. 49 Its greatest assets are its location among pine forests and within a protected landscape area. Visitors can choose from a range of holiday cottages of various sizes, make use of water sports equipment hire and enjoy meals at the on-site restaurant.

Did you know?

The palace in Kosierz was built around 1700 at the initiative of Georg Sigmund von Knobelsdorff and, despite later alterations, has retained many of its distinctive Baroque features.



Church in Kosierz

A few kilometres further on, in the village of Kosierz, stands **a church 51** with a rich and fascinating history. Built of stone at the end of the 13th century, it has been rebuilt several times over the centuries. In 1693, a distinctive wooden tower was added to the roof ridge, giving the building its characteristic appearance.

We continue to Brzeźnica to discover two remarkable attractions. The first is a former knightly residence that evolved over the centuries into a manor estate and eventually took its present form as an **eclectic palace 48** built in 1908, surrounded by a beautiful park stretching down to the Bóbr River. Today, the estate houses a hotel and serves as a venue for cultural events and a variety of special occasions.

Worth knowing...

The palace wine cellar is decorated with valuable frescoes inspired by the region's long-standing winemaking traditions.



Palace in Brzeźnica

The Old Mill 47 in Brzeźnica is situated on the edge of the village in a peaceful, green setting, just 8 km from Krosno Odrzańskie and around 30 km from Zielona Góra. It is an ideal destination for those seeking tranquillity, relaxation close to nature and a truly distinctive atmosphere. The restaurant - open exclusively at weekends - combines traditional, well-loved flavours with a touch of culinary creativity. Its menu features only regional wines and locally brewed beers. The hotel impresses with its unique historic architecture. The original brickwork and wooden structures of the former mill have been carefully preserved, giving the building a new life as a hotel and restaurant that harmoniously blends historic character with modern comfort. During the summer season, a café also operates daily in the beautiful gardens surrounding the property, providing the perfect setting for meeting friends, unwinding after work or enjoying a coffee while exploring the area.



The Old Mill



Church in Nowy Zagór

We continue to Nowy Zagór to visit **the church** built between 1882 and 1886, replacing an earlier timber-framed church erected in 1701. Be sure to take a closer look at the historic stained-glass windows dating from the early 20th century.

Łowisko Rodzinne Admar is an ideal place for an active holiday in nature, combining relaxation, fishing excitement, and family attractions in one location. Guests can enjoy a scenic pond, a beach, a playground, sports fields, a sauna, and a jacuzzi. On-site amenities also include home-style cuisine, comfortable barbecue areas, and accommodation, ensuring something for everyone.



Łowisko Admar

We cross to the other side of the Bóbr – and not just anywhere, but via **the bridge** linking Prądocinek and Dychów, renowned both for its impressive length and its distinctive wooden roadway. An earlier bridge at this location was destroyed by fire on 16 June 1934. Interestingly, within the space of just two days, another wooden **bridge over the Bóbr** was also consumed by flames.



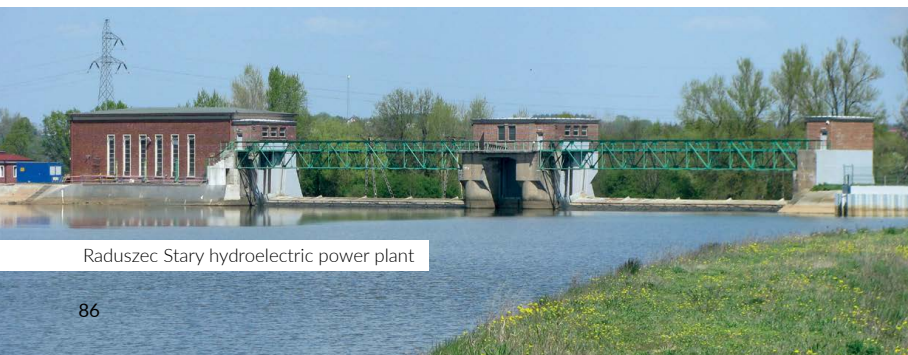
Bridge over the Bóbr linking Prądocinek and Dychów

Dychów is home to the largest **hydroelectric power plant** **46** in the Lubusz Voivodeship and the oldest pumped-storage power station in Poland, with construction having begun in 1933. Water from the Bóbr is channelled into the 100-hectare balancing reservoir known as Lake Dychowskie via the 20.4-kilometre-long Dychów Canal.



Dychów Power Plant, above – Lake Dychowskie

A smaller counterpart to the Dychów Power Plant – **the Raduszc Stary Hydroelectric Power Plant** – is located a few kilometres downstream on the Bóbr, beside Lake Raduszeckie. Built in 1935, it is the last hydroelectric power plant on the river. The lake itself covers around 130 hectares, with a shoreline stretching for almost 8 kilometres.



Raduszc Stary hydroelectric power plant

Worth knowing...

In a pumped-storage power plant, water is pumped from the lower reservoir to the upper reservoir during periods of low electricity demand. When demand increases, the water is released back down through turbines, generating electricity as it flows.

On the shores of Lake Dychowskie in Dychów stands **Rezydencja Dychów Wellness&SPA**, **43** offering accommodation for both individual travellers and organised groups. Guests can enjoy a range of recreational facilities, including volleyball and basketball courts, a mini-golf course and a tennis court.

While in Dychów and the surrounding area, it is well worth heading upstream along the Bóbr. For most of its course, the river remains largely untouched, with stretches that take on an almost mountain-like character. Rich in natural beauty and scenic landscapes, it is a popular destination for anglers and also provides an excellent setting for organised canoeing trips.



Rezydencja Dychów Wellness&SPA in Dychów

The Bóbr is one of the region's greatest attractions, but certainly not the only one. The surrounding lakes and holiday resorts also draw large numbers of visitors. One such destination is **Lake Bronków**, located not far from Dychów. On its northern shore, in the village of Kołatka, lies **a holiday complex** offering a wide range of leisure facilities. **41** In addition to accommodation, guests have access to two beaches, a climbing wall, a rope park and the resort's own fish smokehouse.



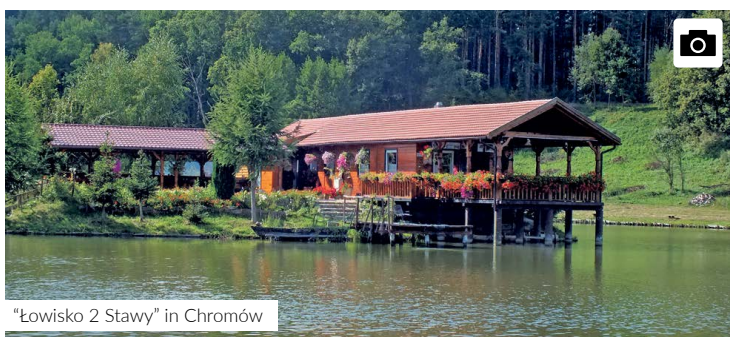
"Kołatka" Holiday Resort on Lake Bronków

On the opposite shore of the lake, in Bronków, you will find the **“Park Magnolia” Holiday Resort**. **42** The complex offers accommodation in ten Highland-style cottages, as well as a campsite and caravan site with full sanitary facilities. Guests can also enjoy a buffet, a beach with a pier and a water sports equipment rental.



Lake Bronków

Another attractive destination for anglers - and for anyone looking to relax in nature - can be found in nearby Chromów. At **the “Łowisko 2 Stawy” agritourism farm**, **45** visitors have access to two fishing ponds with a combined area of 8 hectares, a fish restaurant located on an island and holiday cottages.



“Łowisko 2 Stawy” in Chromów

In Bobrowice, be sure to visit **the Neo-Gothic church**. **44** built between 1853 and 1857 to designs by Friedrich August Stüler, whom King Frederick William IV of Prussia had appointed Royal Architect several years earlier. The church was erected on the site of an earlier Late Gothic building. The Bible placed on the altar was presented to the local Protestant congregation by Queen Elisabeth Ludovika of Bavaria - the same royal figure after whom Krosno Odrzańskie's Eliza Bridge was originally named.



Church in Bobrowice



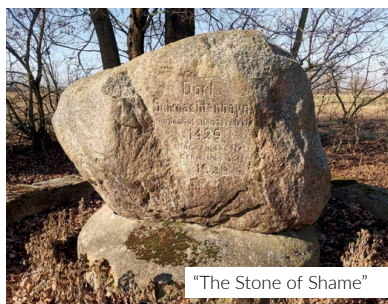
Church in Janiszowice

Those with an interest in architecture, urban planning and rural settlement patterns will certainly appreciate the fact that Bobrowice - regarded as one of the most beautiful villages in the Lubusz region - has preserved its historic layout, including many traditional residential buildings. Another remarkable sacred building awaits in nearby Janiszowice: **an 18th-century church** whose impressive exterior gives it the appearance of a grand basilica rather than an ordinary village church.

Worth knowing...

The church in Tarnawa Krośnieńska was built between 1712 and 1713 as a Protestant place of worship. Constructed of brick in the Baroque style, it now serves as a Roman Catholic filial church dedicated to the Sacred Heart of Jesus. Set in picturesque surroundings, it is a valuable example of the region's sacred heritage and an important element of its historic landscape.

Leaving the Bobrowice Commune behind, we head towards the Gubin area to discover an unusual historical monument. Known as the **"Stone of Shame"**, this large boulder commemorates the tragic events of 27 October 1429, when Hussite forces raided the nearby village, plundered and burned it, and subjected the local Catholic women to violence.



"The Stone of Shame"

The stone is displayed within a traditional double-ringed Lusatian well. Its inscription reads: "God, protect us from the violence of our enemies." The site is located beside Provincial Road No. 286, approximately 600 metres north of National Road No. 32. From the signpost marked "Lusatian Well", it is a further 300 metres along a rough unpaved track.

In nearby Sękowice, visitors can admire **a church** 34 dating from the second half of the 17th century. Built on an octagonal plan, it features a timber-frame structure with brick infill. It is also known as the Hospitallers' Church, as both the village and the church belonged to the Order of Saint John until 1811.

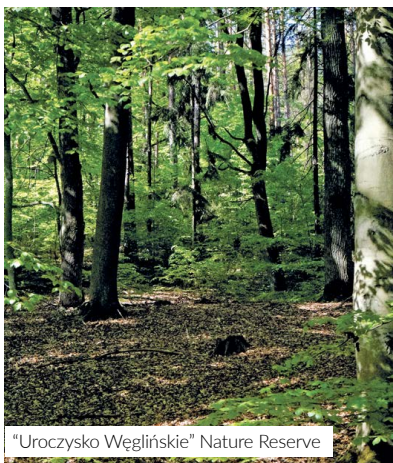


Church in Sękowice

In Strzegów, located just 2 kilometres from the border formed by the Lusatian Neisse, it is worth pausing to admire **the Late Gothic church** dating from the 15th century. Originally built of stone, it underwent extensive reconstruction in the 19th century, which significantly altered its appearance. A few kilometres to the east, near the village of Węgliny, lies **the “Uroczysko Węglińskie” Nature Reserve**. **31** The reserve is home to ancient oaks and beeches, including several protected monumental trees - among them oaks, larches and pines.



Church in Strzegowo



“Uroczysko Węglińskie” Nature Reserve

In Luboszyce stands **a Neo-Gothic palace** **32** built between 1847 and 1860 for the von Seydel family. Adjacent to the residence is a 3-hectare landscape park, providing an attractive setting for the historic complex.



Neogotycki pałac w Luboszycach.



Kościół w Witaszkowie.

Also worth visiting is **the timber-framed church** **24** in Witaszkowo, dating from 1749. Inside, visitors can admire a wooden Renaissance altar from 1596. Beside the church stands the trunk of an old oak tree with a sealed hollow. To this day, locals still wonder whether something remains hidden inside.

Did you know?

In 1882, a local resident discovered a remarkable hoard of gold in a field near Witaszkowo. The find later became known as the “Scythian Gold Treasure of Witaszkowo”. Among the 4.5 kilograms of precious artefacts was a golden fish, which was subsequently incorporated into the coat of arms of the Gubin Commune. A replica of the golden fish can be seen at the Museum of the Middle Oder Archaeological Heritage in Świdnica near Zielona Góra.



Church in Starosiedle

Architecturally, one of the most interesting churches in the area is **the Neo-Classical church** in Starosiedle, built at the end of the 18th century. During its construction, the tower of an earlier Late Gothic church that had stood on the site was incorporated into the new building. A keen observer may notice that the tower reflects stylistic influences from the much older towers of Gubin's parish church and the Church

of the Visitation of the Blessed Virgin Mary in Lubsko.

In Dzikowo, **the “Sosna Gubińska” Environmental Education Centre**

36 operates under the management of the Gubin Forest District. A short distance away begins a nature and forest trail that follows picturesque woodland paths through surprisingly varied terrain for what might appear to be an



Nature Trail in Dzikowo



“Dębowiec” Nature Reserve

ordinary forest. The route forms a loop of approximately 5 kilometres.

Halfway along the route, it is worth making a detour to **the “Dębowiec” Nature Reserve**, **35** which covers almost 10 hectares. The reserve was established to protect its ancient oak woodland as well as habitats of rare and protected insect species, including the stag beetle – named for its antler-like mandibles – and the great capricorn beetle, which is found

exclusively on pedunculate and sessile oaks.

We continue to Chlebowo to visit its **Romanesque church**, built in the 13th century. The church houses a relic of St Rita of Cascia, the patron saint of difficult and seemingly hopeless causes, as well as of mothers and women from all walks of life.



Church in Chlebowo

Nearby lies Lake Borek, covering an area of 63 hectares. Several holiday resorts are located along its shores, including **"Nad Borkiem"**, **37** which offers accommodation, recreational facilities for both children and adults, as well as a campsite and caravan site.



"Nad Borkiem" in Kosarzyn on Lake Borek

The area we are now exploring lies within **Krzesiński Landscape Park**, **38** which covers 8,546 hectares. Its most valuable feature is considered to be the dry flood-control polder stretching between the Oder and the villages of Krzesin and Bytomiec, covering an area of approximately 1,600 hectares.



Krzesinski Landscape Park



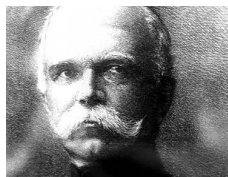
Ferry in Połęczko

Krzesiński Landscape Park also extends to the opposite bank of the Oder. To reach it, visitors can take advantage of another local attraction – **the river ferry** **22** at Połęczko. The village has a long history closely connected with the Oder. Young sailors were trained here, fish were caught in the river, timber was floated downstream, and even leeches were collected and supplied to pharmacies for medicinal use.

The Neo-Gothic church **19** in Maszewo was built in 1914 on the site of an earlier church that had been demolished. Two 15th-century bells preserved in the tower serve as reminders of the former building. The tower itself is notable for being constructed almost halfway up from carefully dressed stone blocks.



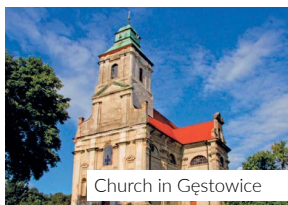
Church in Maszewo



Chancellor Leo von Caprivi

In nearby Skórzyn, **Leo von Caprivi 18** – Chancellor of the German Empire from 1890 to 1894 – spent the final five years of his life. After retiring from public office, he moved to the village, then known as Skyren, to live with his niece at House No. 45. He also died and was buried here.

We continue to Gęstowice to visit **the Baroque church** designed by the French architect Bernard Riegelan and built between 1696 and 1711. The church has preserved its Baroque furnishings dating from the time of its construction.



Church in Gęstowice



Pumpjack in Rybaki

Traces of a major event from 1961 – one that was talked about throughout Poland – can be found in Rybaki next to the Volunteer Fire Brigade station. It is **a pumpjack 20** (also known as a nodding donkey), a pump used to extract crude oil. Deposits of this resource were discovered here more than half a century ago. A short distance away stands a church of masonry and timber-frame construction dating from the second half of the 17th century.

The last attraction we visit lies beyond the borders of Krosno County. It is **the observation tower in Urad** (Cybinka Commune). **21** The tower is 30 metres high and stands right on the bank of the Oder. It is open to visitors at all times. The views from the tower extend over the surrounding villages, the Oder and its beautiful surroundings. The tower itself is impressive in appearance.



Observation tower in Urad

From Krzesiński Landscape Park, we return once again to the Oder floodplains to admire thousands of birds soaring above the water and listen to their extraordinary chorus. Here, time flows more slowly – to the rhythm of the rivers, the rustling reeds and the silence that is so often missing from everyday life. Along the water's edge, anglers wait patiently for their moment, while all around stretches a landscape full of tranquillity and natural beauty. Krosno County, however, is much more than the Oder alone. It is a unique land of three rivers – the Oder, the Lusatian Neisse and the Bóbr – which for centuries have shaped the rhythm of life, created remarkable landscapes and told the story of this place. Here, nature meets history, and every corner invites visitors to discover new views, flavours and experiences.

Three Rivers. Three Stories. One Exceptional Region.

Oder – Lusatian Neisse – Bóbr

Discover them.

Feel their atmosphere.

And allow yourself to return here once again.

SPREE-NEISSE DISTRICT

TOURIST ATTRACTIONS



Vineyard in Grano

Wine from the Guben region can be found in the village of Grano, in the municipality of Schenkendöbern. Since 2004, both white and red grape varieties have been cultivated here, continuing a long-standing tradition. A tour of the vineyard, during which visitors can learn a great deal about grape growing, is sure to inspire a wine tasting in the vineyard's wine house.

www.weingut-patke.de



Lakes around Guben

The forest lakes to the north-west of Guben are part of Schlaubetal Nature Park. A cycling route leads from Lake Göhlensee through the forest to Lake Pinnower See, where visitors will find a hotel and a campsite. Nature lovers in the know are also familiar with Lake Kleinsee, which can be reached via a circular route and offers an opportunity to enjoy the peace and quiet of the area.

www.touristinformation-guben.de



The Twin Town of Guben-Gubin

Since the Second World War, the Neisse has divided the town into the German Guben and the Polish Gubin, allowing visitors to experience one town in two countries at the heart of Europe. In the centre of Guben, former industrial buildings have been successfully integrated with modern functions. The remaining part of the historic town centre is located in present-day Gubin.

www.touristinformation-guben.de



Museum of the Town and Industry

The Polish-German museum at Friedrich-Wilke-Platz offers an opportunity to learn about the extensive history of the town and Guben's hat-making and textile industries. Numerous temporary exhibitions are also held here. Thanks to modern three-dimensional technology with 360° views, visitors can discover traditional crafts and explore the town's landmarks.

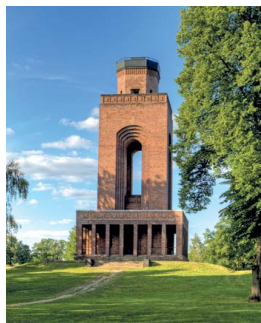
www.museen-guben.de



Ironworks and Fisheries Museum in Peitz

The present buildings of the ironworks, founded in the 16th century, date from the 19th century. The most valuable building is the furnace hall with its foundry, which houses the most important part of the museum's collection - the original technical equipment. The fisheries section is located in the adjoining building on the left and presents the history of inland fishing.

www.tourismus.peitz.de



Bismarck Tower in Burg (Spreewald)

The Bismarck Tower offers far-reaching views of the unique landscape. Visible from afar, the 27-metre-high tower stands on the legendary Schlossberg hill and welcomes visitors from a distance. Inside, there is an exhibition devoted to history. Every year, the Bismarck Tower comes to life during the "Spreewald Night of Legends".

www.burgimspreewald.de



Local Heritage Centre in Burg (Spreewald)

A small but interesting exhibition is housed in a traditional Spreewald log cottage with a thatched roof. It presents the history and legends of Burg in an engaging way. Temporary exhibitions showcase the past and present lives of the local inhabitants.

www.burgimspreewald.de



Stork Village and Museum in Dissen

Witajsko k nam do Desna! – "Welcome to Dissen!" Dissen has much to offer, including an exhibition about the Sorbs, a section of the medieval settlement known as "Old People", a herb garden, a village church with Sorbian inscriptions, and a farm on the Spree floodplains with an apiary and an exhibition dedicated to storks. Be prepared for surprises!

www.dissen-spreewald.de



Erlebnispark Teichland (Adventure Park in the Land of Ponds)

Near Neuendorf, on the western slope of Bärenbrücker Höhe hill, lies Erlebnispark Teichland. The park offers a range of attractions, including a summer toboggan run, the "Path of the Little Gods", a tubing track, a maze, mini-golf and many others. Family events are held here throughout the year, for example at Easter and Halloween.
www.erlebnispark-teichland.de



Archive of Lost Places in Horno (AvO)

This unique exhibition presents the history of 137 places in Lusatia that disappeared completely or in part due to the expansion of open-cast lignite mines. It documents the history, traditions, geology and economy of the region in an engaging way. The centrepiece of the exhibition is a multimedia map that visitors can even walk on.
www.verschwundene-orte.de



"Leap Through Time" Open-Air Museum at Lake Klinger See

The museum, located beside the emerging Lake Klinger See, presents a cross-section of a fossilised lake from the Eemian interglacial period, dating back 120,000 years. The site features a wetland biotope, various information boards and a covered building where visitors can meet a small mammoth.
www.amt-doebern-land.de



Branitz Park

Branitz Park, the second great work of Prince Hermann von Pückler-Muskau, is regarded as a masterpiece of German garden design and the last German landscape garden of the 19th century. The historic interiors of the palace and the stables in the centre of the park provide an insight into the life and work of this garden designer, writer and traveller.
www.pueckler-museum.eu



Brandenburg Textile Museum in Forst (Lausitz)

Forst (Lausitz) was once a centre of the textile industry. Its traditions are preserved in this unique technical museum, which presents all stages of textile production - from fibres to finished cloth. Visitors can admire machines that are still in operation and, on some occasions, even operate them themselves.

www.textilmuseum-forst.de



East German Rose Garden in Forst (Lausitz)

Surrounded by pergolas and romantic fountains, tens of thousands of roses of more than a thousand varieties are in bloom. Traditionally, the Rose Garden Festival takes place on the last weekend of June. The historic park (1913), with its restaurant and adventure playground, is a good destination for a family outing. Lockable bicycle boxes are available on site.

www.rosengarten-forst.de



Church in Illmersdorf

The church houses Brandenburg's most significant mummies. Twelve mummies dating from 1748 to 1820 rest here. Their distinguishing feature is that they were naturally mummified rather than embalmed.

www.drebkau.de



Historic Town of Drebkau

The small town of Drebkau is home to characteristic farmhouses. Visitors can also see the Spinners' Room and an exhibition of decorated Easter eggs, as well as learn interesting facts about Lower Lusatia.

www.drebkau.de



Steinitzhof Farm with the “Steinitzer Treppe” Observation Platform

Idyllically situated Steinitzhof, with barrier-free facilities, is located on the northern edge of the Welzow-Süd open-cast mine. It is an ideal venue for family celebrations and seminars. From the “Steinitzer Treppe” observation platform (accessible by lift), it is possible to see Tropical Islands in good weather.
www.drebkau.de



Canoeing on the Neisse

Those who love water and tranquillity will feel at home here. With a current speed of 4.6 km/h, the river allows for a relaxed and leisurely journey downstream. Small weirs, stretches of wild river and calmer sections provide an adventurous and varied canoe trip, which can be started in Forst (Lausitz) or Guben.
www.expeditours.de, www.lausitz-kanu.de



Old Brickworks in Klein Kölzig with Field Railway

Between 1894 and 1962, the Klein Kölzig brickworks produced the yellow clinker bricks typical of Lusatia. During a visit, guests can learn about the production process, which was characterised by hard manual labour. At the end of the tour, visitors are invited to take a ride on the field railway operated by a local association, which runs around the brickworks ponds.
www.ziegeleibahn-klein-koelzig.de



SchokoLadenLand Felicitas Chocolate Factory

For more than twenty years, the Lusatian chocolate factory has been tempting visitors with delicious handmade Belgian chocolate. This family-run business, featuring a glass-walled demonstration workshop and a shop, is one of the most attractive destinations in the Spree-Neisse District.
www.confiserie-felicitas.de



Church in Hornow

The 13th-century church is now a listed historic monument. The altar dates from the end of the 16th century. Particular attention should be paid to the colourful windows, whose motifs were created using a glass-etching technique. The 700-year-old oak in the churchyard is the oldest in the Spremberg region.

www.hornow-wadelsdorf.de/kirche



Strittmatter's Shop

A visitor attraction here is "The Shop", the original setting of Erwin Strittmatter's trilogy. The writer, who was born in Spremberg, spent his childhood and youth in Bohsdorf.

www.strittmatter-verein.de



Lake Felixsee

Lake Felixsee near Bohsdorf was created in the former "Felix" mining pit after extraction activities had ceased. From the observation tower, visitors can enjoy views of the extensive landscape of the Muskau Arch.

www.muskauer-faltenbogen.de



Historic Barn and Museum in Bloischdorf

The historic barn, together with the Lower Lusatian open-air museum, houses an exhibition on the history of the settlement and everyday rural life in the past.

www.bloischdorf.de



Welzow – A Town by the Open-Cast Mine

Extraordinary journeys into a different world await visitors here. By jeep, quad bike, on foot, by bicycle or during a sightseeing flight, it is possible to explore the area and experience the immense scale and unusual landscape of the Welzow-Süd open-cast mine. At the “excursio” Tourist Information Centre, located in the former Welzow railway station, visitors will find many more offers and opportunities to explore the region.

www.bergbautourismus.de



Bismarck Tower in Spremberg

On 1 April 1903, the Bismarck Tower on Georgenberg Hill in Spremberg was officially opened and dedicated to the renowned Chancellor of the German Empire. At almost 21 metres high, the tower rises above the town, and from its upper platform visitors can enjoy views extending as far as the hills of Upper Lusatia.

www.spremberger-land.de



Cultural Centre – Lower Lusatian Museum

Spremberg is a green town on the River Spree. Its historic centre has been restored in recent years. The market square and the “Bullwinkel” quarter are worth seeing, as is the Cultural Centre of the Spree-Neisse District, which houses the Lower Lusatian Museum.

www.spremberger-land.de

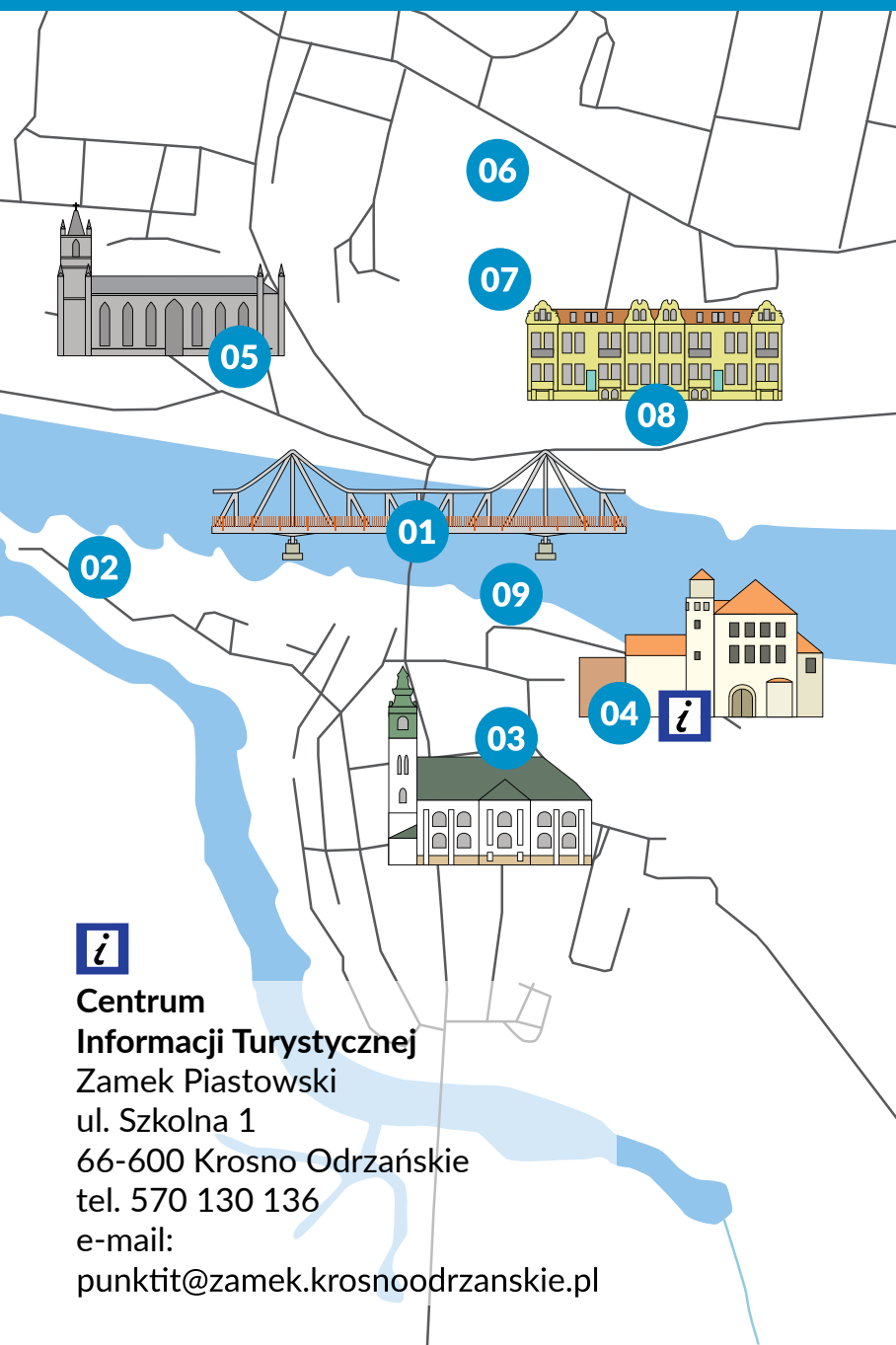


Schwarze Pumpe Power Plant

At the Multimedia Visitor Centre of the Schwarze Pumpe Power Plant, visitors can learn a great deal about the region, open-cast mining, electricity generation from lignite, and view technical equipment up close. From the platform at a height of 162 metres, there is a panoramic view of the entire region.

www.spremberger-land.de

KROSNO ODRZAŃSKIE



Centrum

Informacji Turystycznej

Zamek Piastowski

ul. Szkolna 1

66-600 Krosno Odrzańskie

tel. 570 130 136

e-mail:

punktit@zamek.krosnoodrzanskie.pl

Frankfurt
(Oder)

POWIAT KROŚNIEŃSKI (LANDKREIS KROŚNIEŃSKI)

Polska
(Polen)

Słubice

21



Urad



Rybaki

20

19



MASZEWO

Niemcy
(Deutschland)

Nysa Łużycka

Kosarzyn



37

38

Potęcko



22

Berlin

Gubin

Wałowice

Wężyska

GUBEN



GUBIN

23 - 30

Cottbus

Nysa Łużycka

34

Sękowice



32

36



35

Dzikowo

33

Witaszkowo



Luboszyce

32

Węgliny

31



Żary

Nysa Łużycka



Powiat Krośnieński

ul. Piastów 10b

66-600 Krosno Odrzańskie

tel. +48 68 383 02 11

fax. +48 68 383 02 36

e-mail: sekretariat@powiatkrosnienski.pl

www.powiatkrosnienski.pl



Legenda/Legende

- 01 – Atrakcje miasta Krosno Odrzańskie
– Attraktionen der Stadt Krosno Odrzańskie
- 01 – Atrakcje miast Gubin – Guben
– Attraktionen der Stadt Gubin – Guben
- 01 – Atrakcje pozostałych miast i gmin
– Attraktionen der anderen Städte und Gemeinden
- 01 / – Winnice
– Weingüter
- Ośrodki wypoczynkowe itp.
– Erholungskomplexe usw.
- Rezerваты przyrody, parki krajobrazowe itp.
– Naturreservate, Landschaftsparks usw.

TOURIST ATTRACTIONS

Places Worth Visiting • Websites

Attraction Numbers

04 Zamek Piastowski
www.zamek.krosnoodrzanskie.pl

- Centrum Rekreacyjne przy
ul. Pocztowej
www.osirkrosno.pl

40 Agroturystyka „U Gosi”
w Osiecznicy
www.agroturystykaugosi.pl

- Kajaki Gubin
www.kajaki-gubin.pl

57 Winnica Gostchorze
www.gostchorze.pl

55 Winnica Marcinowice
www.winnicamarcinowice.pl

54 Winnica Margaret
www.winnicamargaret.pl

53 Winnica Aris
www.winnicaaris.pl

56 Winnica Nadodrzańskie Wzgórze
www.winnicanw.pl

52 Winnica Od Nowa
Facebook: Winnica Od Nowa

58 Winnica Pod Wieżą
www.winnicapodwieza.pl

17 Anielskie Ogrody
www.anielskieogrody.pl

27 Uroczysko Gryżyna
www.uroczysko-gryzyna.pl

49 Ośrodek Wypoczynkowy Temar
w Dąbiu
www.kompleksdabie.pl

48 Pałac w Brzeźnicy
www.palacbrzeznicza.pl

47 Stary Młyn w Brzeźnicy
www.starymlynwbrzezniczy.pl

- Łowisko Rodzinne Admar
Facebook: Łowisko Rodzinne Admar

43 Rezydencja Dychów
www.dychow.com.pl

49 Ośrodek Wypoczynkowy Kołatka
w Bronkowie
www.komplekskolatka.pl

42 Park Magnolia w Bronkowie
www.magnolia-park.pl

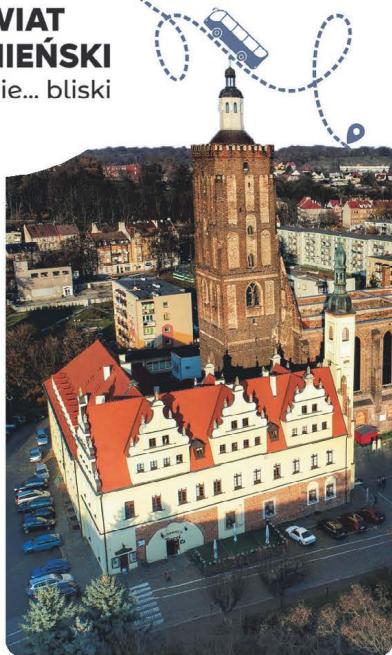
45 Łowisko Dwa Stawy w Chromowie
www.2stawy.pl

37 Ośrodek Nad Borkiem w Kosarzynie
www.nadborkiem.pl

Detailed information, opening hours and the latest updates are available on the websites of the individual attractions.



**POWIAT
KROŚNIEŃSKI**
naturalnie... bliski



**Land der Seen, Flüsse und
Weinberge**



Landkreis Krosno (Powiat Krośnieński)

ul. Piastów 10 B

66-600 Krosno Odrzańskie

tel. +48 68 383 02 11

fax +48 68 383 02 36

e-mail: sekretariat@powiatkrosnienski.pl

www.powiatkrosnienski.pl



**POWIAT
KROŚNIEŃSKI**
naturalnie... bliski

polnischer Teil

Tekst: Krzysztof Koziółek

Einführung: Landrat von Krosno Anna Januszkiewicz

deutscher Teil

Bearbeitung des deutschen Teils (Seite 44- 50) – Landkreis Spree-Neiße

Übersetzung

Barbara Szubert-Tabaczka

Bilder

Krzysztof Koziółek, Grzegorz Walkowski, Jerzy Szmit, Cezary Stawski, Grzegorz Garczyński, Adam Sobolewski, Łukasz Wojciechowski, Rezydencja Dychów, Archiv des Bezirksamtes für Landratsamt in Krosno Odrzańskie, der Gemeinde Bobrowice, der Gemeinde Bytnica, der Gemeinde Dąbie, der Gemeinde Gubin, der Stadt Gubin, der Gemeinde Krosno Odrzańskie, der Gemeinde Maszewo, Weinbaus im Bezirk.

Graphisches Design

www.wydawnictwolabor.pl

Herausgeber

Wydawnictwo Compass, www.compass.krakow.pl

ISBN: 978-83-8184-913-5

Literaturverzeichnis

Beata HALICKA, Krosno Odrzańskie (Crossen an der Oder) 1005-2005. Gemeinsames Kulturerbe, Skórzyn 2005.
Małgorzata ALBRECHT, Verspäteter Bericht, Gazeta Lubuska (Lebeuser Zeitung) (Zeitschrift Nr. 73, 1978 r.), Gemein-
de Bobrowice – Informations- und Werbefolder. Gemeinde Bytnica [Prospekt], Gemeinde Gubin [Prospekt], Gubin-
Guben [Werbefolder], Doppelstadt an der Neisse, Gubin-Guben 2017. Forstaufsichtsbehörde Bytnica: Menschen für
den Wald. Wälder für die Menschen [bdw], Bezirk Krosno [bdw], Bezirk Krosno. Die Schätze der Natur, Zielona Góra
(Grünberg) 2008. Route der attraktiven Landschaft des 15. Meridians, Krosno Odrzańskie – Lubsko 2014. Sakraler
Tourismus auf den Spuren von des PROW [bdw], Burg Piastowski Krosno Odrzańskie [Prospekt], Grüner Winkel
[bdw], 60 Jahre des Wasserkraftwerkskomplexes Dychów [pdf].

WEBSEITEN: architektura.muratorplus.pl, bismarcktuerme.net, bytnica.pl, bytnica.zielonagora.lasy.gov.pl,
cak-zamek.pl, czystejeziora.pl, dabie.pl, fotopolska.eu, gazetalubuska.pl, gnomonika.pl, guben-gubin.eu, gubin.
naszemiasto.pl, gubin.zielonagora.lasy.gov.pl, kosciolydrewniane.pl, krajoznawcy.info.pl, krosnoodrzańskie.pl,
kultura.wiara.pl, lubuskielato.pl, lubuskie.pl, lubuskie-lowiska.blogspot.com, luzyce.mega.pl, lwkz.pl, medievalhe-
ritage.eu, osirkrosno.pl, pgeeo.pl, pl.wikipedia.org, polskaniezwykla.pl, polska-org.pl, polska.travel/pl, pzwstelmec.
com, spzg-gubin.pl, szlak15poludnika.pl, zabytek.pl, zamkilubuskie.pl, zgora.pios.gov.pl, zielonagora.lasy.gov.pl,
ziemialubuska.pl, zimorodek.pl, zpklw.gorzow.pl.

Materialien des Bezirksamtes und der Gemeinden des Bezirks Krosno. Materialien und Webseiten von touristi-
schen Einrichtungen und Weingütern.

Zusätzliche Informationen für den Folder.

01

Die Nummern in den farbigen Kreisen im Text des Folders beziehen sich auf die Nummerierung der
Sehenswürdigkeiten auf der A3-Karte, die Teil des Werbesets ist.



Interessante Orte, die es wert sind, fotografiert zu werden.

Interreg



Kofinanziert von
der Europäischen Union
Współfinansowany przez
Unię Europejską



Brandenburg – Polska

LAND DER SEEN, FLÜSSE UND WEINBERGE

LANDKREIS KROSNO

LAND DER SEEN, FLÜSSE UND WEINBERGE – ein Ort, der lange im Herzen bleibt. Ein Ort, der auf natürliche Weise der Natur, den Menschen und dem nahe ist, was das Reisen so besonders macht: authentischen Erlebnissen.

Hier vergeht die Zeit ein wenig langsamer. Geschichte und beeindruckende Natur gehen Hand in Hand, während die Hektik des Alltags einer wohltuenden Ruhe weicht. Der Landkreis Krosno lädt dazu ein, im Sinne des Slow Travel zu reisen – ohne Eile, dafür mit offenen Augen für Menschen, Orte und regionale Genüsse. Entdecken Sie reizvolle Wander- und Radwege, unvergessliche Kanutouren, regionale Weingüter und Landschaften, die zu jeder Jahreszeit begeistern. Folgen Sie den Spuren vergangener Jahrhunderte, erkunden Sie malerische Baudenkmäler und charmante Weingüter, tauchen Sie ein in die üppige Natur lebendiger Wälder, entspannen Sie an den Flüssen und genießen Sie ein Bad in kristallklaren Seen. Atmen Sie die frische Luft tief ein, lauschen Sie dem Rauschen der Bäume und finden Sie einen Ort, an dem Sie einfach sein können. Hier wird jeder Tag zu einer Gelegenheit, Erinnerungen zu schaffen, die lange bleiben.

Unsere besondere Stärke ist auch unsere einzigartige Lage. Im Herzen der deutsch-polnischen Grenzregion, nur wenige Minuten von der Grenze entfernt, verbindet der Landkreis Krosno seit Jahrhunderten Kulturen, Menschen und Ideen. Er ist das natürliche Tor zur Entdeckung Polens und Europas – ein Ort, von dem aus sowohl die schönsten Winkel der Woiwodschaft Lebus als auch die Attraktionen des Landkreises Spree-Neiße bequem erreichbar sind. Nähe ist hier weit mehr als eine Frage der Entfernung – sie ist eine Haltung und die Grundlage für gelebte Beziehungen.

LAND DER SEEN, FLÜSSE UND WEINBERGE ist nicht nur ein Reiseziel auf der Landkarte. Es ist ein Ort, an den man immer wieder gerne zurückkehrt.

Überzeugen Sie sich selbst!

Anna Januszkiewicz
Landrat von Krosno

Interessantes

Im Landkreis Krosno gibt es: 30 Seen, 3 Flüsse, 29 Bäche kleine Flüsse, 15 Wasserkanäle, 2 Landschaftsparks, 2 Naturreservate. Der Landkreis Krosno Odrzański ist der walddreichste Landkreis Polens. Mehr als 60 % seiner Fläche sind bewaldet.



Glibiel See in Łochowice

POLNISCHE HAUPSTADT DER SCHAUMWEINE

KROSNO ODRZAŃSKIE

Wir beginnen unsere Reise am Fluss - denn es war die Oder, die über Jahrhunderte hinweg den größten Einfluss auf die Entwicklung der Stadt hatte. Die **Brücke 01** über den Fluss ist 163 Meter lang und wurde 1905 - und damit als älteste Brücke der Woiwodschaft Lubuskie - von der berühmten Brücken- und Stahlkonstruktionsfabrik Beuchelt & Co. aus dem damaligen Grünberg, dem heutigen Zielona Góra, gebaut. Eine weitere berühmte Investition des Unternehmens ist die Grunwaldzki-Brücke in Wrocław.

Das Bauwerk in Krosno wurde im Geiste der deutschen Renaissance erbaut was es bis heute zu einem der schönsten Übergänge an der Oder macht. Eisens aufmerksamen Auge tut auch das Namensschild der Beuchelt-Fabrik auf dem zweiten Pfosten des Fachwerks auf der Ostseite des Übergangs auf, von der Altstadt aus gesehen. Die Brücke wurde im Jahr 2023 um 184 cm angehoben, um die Schiffbarkeit des Flusses zu verbessern. Seit 2026 trägt sie den Namen König-Bolesław-Chrobry-Brücke.

Nicht weit von hier - zwischen der Altstadt und **der ehemaligen Mündung des Flusses Bóbr (Bober) in die Oder 02** (heute die so genannte Alte Oder) gab es früher ein Fischerviertel, das auch „Rybaki“ (Fischer) oder „Plac Klasztorny“/ (Klosterplatz) genannt wurde. Die Gebäude in den Straßen Rybaki, Zeromskiego und Bobrowa wurden von Menschen bewohnt, die als Fischer an der Oder arbeiteten. Heute gibt es dort einen Platz in Form eines Fisches.

Sehenswertes...

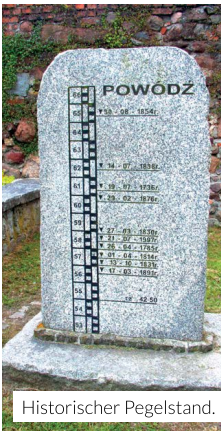
Panorama der Brücke und der Oberstadt von der Stelle aus, an der die Alte Oder (früher Bober) in die Oder mündet (Verlängerung der Bobrowa-Straße). Auf der anderen Seite der Alten Oder kann man die Ruinen eines Palastes aus dem 18. Jahrhundert sehen, der im Zentrum der ehemaligen Festung von Krosno errichtet wurde, die auf das 7. und 8. Die Burg wurde nie von feindlichen Truppen eingenommen.



Krosno-Brücke: die älteste Brücke in der Woiwodschaft Lubuskie.



Ehemalige Festungsmauern.



Historischer Pegelstand.

Nicht weit von der Oderbrücke entfernt, in der Słoneczna-Straße, lohnt es sich, einen Blick auf die Überreste **der Verteidigungsmauern** aus Ziegeln und Stein zu werfen, die an der Wende vom 13. zum 14. Jahrhundert errichtet wurden. Die Befestigungsanlagen umgaben die gesamte Stadt, und man konnte sie durch eines von drei Toren erreichen: das Oder-Tor (das früher an der Stelle des Hotels Odra stand), das Steintor (in der Nähe der OSIR) und das Głogowska-Tor (in der Nähe der Grundschule Nr. 1). Neben den Überresten der Verteidigungsmauern befindet sich ein Obelisk, auf dem die Wasserstände der Überschwemmungen dargestellt sind, die Krosno Odrzańskie im Laufe der Jahrhunderte heimgesucht haben (von 1736 bis 1997).

Wir gehen zum Platz der Heiligen Hedwig von Schlesien. Diejenigen, die gerne Geheimnisse aus der Vergangenheit entdecken, sollten sich umsehen: zwischen den Pflastersteinen finden sie das Datum des großen Stadtbrandes (1708) und den Standort des Pflasters (es ist nicht mehr lesbar), das mit dem Geld, das einer der örtlichen Unternehmer und Philanthropen, Hermann Schade, der Stadt vermacht hat, hergestellt wurde. Deshalb sagt man, dass das hier verlegte Pflaster das „Schade-Kopfsteinpflaster“ ist.

Wir sehen uns **die Kirche der Heiligen Hedwig von Schlesien** an. **03**

Die ursprünglich hier stehende, wahrscheinlich romanische Basilika wurde von der Fürstin im 13. Jahrhundert gestiftet. Später wurde auf seinen Fundamenten ein Barocktempel errichtet. Die Orgel der Kirche, die größte ihrer Art im westlichen Teil Polens, ist nicht nur für Orgelmusikliebhaber interessant. Einst gehörte die Kirche der evangelischen Gemeinde. Nach dem Zweiten Weltkrieg wurde sie wieder zu einer katholischen Kirche. Der Kirchturm ist für Besucher zugänglich und bietet einen beeindruckenden Ausblick auf das Odertal.



Kirche der Heiligen Hedwig von Schlesien.

Wir fahren zur ehemaligen **Burg Piastowski**. 04 In der ersten Hälfte des 13. Jahrhunderts errichtete der Schlesierherzog Heinrich der Bärtige hier eine seiner Hauptresidenzen. In Krosno Odrzańskie organisierte er zahlreiche militärische Expeditionen und starb hier am 19. März 1238, während seine Witwe Hedwig von Schlesien einige Jahre später hierher flüchtete, um der Tatareninvasion zu entkommen.

In den letzten Jahren erstrahlt das Schloss langsam wieder in neuem Glanz. Das Torhaus, ein Teil des Südflügels und die Kapelle (Kutschenhaus) im Westflügel wurden renoviert. Das Kunst- und Kulturzentrum „Zamek“ (Schloss), die Touristeninformation, Ausstellungen über die Geschichte der Stadt und Galerien lokaler Künstler haben hier ihren Sitz.



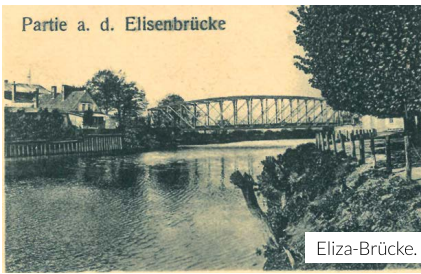
Burg Piastowski.

Wir gehen weiter in Richtung der **Stadthäuser in der Mnichów-Straße und des Wolności-Platzes** (früher Lutherplatz). Dieser Ort geht auf das 18. Jahrhundert zurück, als Holz- und Fachwerkhäuser an die Stelle von Backsteinhäusern traten, die – wie schon seit dem Mittelalter – in Dienstleistungsbereiche (Handwerksbetriebe und Läden) und Wohnbereiche unterteilt waren. Auch die charmante Wąska-Straße in der Nähe ist sehenswert.

Krosno Odrzańskie wird die Stadt der fünf Brücken genannt, und wir interessieren uns besonders für eine von ihnen – die charakteristischste nach der Oder-Brücke – die Eliza-Brücke, die sich in der Nähe der Grundschule Nr. 1 befindet. Interessanterweise war sie bis 2026 die einzige Brücke in Krosno, die einen eigenen Namen trug, wenn auch nur inoffiziell.



Stadthäuser in der Mnichów-Straße.



Die Schutzpatronin des früheren Bauwerks, das an dieser Stelle stand, war Elisabeth Ludovika Wittelsbach, die Frau von König Friedrich Wilhelm IV. von Preußen. Ihr ist es zu verdanken, dass die Brücke Elisenbrücke genannt wurde, und jetzt heißt sie Eliza-Brücke.

Sehenswertes...

In der Wand des Stadthauses, das an der Kreuzung der Mníchów- und Pocztowa-Straße steht, kann man die Spitze des gotischen Gebäudes sehen (dort befindet sich eine Nische für die Skulptur).

Unser Ziel ist die **Grundschule Nr. 1**, die in einem Gebäude aus dem Jahr 1904 untergebracht ist. Als die Stadtverwaltung eine neue Investition beschloss, wollten sie hier eine Schule für Mädchen einrichten. Als die Bauarbeiten abgeschlossen waren, änderten sie jedoch ihre Meinung und die heutige „1“ ist nun eine Jungenschule.



Wir kehren in die Altstadt zurück und überqueren erneut die Eliza-Brücke. Die Stadt früher Klein-Venedig genannt wurde und sogar die Berliner hier zur Ruhe kamen. Die Oderkanäle sind ein großartiger Ort für Erholung. Es gibt 2,8 km Deiche rund um die Altstadt und entlang des Kanals, ideal zum Wandern und Radfahren. Und für Wandermüde gibt es eine **Bowlingbahn, einen Squashplatz und ein Bistro** im Erholungszentrum an der Pocztowa Strasse.



Wir wechseln auf die andere Seite des Flusses und starten an **der Kirche des Heiligen Andreas**. **05** Die erste Kirche an diesem Ort wurde in der Mitte des 13. Jahrhunderts errichtet, die heutige neugotische Kirche wurde 1827 praktisch von Grund auf an der Stelle einer zuvor zerstörten Kirche gebaut. Unter der Kanzel haben die Erbauer 10 Glastafeln angebracht, auf denen die wichtigsten Ereignisse in der Geschichte von Krosno dargestellt sind. Einigen Quellen zufolge war der Entwerfer des Tempels einer der bedeutendsten deutschen Architekten, Karl Friedrich Schinkel, obwohl dies nicht bestätigt wurde. Im Inneren befinden sich Reste von Grabsteinen ehemaliger Bewohner.



Die Kirche des Heiligen Andreas mit achteckiger Apsis.

Wir gehen nach Norden zur wahrscheinlich geheimnisvollsten aller polnischen Promenaden, die in einer hohen Schlucht versteckt ist (Podgórna-Straße). Am Rathaus biegen wir rechts ab. Damals wurde das heutige „Rathaus“ „Rumänische Villa“ genannt, weil es auf Wunsch des damaligen Besitzers Viktor Ambronn, der mit dem Bau von Eisenbahnen in Rumänien ein Vermögen machte, in diesem Stil gebaut wurde.



Promenade in der Schlucht (Podgórna-Straße).

Interessantes

Einige hundert Meter hinter der Kirche des Heiligen Andreas in der Nadodrzańska-Straße befindet sich ein Kuppelzelt, in dem der Verein 515, der sich unter anderem für den Schutz der Oder und die Förderung des nachhaltigen Tourismus einsetzt, Schulungen und Workshops durchführt.

SVom Rathaus geht es hinauf nach Srebrna Góra, wie der Hügel oberhalb der Oder genannt wird, und wir müssen durch die Gassen des renovierten **Millennium-sparks 06** gehen. Vor dem Krieg befand sich hier ein Friedhof, der bereits im 18. Jahrhundert angelegt wurde. Zu den berühmtesten Bürgern, die hier ruhten, gehörten der Unternehmer und Philanthrop Hermann Schäde und Alfred Henschke, alias Klabund (mehr über ihn in Kürze). Die Nekropole war bis in die 1960er Jahre in Betrieb, dann wurden die Bestattungen auf den neuen Friedhof in der Kościuszki-Straße verlegt.



Promenade.



Park-Skulptur.

Heute ist es ein guter Ort für die Erholung und für Begegnungen zwischen den Einwohnern der Stadt und den Touristen. Von der **Promenade 07** – der einzigen ihrer Art in der Woiwodschaft Lubuskie – auf der Spitze des Hügels hat man einen schönen Blick auf die Altstadt, die Oder, den Bober sowie Połupin und Dychów.



Panorama, im Hintergrund die Kirche der Heiligen Hedwig von Schlesien.

Im Tysiąclecia-Park findet man auf der Promenade auch die „**Klabund**“-Bank, d. h. von **Alfred Henschke**, einem Dramatiker und Dichter, der am 4. November 1890 in Krosno Odrzańskie (eigentlich in Crossen an der Oder) geboren wurde. Henschke stammte aus einer angesehenen Apotheker-familie aus Krosno. Nach dem Abitur am humanistischen Gymnasium in Frankfurt (Oder) studierte er kurzzeitig Chemie und Pharmazie und nahm dann ein Studium der Philosophie, Philologie und Theaterwissenschaften in Lausanne und München auf. In der letztgenannten Stadt lernte er unter anderem Artur Kutscher kennen, den Professor, bei dem Thomas Mann und Berthold Brecht studierten.



Skulptur von Alfred Henschke.

Er hatte einen schlanken Körperbau und war schlank, was auch oder vielleicht hauptsächlich darauf zurückzuführen war, dass er seit seiner Jugend an Tuberkulose erkrankt war, für die es damals kein wirksames Heilmittel gab. Er teilte seine Zeit zwischen Besuchen in Sanatorien, Studien und Literatur auf. Im Alter von 22 Jahren wählte er ein künstlerisches Pseudonym: Klabund (der Klabautermann – der Schiffsgeist, der Vagabund – der Landstreicher). 1925 schrieb er die „Ode an Krosno“, und drei Jahre später starb er, ohne zu erleben, dass seine Werke von den Nazis im Stadtbrunnen verbrannt wurden, weil sie sie für „ungerecht“ hielten.

Ode an Crossen (Fragmente)

Oft

Gedenk ich deiner
Kleine Stadt am blauen
Rauhen Oderstrom,
Nebelhaft in Tau und Au gebettet
An der Grenze Schlesiens und der Mark,
Wo der Bober in die Oder,
Wo die Zeit
Mündet in die Ewigkeit...



Sitz der Stadtverwaltung.

Wissenswertes

In den Gärten der Stadthäuser, die die Villensiedlung in der Chrobrego-Straße (früher Bismarckstraße) bildeten, wurden viele Weinberge angelegt. Nach dem Krieg wurden sie vernachlässigt, aber mancherorts findet man noch überwucherte Rebstöcke - als Zeugnis der alten Weinbautraditionen von Krosno Odrzańskie zu denen die Region in den letzten Jahren wieder verstärkt zurückkehrt (über neue Weinberge lesen Sie auf den Seiten 24-25 und 30). Unsere lokalen Weine finden Sie in Weinbergen und Restaurants.

Wenn wir auf der Promenade weitergehen, überqueren diese und gehen über eine lange Treppe – vorbei am Sitz der Stadtverwaltung, dem Rathaus, auch „rumänische Villa“ genannt – fast bis zur Oderbrücke hinunter, um links in die Chrobrego-Straße (die Vorkriegs-Bismarckstraße) einzubiegen.

Unser Ziel ist die ehemalige Villensiedlung in dieser Straße, ein repräsentativer Ort am Oderufer – mit herrlichem Blick auf den Fluss und die Brücke – bewohnt von Vorkriegsunternehmern, Angestellten, Mitgliedern wohlhabender Familien und Armeeoffizieren. Die 21 Villen wurden in verschiedenen Stilen gebaut: Neoklassizismus, Neobarock und Neorenaissance, und einige von ihnen ähneln eher stattlichen Palästen als „normalen“ Häusern.

Wir kommen an weiteren Stadthäusern vorbei, um schließlich eines der letzten zu erreichen – eine **Villa mit einer charakteristischen gelben Fassade** 08 (27-28). Wenn man genau hinsieht, entdeckt man zwei identische **Sonnenuhren** an der Wand.



Villa mit Sonnenuhren in der Chrobrego-Strasse.

Die Stadtrundfahrt endet – natürlich – am Fluss, im **Hafen**, 09 wo 12 kleine Sportboote und ein großes Kreuzfahrtschiff mit einer Länge von bis zu 80 m und einer Verdrängung von bis zu 350 Tonnen gleichzeitig anlegen können. Es lohnt sich, kurz vor Einbruch der Dunkelheit hierher zu kommen – um den phänomenalen Sonnenuntergang über der Oder, der Straßenbrücke und der Oberstadt zu bewundern.



Sonnenuhr (Chrobrego-Strasse).



Kirche in Czetowice.

Wir verlassen die Stadt, bleiben aber im Gemeindegebiet von Krosno Odrzańskie. Zunächst fahren wir nach Czetowice, um die Renaissance **-Kirche der Schmerzensmutter 10** aus dem 16. Jahrhundert zu bewundern, die 1654 um einen Turm und im 19. Jahrhundert um eine Vorhalle erweitert wurde. Im Inneren der Kirche befinden sich ein Spätrenaissance-Altar in Form eines Triptychons (in Stein gehauen), eine Orgel aus dem Jahr 1862 und Epitaphien, die Mitgliedern der Familien von Gloger und von Grünberg gewidmet sind. Der Kirchturm wird von einem glockenförmigen Helm mit einer Laterne gekrönt.

Nach der Nahrung für die Seele ist es Zeit für die Erholung des Körpers. Wenige Kilometer von Czetowice entfernt befindet sich der **Glibiel-See** und an seinem Ufer – in Łochowice – **eine städtische Badestelle. 11** Klares Wasser, ein breiter Sandstrand mit Steg, ein Kinderspielplatz, ein Grillplatz und ein Campingplatz erwarten Einwohner und Touristen gleichermaßen. Während der Saison wird der See von Rettungsschwimmern bewacht und es gibt auch einen Verleih für Wasserausrüstung.



Städtisches Schwimmbad am Glibiel-See

Wenn Sie Orte bevorzugen, die etwas abgelegen liegen, gibt es einen wilden **Strand am Moczydło-See** in Osiecznica. Der See ist von einem Weg umgeben, den man leicht mit dem Fahrrad oder zu Fuß überqueren kann. Im Dorf selbst empfiehlt sich die Besichtigung **der Kirche der Heiligen Apostel Peter und Paul** – ein seltenes Beispiel für ein in Fachwerkbauweise errichtetes Gotteshaus, dessen Entwurf Karol Friedrich Schinkel zugeschrieben wird, einem bekannten deutschen Architekten und Stadtplaner, einem der bedeutendsten Begründer des Klassizismus in Preußen.



Kirche in Osiecznica.

Mit Osiecznica ist auch eine tragische Geschichte verbunden. Am 22. Januar 1978 wurde ein Bus der PKS Zielona Góra (Grünberg), der hauptsächlich Jugendliche beförderte, von einem Element einer Pontonbrücke zerrissen, die von einem Lkw einer damals in Szprotawa stationierten Einheit der Sowjetarmee transportiert wurde. Fünfzehn Menschen starben bei der Katastrophe, ein weiterer wurde schwer verletzt und dauerhaft verstümmelt.

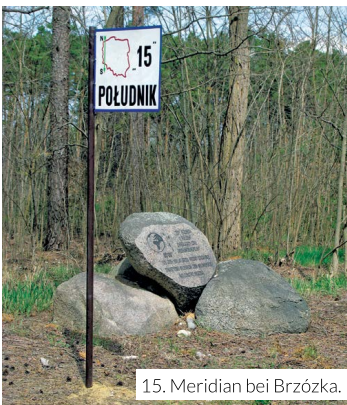


Gedenkstätte für die Opfer des Unfalls von 1978

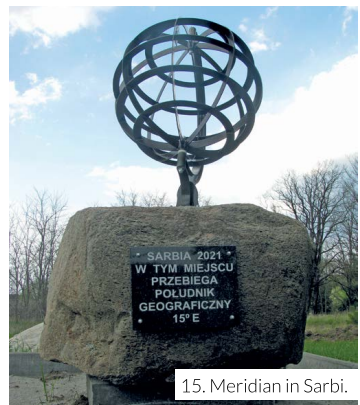


Agrotourismusbetrieb „U Gosi“ in Osiecznica

Der Agrotourismusbetrieb „U Gosi“ 40 in Osiecznica ist ein reizvoller Erholungsort, der zahlreiche Freizeitmöglichkeiten bietet. Den Gästen stehen unter anderem ein fischreicher Angelteich, ein Kanuverleih, Lagerfeuer- und Grillplätze sowie ein Netz von Wander- und Radwegen in der Umgebung zur Verfügung. Zum Abschluss unserer Tour besuchen wir einen Ort in der Nähe von Brzózka, an dem der **15. Meridian 39** verläuft, der die Grundlage für die Mitteleuropäische Zeit bildet. Das bedeutet, dass in der Nähe des 15. Meridians die Sonne am besten verteilt ist und dass die Zeit um 12:00 Uhr (von Oktober bis März) der tatsächliche Zeitpunkt ist, an dem die Sonne über dem Horizont aufgeht. Eine ähnliche Markierung des 15. Meridians befindet sich an der Hauptstraße in Sarbi.



15. Meridian bei Brzózka.



15. Meridian in Sarbi.

EUROSTADT AN ZWEI UFERN

GUBIN – GUBEN

Zeit.

Geschichte.

Nysa Łużycka (Lausitzer Neiße). Ein Fluss, der einst Gebiete trennte, die unter dem Einfluss von drei verschiedenen Ländern standen: Polen, Tschechien und Deutschland. Heute der Fluss, der sich mehr als 250 Kilometer entlang schlängelt, nur noch territorial – aber sie verbindet in einer anderen wichtigen Hinsicht: die Zusammenarbeit zwischen dem polnischen, dem deutschen und dem tschechischen Volk.

Gerade tschechische, deutsche und polnische Einflüsse treffen in der Region Gubin seit dem Mittelalter aufeinander. Gubin selbst wechselte zwischen verschiedenen Herrschern und Ländern, und nach dem Ende des Zweiten Weltkriegs wurde die Stadt durch die damalige Grenzlinie der Lausitzer Neiße (damals Nissa) geteilt. So entstanden das polnische Gubin und das deutsche Guben.



Rekonstruktion der Vorderwand des Stadttheaters.

Und von diesem Fluss aus beginnen wir unseren Spaziergang um Gubin. Oder, genauer gesagt, von der **Theaterinsel**, ²⁴ die dank der Wasserkraft der Natur entstanden ist. An der Stelle, an der die Lubsza in die Lausitzer Neiße mündet, hat das Wasser der Neiße plötzlich seinen Schwung verloren und große Mengen Sand auf dem Grund abgelagert.

Vor Jahrhunderten gab es auf der Insel einen Schießstand. Später wurde dort ein Park angelegt, auf deren Wegen der Preußenkönig Friedrich Wilhelm IV zu flanieren pflegte. Ende des 19. Jahrhunderts schließlich wurde hier das vom Berliner Architekten Oskar Titz entworfene Stadttheater errichtet. Das Gebäude überstand die Kriegswirren, brannte aber leider 1945 bei einem Brand nieder. Heute ist die einzige Spur davon ein rekonstruierter Teil der Vorderwand des Theaters und die Überreste von authentischen Säulen, die die Fassade stützen. Die Insel selbst ist durch zwei Brücken miteinander verbunden: eine führt nach Polen, die andere nach Deutschland und verbindet so symbolisch die beiden Teile des ehemaligen städtischen Organismus.

Kajaki Gubin bietet Kajaktouren auf den Flüssen Westpolens wie der Oder, dem Bober und der Lausitzer Neiße an. Das Angebot richtet sich sowohl an Anfänger als auch an erfahrene Paddler – von kurzen, ruhigen Strecken bis hin zu längeren und anspruchsvolleren Etappen.

Der Veranstalter stellt die gesamte Ausrüstung sowie die logistische Betreuung bereit, sodass die Touren einen erholsamen und zugleich gemeinschaftlichen Charakter haben.



Klosterkirche in der Kirchstrasse in Guben.

Sehenswertes...

Die Glasfenster in der Klosterkirche wurden 1999 von dem Berliner Künstler Helge Warme gestaltet. Ihr Leitmotiv ist der evangelische Hymnus "Jesu, meine Freude" aus dem Jahr 1653 von dem in Guben geborenen Johann Crüger (Melodie) und Johann Frank (Text).

Wir kehren nach Polen zurück und überqueren die Grenzbrücke über die Lausitzer Neiße zum zweiten Mal. Bei Gelegenheit halten wir kurz an dem hier betriebenen **Wasserkraftwerk** aus dem Jahr 1905.



Wasserkraftwerk an Lausitzer Neiße.

Wir überqueren die andere Seite der Lubsza über die die Jungfrauen-Brücke und unser Ziel ist die Piastowska-Straße – die ehemalige Grüne Wiese – die sich über 1280 m erstreckt. Einst ein schmaler Feldweg, begann er Ende des 19. Jahrhunderts sein Gesicht zu verändern. Er war mit Buchen und Eichen bepflanzt, und auf den umliegenden Grundstücken wuchsen Häuser und Villen von Kaufleuten, Ärzten, Fabrikanten und reichen Handwerkern. Heute sind nicht weniger als 26 Gebäude in dieser Straße im Denkmalregister eingetragen.

Sie wurden in verschiedenen Stilen gebaut, aber wir interessieren uns nicht nur für ihre architektonischen Qualitäten, sondern auch für ein bestimmtes "Detail", das in seiner Häufung in Gubin fast einzigartig ist. Es geht um... **Sonnenuhren**, von ihren Liebhabern auch Sonnenblumen genannt. Laut einer der spezialisierten Webseiten gibt es in der gesamten Woiwodschaft 38 Sonnenuhren, 6 davon in Gubin – 2 davon sind in schlechtem Zustand (unleserlich), die anderen vier werden wir finden

Die erste finden wir in der Piastowska-Straße, unter der Nummer 6. Früher gab es zwei weitere in dieser Straße (Piastowska 20, an einem Kindergartengebäude und wahrscheinlich in der Piastowska 26 oder an einem der Nachbargebäude). Auf der Suche nach dem nächsten Exemplar gehen wir auch zu der genannten Adresse – Piastowska 26 – und bewundern die dekorativen Reliefs an der Fassade des Gesamtschulkomplexes.



Sonnenuhr (Piastowska-Strasse 6)



"Sonnenblume" (Wysockiego-Strasse 5).

Wir begeben uns in die Wysockiego-Straße 5 und steigen über die 163. Treppe, die 1907 erbaut und von den damaligen Bewohnern "Himmelsleiter" genannt wurde, auf die Gubin-Höhen. Eine weitere Sonnenuhr befindet sich in der Roosevelta-Straße 4 und die letzte in einem anderen Teil der Stadt, in der Wyspiańskiego-Straße 13.



Sonnenuhr (Roosevelta-Strasse 6)

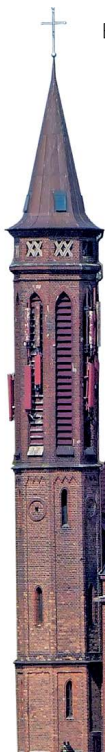


Sonnenuhr (Wyspiańskiego-Strasse 13).

Wenn man in der Region Wysocki ist, muss man den Waszkiewicz-Park besuchen, wo einst die einzigartige **Wolfsvilla** ²⁵ stand. Das Gebäude wurde 1926 von dem Gubener Tuchfabrikanten Erich Wolf in Auftrag gegeben. Mit dem Entwurf des Gebäudes beauftragte er keinen Geringeren als Ludwig Mies van der Rohe, den berühmten deutschen Architekten der Moderne im Bauhaus-Stil. Diese Investition war das erste einer Reihe von außergewöhnlichen Projekten von Mies van der Rohe – und das einzige, das auf dem Gebiet des heutigen Polens realisiert wurde. Leider brannte die Villa 1945 nieder und die Ruinen wurden später abgerissen.



Die ehemalige Villa von Erich Wolf.



Etwas weiter gibt es ein weiteres sehenswertes Objekt: die neugotische **Kirche der Heiligen Dreifaltigkeit** mit ²⁶ ihrem charakteristischen hohen Turm, die 1859 erbaut wurde. Interessanterweise wurde sie von der örtlichen katholischen Gemeinde gebaut, die nur wenige Mitglieder hatte und zumeist aus armen Leuten bestand, die vom Bischof von Breslau sowie von Pfarreien in Breslau, Linz und Paderborn bei den Investitionen unterstützt wurden. Der Grund dafür war prosaisch: Die Katholiken vor Ort waren damals überwiegend arm, vor allem Arbeiter und Bedienstete. Im Jahr 1936 wurde die Kirche vergrößert.

Kirche der Heiligen Dreifaltigkeit.



Zwei Türme: der Stadt- und Hauptkirche und des Rathauses.

Zeit für das bekannteste und zugleich eindrucksvollste Denkmal von Gubin:

die Stadt- und Hauptkirche. 27

Erstmals wurde sie 1294 erwähnt – die Kirche wurde im romanischen Stil als dreischiffige Basilika erbaut, im 14. Jahrhundert jedoch durch Erdbeben zerstört, aus Sicherheitsgründen abgerissen und durch eine gotische Hallenkirche mit 1.200 Sitzplätzen ersetzt, an die ein 61 Meter hoher, sechsstöckiger Turm "geklebt" wurde – die Ruinen dieses Gebäudes können Sie heute bewundern. Die Ruinen, weil die Kirche im Februar 1945 niedergebrannt ist Trotz der enormen Zerstörung ruft das, was übriggeblieben ist – als so genannte permanente Ruine – immer noch Bewunderung und Staunen hervor.

Wissenswertes...

Im Jahr 1709 empfing das Rathaus von Gubin August den Starken und drei Jahre später den russischen Zaren Peter I.

Direkt neben der Stadt- und Hauptkirche steht das in der zweiten Hälfte des 14. Jahrhunderts erbaute **Rathaus**. 28 das im Zweiten Weltkrieg stark beschädigt wurde – nur die Außenmauern, der Turm (ohne Helm) und die Gewölbe des Unter- und Erdgeschosses blieben erhalten. Das Gebäude wurde in den Jahren 1976-78 bis ins kleinste Detail rekonstruiert und ist damit eines der wenigen öffentlichen Gebäude in der Region, dass ein so frühes Datum vorweisen kann. Heute beherbergt es kulturelle Einrichtungen und Restaurants. Interessante Tatsache: 1924 wurde im Rathaus... auf Wunsch der Einwohner der Stadt ein Restaurant eröffnet.



Die Windschutzscheibe und die Rohlinge am Turm der Stadt- und Hauptkirche.





Ostrów-Turm aus der Vogelperspektive.



Der Ostrów-Turm wird auch Dicker Turm genannt.

Wir gehen in die 3. Maja-Straße, zum **Ostrów-Turm**, ²⁹ genauer gesagt zum Ostrów-Tor-Turm, denn das heute noch stehende Gebäude, von den Vorkriegsbewohnern auch Stadt- und Hauptkirche Turm genannt, bildete zusammen mit der angrenzenden Mauer den so genannten Torhals und war Teil der Ostrów-Tor-Befestigung. Der Turm wurde um 1530 erbaut und ist bis zum Fries 23 Meter hoch, vom Fries bis zur Spitze des Turms muss man noch 5,5 Meter dazu rechnen. Einst nutzten die Bewohner das Erdgeschoss als Kühltank und Vorratslager für Wasser und Lebensmittel, und für kurze Zeit gab es sogar ein... unterirdisches Gefängnis im Turm. Im Laufe der Jahrhunderte und während zahlreicher Kriege und militärischer Auseinandersetzungen diente der Turm aufgrund seiner großen Höhe auch als Beobachtungsposten.

Der Ostrów-Tor-Turm war einst Teil einer viel größeren Befestigungsanlage, die die Stadt Guben/Gubin seit dem Mittelalter schützte. Ein kurzes **Fragment der Mauer**, das bis heute erhalten geblieben ist, kann in der 3 Maja-Strasse – direkt neben dem Dicken Turm – bewundert werden. Ihre Ursprünge gehen auf das Jahr 1311 zurück, als der brandenburgische Markgraf Waldemar der Große der Stadt Privilegien verlieh, deren Erlös für den Bau von Befestigungsanlagen verwendet werden sollte. Zu dieser Zeit begann man mit dem Bau von Ziegelmauern, dank derer nur 7 Jahre später die eindringende böhmische Armee von Johann von Luxemburg zurückgeschlagen werden konnte.



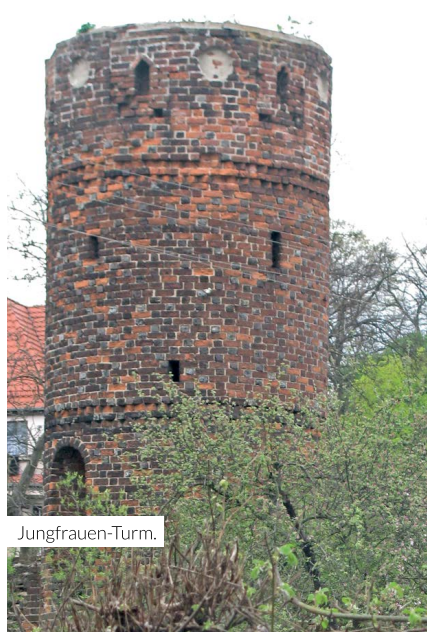
Ein Fragment der Verteidigungsmauer am Ostrów-Tor.

Interessantes

In der Nähe des Jungfrauen-Turms kann man die Überreste von sehr alten Pflastersteinen (den so genannten Kopfsteinfplastern) sehen.

Die Gubiner Befestigungsanlagen waren etwa 7 m hoch und bestanden aus 18 Erkertürmen und drei Vorpostentürmen: Klasztorna (an der Lausitzer Neiße), Krośnieńska (im nordöstlichen Teil der Befestigungsanlagen) und Ostrowska (an der Strasse nach Lubsko und Žary).

Im Jahr 1810 wurde beschlossen, die Ziegelsteinbefestigung abzureißen – trotz der Proteste der Einwohner. Deshalb ist heute nur noch ein kleines Fragment am Ostrów-Turm zu sehen – ebenso wie einer der 18 ehemaligen Erkertürme: **Der Jungfrauen-Turm** steht zwischen den Straßen Drukarska und Dąbrowskiego. Der Hauptgrund für den Abriss war der schlechte technische Zustand der Festungsanlagen.



Jungfrauen-Turm.

Im Gebäude neben dem Ostrów-Turm befindet sich eine **Museumskammer**, 30 die vom Verein der Freunde der Region Gubin betrieben wird. Neben Archivfotos und Dokumenten verschiedener Art sind auch archäologische Exponate, Gebrauchsgegenstände aus der Vergangenheit und technische Relikte zu sehen. Eine separate Ausstellung ist den polnischen Armeeeinheiten gewidmet, die zwischen 1945 und 2002 in Gubin stationiert waren. Insgesamt umfasst die Museumskammer über 1.000 Exponate.



WIn der Nähe (Dąbrowskiego-Straße) gibt es noch etwas, das Sie unbedingt sehen müssen: **ein dekoratives Tor mit einer Mauer** – das so genannte **Pseudoromantische Tor**, dessen Architektur sowohl auf romantische Traditionen als auch auf die ehemalige Stadtmauer verweist. Im Jahr 1892 wurde es auf Wunsch der Behörden von dem Unternehmer Wilhelm Wilke gebaut. Die Idee war, den Hof seiner Spedition optisch vom benachbarten Park zu trennen, der sich damals am Wilhelmsplatz befand, heute befindet sich hier ein Stadtpark, der Teil des "grünen Rings" um die Altstadt ist.

Übrigens: Die Tradition des Unternehmens von Wilhelm Wilke wird fortgesetzt: Die Spedition in Guben wird von Andreas und Thomas Wilke geführt. (Stand 2026).



Es ist Zeit, die Altstadt zu verlassen, aber noch nicht Zeit, sich von bewundernswerten Orten zu verabschieden. Wir gehen in die Piwna-Straße (nähe von Kottatja-Strasse), um ein prächtiges Gebäude im englischen neugotischen Stil zu besichtigen, **dass einst die Brauerei von Gustaw Kröll beherbergte** (der Unternehmer betrieb

eine weitere Brauerei auf der heutigen Westerplatte-Strasse). Übrigens gab es in der Vorkriegszeit bis zu 6 Brauereien in der Stadt! So steht es zumindest in einem von Karl Gander verfassten und 1900 veröffentlichten Reiseführer.



Die ehemalige Brauerei von Gustav Kröll.

Wussten Sie, dass...

Vor dem Krieg gab es in Gubin 22 Unternehmen, die Obst zu Säften, Wein und Schaumwein verarbeiteten.

An der Kreuzung der Kottatja-Straße und der Slaska-Straße sind **drei Bußkreuze** zu sehen: Denkmäler des mittelalterlichen Strafrechts. Damals war ein Mörder verpflichtet, für die Beerdigung des Verstorbenen und den Prozess zu bezahlen, seine Familie zu unterstützen, barfuß zu einem heiligen Ort zu pilgern und schließlich ein Sühnekreuz zu errichten, um sich mit den Angehörigen des Opfers zu versöhnen. Das Kreuz sollte nicht nur ein Denkmal für den Verstorbenen sein, sondern auch eine Warnung für die Nachwelt und ein Beitrag zu den Gebeten der Passanten für die Seele des Opfers und des Mörders.

Es ist nicht sicher, aus welchem Grund an dieser Stelle gleich drei Bußkreuze aufgestellt wurden. Der Legende nach wurden an dieser Stelle drei Brüder – oder drei Schlächter oder drei Angehörige, wie zwei andere Versionen wollen – getötet. Es wird erzählt, dass ein Streit, der in einem dreifachen Mord endete, wegen eines Eies (eine andere Version sagt Schinken) ausbrach. Aus dem Streit wurde ein Wortgefecht, das in eine Schlägerei ausartete, und es wurde Blut vergossen.



Bußkreuze in der Ślaska/Kończysta-Strasse.

In der Nähe (Jedności-Robotniczej-Strasse) ist auch ein **Fachwerkhaus** zu sehen, d. h. eine mit Ziegeln ausgefüllte Fachwerkwand. Bei dem fraglichen Haus handelt es sich wahrscheinlich um ein Fachwerkhaus des Lausitzer Typs. Deutlich sind die Ziegel zwischen dem Holzskelett zu sehen – das unterscheidet die Fachwerkwand vom so genannten Flechtwerkwand.



Haus mit Fachwerkwand.



Ehemaliger Bismarck-Turm.

Wir beenden unseren Rundgang durch Gubin mit der Beschreibung einer einstigen Attraktion für Touristen und Einwohner gleichermaßen. Die Rede ist von dem heute nicht mehr existierenden **Bismarck-Turm** - einem der 240 Türme, die zwischen 1869 und 1934 weltweit auf Grundstücken deutscher Gemeinden errichtet wurden. Dieser Aussichtsturm wurde 1907 für fast 50.000 Mark auf einem der Hügel (in der Nähe der heutigen Tobruk-Straße) errichtet. Er basierte auf einem quadratischen Sockel mit 12 m Seitenlänge, war 26,7 m hoch und endete mit einer runden Aussichtsplattform. 1945, während der Schlacht um die Stadt, wurde sie von der Wehrmacht gesprengt.

Interessantes

Den Wettbewerb für den Entwurf des Bismarck-Turms gewann der Architekt Fritz Beyer aus Berlin-Schöneberg. Er besiegte 159 Konkurrenten.

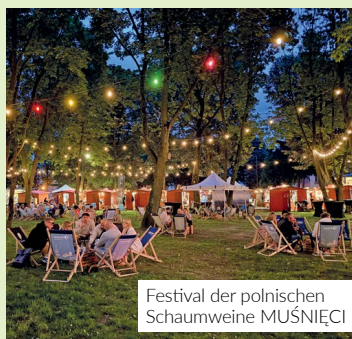
ATTRAKTIONEN IM ZEICHEN DES WEINSTOCKS

GEMEINDEN IM LANDKREIS KROSNO

Der Landkreis Krosno kann sich nicht nur zahlreicher architektonischer Denkmäler, Kirchen, einzigartiger Brücken, Flüsse und Seen rühmen, sondern auch eines immer beliebter werdenden Zweiges des Tourismus: des Weintourismus. Der Weinbau in der Region hat eine lange Geschichte, die bis ins Jahr 1154 zurückreicht. Heute ist der Weinbau wieder im Kommen, und es gibt bereits acht Weinkellereien in der Region (Stand 2026). Die Gäste können Verkostungen, Führungen durch die Weinberge und Geschichten über die Geheimnisse der Weinherstellung und die Geschichte des regionalen Weinbaus genießen.

Wussten Sie, dass...

Das **Festival der polnischen Schaumweine MUŚNIEĆI** zählt zu den interessantesten weintouristischen Veranstaltungen in Polen. Es ist ausschließlich den Schaumweinen polnischer Winzer gewidmet. Die Veranstaltung findet seit mehreren Jahren regelmäßig statt, hat bereits zahlreiche Ausgaben erlebt und ist zu einem festen Bestandteil des Kalenders für Liebhaber polnischer Weine geworden.



Festival der polnischen
Schaumweine MUŚNIEĆI

Eine der größten Weingüter der Woiwodschaft Lubusz ist das **Weingut Gostchorze**. **57** Gegründet wurde es von dem in Frankreich geborenen Guillaume Dubois, dessen Mutter Polin ist. Begeistert von der Stadt Krosno Odrzańskie erwarb er Grundstücke in Gostchorze und nahm dort im Jahr 2009 die ersten Rebpflanzungen vor. GostArt ist ein trockener Schaumwein, der nach der traditionellen Flaschengärungsmethode aus den Rebsorten Riesling, Pinot Blanc, Pinot Gris und Pinot Noir hergestellt wird. Der Wein



Weingut Gostchorze.

wurde bei zahlreichen Wettbewerben mit Medaillen ausgezeichnet.



Weingut Marcinowice.

Das **Weingut Marcinowice** **55** zählt zu den steilsten Weinbergen Polens und bietet einen herrlichen Blick auf die Oder-Schleife. Die Spezialität des Weinguts ist der Riesling – eine Rebsorte, die über viele Jahrhunderte an den Oderhängen bei Krosno Odrzańskie, Marcinowice und Chyże angebaut wurde. Die vielfach ausgezeichneten Weine des Weinguts werden in den besten Restaurants Polens serviert.

Das **Weingut Margaret** ⁵⁴ befindet sich in Osiecznica am rechten Ufer der Oder. Die Lage zeichnet sich durch eine hohe Sonneneinstrahlung aus, wodurch dieses Gebiet zu den wärmsten Regionen Polens zählt. Das Weingut erstreckt sich über eine Fläche von 2,2 Hektar. Das Ziel der Eigentümer ist die Rückkehr zu den lokalen Weinbautraditionen, insbesondere zur Herstellung von Schaumweinen, für die die Region einst bekannt war.



Weingut Margaret.



Weingut Aris.

Das **Weingut Nadodrzańskie Wzgórze** ⁵⁶ in Krosno Odrzańskie ist das Ergebnis der Leidenschaft seiner Eigentümer für den Weinbau. An den sonnigen Hängen sind noch heute Spuren der Weinbergterrassen aus der Vorkriegszeit zu erkennen.

Das Weingut zeichnet sich durch einen der schönsten Ausblicke auf die darunter fließende Oder sowie auf das Panorama des unteren Stadtteils aus.



Weingut Nadodrzańskie Wzgórze.



Weingut Od Nowa.

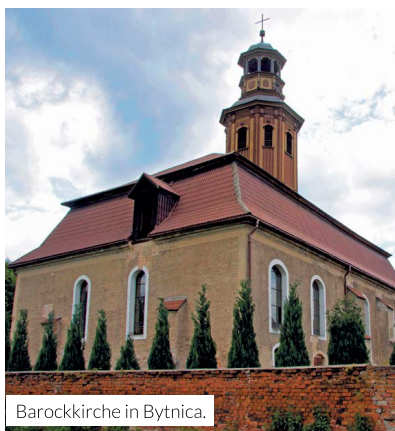
In Bytnica befindet sich das **Weingut Od Nowa** ⁵². Seine Spezialität sind Schaumweine, die nach der traditionellen Methode aus handgelesenen und sorgfältig ausgewählten Trauben hergestellt werden.

Dank dieser Herstellungsweise zeichnen sich die Weine durch ihren feinen Charakter, eine elegante Perlage sowie ein frisches, fruchtiges Aroma und einen leichten, angenehm erfrischenden Geschmack aus.

Zum Landkreis gehört außerdem das **Weingut Pod Wieżą** ⁵⁸ im Dorf Trzebule – weitere Informationen finden Sie auf Seite 30.

In der Umgebung von Gubin liegt zudem das **Weingut Gubińskie Wzgórze**. Hier verbindet sich die Leidenschaft für den Weinbau mit dem besonderen Klima des deutsch-polnischen Grenzraums. In der malerischen Landschaft an der Lausitzer Neiße können Besucher den gesamten Entstehungsprozess des Weins kennenlernen – vom Weinberg bis zur Verkostung der fertigen Weine.

Wir lassen die Verkostung der Produkte des Weinbergs beiseite und konzentrieren uns auf die touristischen Attraktionen. Wir beginnen mit der Barockkirche der **Heiligen Apostel Peter und Paul** in Bytnica, die sich gewissermaßen hinter anderen Gebäuden in der Ortsmitte "versteckt". Sie wurde in den Jahren 1745-50 erbaut und besticht durch die kunstvolle Verarbeitung des achteckigen Holzturms mit dem für die Barockzeit typischen Helm auf der Spitze.



Barockkirche in Bytnica.



Kirche in Grabin.

Wir fahren in den nahegelegenen Grabin, um die **Kirche des Heiligen Johannes der Täufer** **12** zu bewundern, die in einer mit Ziegeln gefüllten Fachwerkkonstruktion errichtet wurde, obwohl sie später verputzt wurde, was es praktisch unmöglich macht, diese Technik – Fachwerk – von dem sogenannten Flechtwerk zu unterscheiden (weil man nicht sehen kann, welches Material unter dem Putz verborgen ist). Das ändert nichts an der Tatsache, dass sich die Kirche, obwohl sie klein ist, perfekt präsentiert.



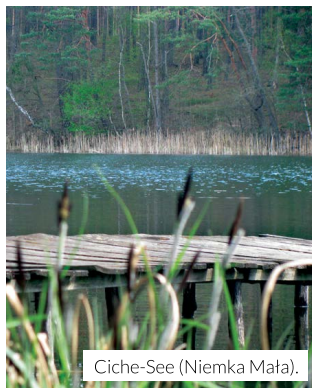
Barockes Schloss in Grabin.

WIn Grabin befindet sich auch ein **barockes Herrenhaus aus dem 18. Jahrhundert**, **13** ebenfalls ein Skelettbau. Einem aufmerksamen Auge fällt auf, dass es auf einem ziemlich massiven Backsteinsockel steht, hinter dem sich hohe Keller mit Tonnengewölben verbergen. Die Gemeinde Bytnica gehört zu den waldreichsten Regionen Polens (82%).

In der Gemeinde Bytnica gibt es Dutzende von Seen und Teichen, an deren Spitze der Gryżyński-Landschaftspark steht. Bevor wir dorthin kommen, besuchen wir den **Głębokie-See**. Auf der 1,7 Hektar großen Insel See gibt es eine Rarität für Naturliebhaber: Kolonien von Graureihern und schwarzen Kormoranen.



Głębokie-See mit einer Insel darauf.



Ciche-See (Niemka Mała).

In der Nähe gibt es auch zwei viel kleinere, aber nicht weniger reizvolle Seen. Es handelt sich um den **Ciche-See** (andere Namen sind: Niemka Mała oder Leśne) und den Kamieńskie-See (Niemka, Podleśne). Beide können vom Dorf Struga aus über einen Waldweg erreicht werden, der von den Sommerhäusern wegführt. Ciche-See liegt versteckt im Wald und in der Nähe des Waldparkplatzes gibt es einen wilden Strand. Der benachbarte Niemka-See – ist bei Anglern beliebt und verfügt über Dutzende von kleinen Anlegestellen.

Im nahe gelegenen Budachowo gibt es einen Bio-Bauernhof namens „**Anielskie Ogrody**“ ¹⁷ (Engelsgärten). Über 600 Pflanzenarten werden dort angebaut – einige davon in kugelförmigen Gärten – und Besucher aus ganz Polen kommen in den Garten. Die Besucher können an Workshops und Vorführungen zum ökologischen Gartenbau und zur Permakultur teilnehmen.



Engelsgärten in Budachowo.

Ein Besuch in Gryżyno beginnt mit der Besichtigung des **Jagdschlusses**, das 1820 unter Verwendung der Mauern eines früheren Gebäudes errichtet wurde. Im benachbarten Park, am Fuße des Hügels, befindet sich ein neoklassizistisches Mausoleum der Familie Krause aus dem Jahr 1872.



Schloss in Gryżyno.

Ein weiteres interessantes Objekt ist „**Uroczysko Gryżyna**“, ²⁷ ein Gästehaus mitten im Wald. Stilvolle Innenräume im Slow-Life-Stil, das Rauschen des Waldes, die Quellen der Gryżynka und die intime Atmosphäre machen diesen Ort zu einem idealen Rückzugsort fernab des Stadtlebens. Die Gäste können die regionale Küche genießen, durch malerische Schluchten wandern, am See entspannen oder den Abend am Lagerfeuer mit Blick auf den Wald verbringen.



"Gryżyna-Wildnis".

Erholung am nahe gelegenen Kałek-See bietet wiederum ein Ferienzentrum im Landschaftspark. Unter den zahlreichen Mietunterkünften befinden sich auch besondere Künstlerhäuser mit großformatigen Reproduktionen von Gemälden von Edgar Degas, Hieronymus Bosch, Jacek Malczewski und Józef Chełmoński. Diese außergewöhnlichen Unterkünfte verbinden naturnahe Erholung mit einem besonderen kulturellen Ambiente.



Haus der Maler im Komplex "Anapausis".

Interessantes

Einer der früheren Besitzer des Gryżyna-Schlusses ließ 16 Tausend Eichen pflanzen. Heute kann man im Dorf und seiner Umgebung vier Alleen von Stieleichen bewundern, die als Naturdenkmäler geschützt sind.

Der Kafek-See befindet sich im **Gryżyński-Landschaftspark**. Es wurde geschaffen, um das Gebiet zu schützen, in dem sich das nacheiszeitliche Relief nur geringfügig verändert hat, und wird deshalb auch als "Freilichtmuseum des nacheiszeitlichen Reliefs" bezeichnet. Das kann man zum Beispiel bei einer Wanderung durch die Gryżyński-Schlucht – mit Hängen von 25 bis 65 Grad Neigung – oder bei Ausflügen zu zahlreichen Gletscherseen erleben. Im Park entspringen etwa 150 Quellen an den Hängen zwischen Gryżyna und Grabin!



Gryżyński-Landschaftspark.

Rund um den Kafek-See verläuft ein **Natur- und Lehrpfad**. **14** Auf der etwa 7,5 Kilometer langen Wanderung begegnen Sie Schluchten, Aussichten von steilen Hängen, Torfmooren, Ruinen alter Mühlen oder zahlreichen Dämmen, die von den allgegenwärtigen Bibern gebaut wurden. Die Wanderung dauert etwa 1,5 Stunden (es ist möglich, eine kürzere Route zu wählen) und ist für Familien mit Kindern geeignet.



Eine der Schluchten.

Auf den Wiesen zwischen Dobrosutów und Smolary Bytnickie **röhren** um die Monatswende September/Oktobre **die Hirsche**. **16** Die Tiere, die sich zur nächtlichen Paarung versammeln, liefern sich lautstarke Kämpfe untereinander, und auch Duelle kommen vor. Dieses Hirschröhren gilt als das größte in Europa.



Hirschröhren auf den Dobrosutów-Wiesen.

Wir wechseln nun die Gegend und begeben uns in die Gemeinde Dąbie, in das Dorf Trzebule, wo sich das **Weingut Pod Wieżą 58** befindet. Die Weine werden aus vier sorgfältig ausgewählten Rebsorten hergestellt: Chardonnay, Riesling, Solaris und Regent.

Den Weintouristen stehen nicht nur die Kellerei und ein steinerner Weinkeller zur Verfügung, sondern auch ein großer Teich, ein Swimmingpool sowie ein Aussichtsturm.



Weingut Pod Wieżą in Trzebule.



Kirche in Trzebule.

In Trzebule ist auch eine **Holzkirche** aus dem Jahr 1670 in Blockbauweise auf achteckigem Grundriss und einer hohen blinden Laterne sehenswert. Neben der Kirche befindet sich ein Vorbau, der in einer charakteristischen Skelettkonstruktion errichtet wurde.

Interessantes

Der Gründer der Kirche in Trzebule war Dietrich von der Marwitz, der damalige Besitzer des Dorfes.

Ebenso bemerkenswert ist die 1698 erbaute **Barockkirche in Łagów**, die im zweiten Stockwerk eine quadratische Form hat und in ein Achteck übergeht, das von einem Kuppeldach mit Laterne überdacht ist. Der Innenraum ist mit Gemälden geschmückt, die die Geschichte der Menschheit von Adam bis zum Jüngsten Gericht darstellen.



Kirche in Łagów.

Im nahe gelegenen Pław steht ein **neugotisches Gotteshaus** aus Ziegeln und Bruchstein, das in der 2. Hälfte des 19. Jahrhunderts erbaut wurde. Das Dorf selbst ist ein Dorf mit einer noch erhaltenen ovalen Form: Die Gebäude bilden einen Ring um das gemeinsame Objekt für alle Einwohner, in diesem Fall die Kirche.



Neugotische Kirche in Pław.

Die **gotische Kirche in Dąbie** **50** wurde im 13. Jahrhundert aus Feldsteinen erbaut und zwischen 1674 und 1710 wiederaufgebaut, unter anderem wegen der Schäden, die während des 30-jährigen Krieges zwischen Katholiken und Protestanten entstanden waren. Damals wurde die Höhe des Kirchenschiffs um 3 Meter reduziert.



Gotisches Gotteshaus in Dąbie.



Wielkie-See (Wielkie-See Dąbie).

Am nahe gelegenen **Wielkie-See** (Großer-See) gibt es ein **Erholungskomplex "Temar"**. **49** Sein Vorteil ist die Lage inmitten von Kiefernwäldern und im Landschaftsschutzgebiet. Den Touristen stehen unter anderem Camping-Chalets verschiedener Größe, ein Verleih von Wasserausrüstung und ein Restaurant zur Verfügung.

Wussten Sie, dass...

Das Schloss in Kosierz wurde um das Jahr 1700 auf Initiative von Georg Sigmund von Knobelsdorff errichtet. Trotz späterer Umbauten hat es seinen deutlich barocken Charakter bewahrt.



Kirche in Kosierz.

Nur wenige Meter entfernt befindet sich die **Dorfkirche** **51** von Kosierz, ein Bauwerk mit einer reichen Geschichte. Sie wurde Ende des 13. Jahrhunderts aus Feldstein errichtet und im Laufe der Jahrhunderte mehrfach umgebaut. Im Jahr 1693 erhielt sie ihren charakteristischen hölzernen Turm, der auf dem Dachfirst errichtet wurde.

Wir fahren weiter nach Brzeźnica, um zwei besondere Sehenswürdigkeiten zu entdecken. Die erste ist ein ehemaliger Rittersitz, der sich im Laufe der Jahrhunderte zu einem Gutshof entwickelte und schließlich seine heutige Form als **eklektisches Schloss** **48** aus dem Jahr 1908 mit einem weitläufigen Park bis zum Ufer des Flusses Bober erhielt. Heute befindet sich hier ein Hotel, das zugleich Veranstaltungsort für kulturelle Events und verschiedene Feierlichkeiten ist.

Wissenswertes...

Der Weinkeller des Schlosses ist mit wertvollen Fresken geschmückt, die auf die Weinbautraditionen der Region verweisen.



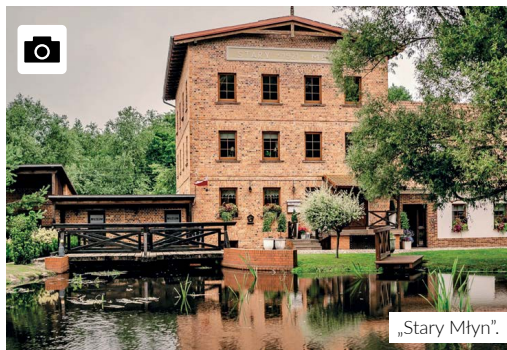
Schloss in Brzeźnica.

Die **Alte Mühle** 47 in Brzeźnica liegt am Rand des Dorfes in einer ruhigen, grünen Umgebung, nur 8 km von Krosno Odrzańskie und etwa 30 km von Zielona Góra entfernt. Sie ist ein idealer Ort für alle, die Ruhe, Erholung in der Natur und eine besondere Atmosphäre suchen.

Das Restaurant (nur an Wochenenden geöffnet) verbindet traditionelle, bekannte Geschmacksrichtungen mit einer kreativen kulinarischen Note. Angeboten werden ausschließlich regionale Weine und Biere.

Das Hotel begeistert durch seine einzigartige historische Architektur. Die originalen Backsteinmauern und Holzkonstruktionen der ehemaligen Mühle wurden erhalten, sodass das Gebäude als Hotel und Restaurant neues Leben erhalten hat und historischen Charme harmonisch mit modernem Komfort verbindet.

In der Sommersaison ist zudem täglich ein Café in den wunderschönen, das Anwesen umgebenden Gärten geöffnet. Es bietet den idealen Rahmen für Treffen mit Freunden, Entspannung nach der Arbeit oder eine gemütliche Kaffeepause während eines Ausflugs in die Umgebung.



Wir fahren nach Nowy Zagór, um die 1882-1886 erbaute **Kirche** zu besichtigen, die das alte, 1701 errichtete Gotteshaus in Fachwerkbauweise ersetzt. Bemerkenswert sind die historischen Glasfenster aus dem frühen 20. Jahrhundert.

Das **Familien-Anglerparadies Admar** ist der ideale Ort für aktive Erholung inmitten der Natur. Hier lassen sich Entspannung, Angelerlebnisse und familienfreundliche Freizeitangebote perfekt miteinander verbinden.

Den Gästen stehen ein malerischer Teich, ein Badestrand, ein Kinderspielplatz, Sportplätze, eine Sauna sowie ein Whirlpool zur Verfügung. Darüber hinaus sorgen hausgemachte Küche, komfortable Grillplätze und Übernachtungsmö-



glichkeiten dafür, dass jeder seinen ganz persönlichen Platz zum Wohlfühlen findet.

Wir erreichen die andere Seite des Flusses Bober, an einer ungewöhnlichen Stelle, denn die **Brücke**, die Prądocinek mit Dychów verbindet, ist nicht nur wegen ihrer Länge, sondern auch wegen ihrer Holzfahrbahn berühmt. Die vorherige Brücke an dieser Stelle brannte am 16. Juni 1934 ab, und interessanterweise brannte nur zwei Tage später eine andere **Bober-Holzbrücke** ab.



Brücke über den Fluss Bober, die Prądocinek und Dychów verbindet.

In Dychów steht das größte **Wasserkraftwerk 46** der Woiwodschaft Lubuskie und gleichzeitig das älteste Pumpspeicherkraftwerk des Landes (die Investition begann 1933). Das Wasser für das 100 Hektar große Tagesausgleichsbecken (Dychowskie-See) wird aus dem Fluss Bober über einen 20,4 km langen künstlichen Kanal (Dychowski-Kanal) zugeführt.



Kraftwerk in Dychów, oberhalb der Dychowskie-See.

Die kleine Schwester von Dychów-Kraftwerkes – das **Wasserkraftwerk Raduszc Stary** – befindet sich einige Kilometer weiter flussabwärts am Raduszc-See. Es wurde 1935 erbaut und ist das letzte Kraftwerk an diesem Fluss. Der See selbst hat eine Fläche von ca. 130 Hektar und die Uferlinie erstreckt sich über fast 8 km.



Wasserkraftwerk Raduszc Stary.

Wissenswertes

In einem Pumpspeicherkraftwerk wird in Zeiten geringerer Energienachfrage Wasser aus einem unteren Reservoir in ein oberes Reservoir gepumpt. Wenn die Nachfrage steigt, wird Wasser freigesetzt, das Turbinen antreibt und Strom erzeugt.

Dychów, am Ufer des Dychowskie-Sees, befindet sich die **"Rezydencja Dychów Wellness&SPA"**, ⁴³ die Aufenthalte für Individualtouristen und organisierte Gruppen anbietet. Den Gästen stehen Volleyball- und Basketballplätze, Mini-golf und ein Tennisplatz zur Verfügung. Wenn man in Dychów und Umgebung ist, lohnt es sich, den Fluss Bober hinaufzufahren. Auf dem größten Teil seiner Länge ist er noch ein wilder Fluss – manchmal mit Gebirgscharakter – voller natürlicher und visueller Werte. Er wird von Anglern besucht, und es werden Kanufahrten auf ihm organisiert.



„Rezydencja Dychów Wellness&SPA“ in Dychów.

Bober ist eine große, aber nicht die einzige Attraktion der Region. Auch die umliegenden Seen und Ferienorte locken zahlreiche Touristen an. Einer von ihnen ist der **Bronków-See** in der Nähe von Dychów. An seiner Nordseite, im Dorf Kotatka, befindet sich der **Erholungskomplex**. ⁴¹ Neben Unterkünften bietet es auch Zugang zu zwei Stränden, einer Kletterwand, einem Seilpark und einer eigenen Fischräucherei.



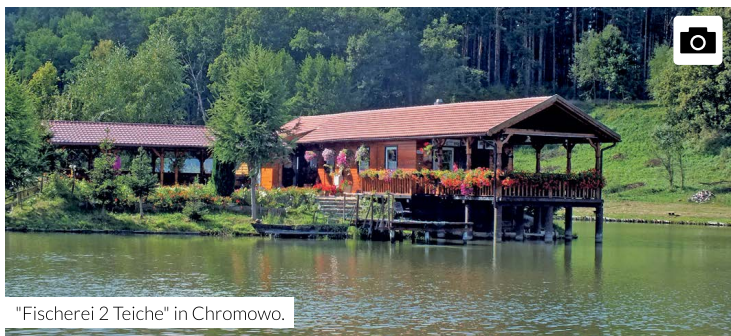
Erholungskomplex "Kotatka" am Bronków-See.

Auf der anderen Seite des Sees – in Bronków – gibt es ein **Erholungsanlage "Park Magnolia"**. **42** (Magnolienpark). Es bietet unter anderem Unterkunft in 10 Berghütten, einen Camping- und Caravaningplatz (mit Sanitäranlagen), ein Buffet, einen Strand mit Steg und einen Verleih von Wasserausrüstung.



Bronków-See.

Ein attraktiver Ort für Angler – und nicht nur für sie – erwartet Sie im nahe gelegenen Chromowo. Der **Agrartouristische Bauernhof "towisko 2 Stawy"** **45** (Fischerei 2 Teiche) bietet zwei Seeteiche miteinander Gesamtfläche von 8 ha, eine Fischbrutanstalt auf einer Insel und Ferienhäuser.



"Fischerei 2 Teiche" in Chromowo.

In Bobrowice ist **die neugotische Kirche** **44** sehenswert, die 1853-57 nach einem Entwurf von Friedrich August Stüler erbaut wurde, der einige Jahre zuvor vom preußischen König Friedrich Wilhelm IV. zum königlichen Architekten ernannt worden war. Das Gotteshaus wurde an der Stelle einer bereits bestehenden spätgotischen Kirche errichtet. Die Altarschrift wurde der evangelischen Gemeinde von Königin Elisabeth Ludovika Wittelsbach (der Patrozinin der "Elizabücke" in Krosno) gestiftet.



Kirche in Bobrowice.



Kirche in Janiszowice.

Diejenigen, die sich für Architektur, Stadt- und Landplanung (die Wissenschaft von der Planung, Gestaltung und Entwicklung ländlicher Gebiete) begeistern, werden es sicher zu schätzen wissen, dass man in Bobrowice – einem der schönsten Dörfer in Lubuskie – noch immer das historische Stadtbild mit den ehemaligen Elementen der Wohnbebauung bewundern kann.

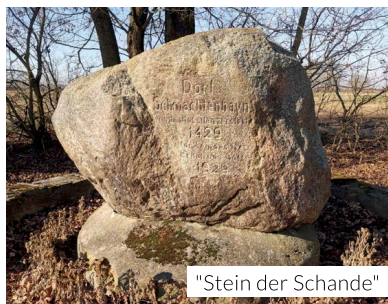
Ein ungewöhnliches sakrales Objekt wartet ebenfalls in Janiszowice: **eine Kirche aus dem 18. Jahrhundert.** Im Inneren sieht sie so prächtig aus, als wäre sie eine Basilika und keine "gewöhnliche" Dorfkirche.

Wussten Sie, dass...

Die Kirche in Tarnawa Krośnieńska wurde in den Jahren 1712–1713 als evangelisches Gotteshaus errichtet. Der Backsteinbau im Barockstil dient heute als Filialkirche der römisch-katholischen Pfarrei und trägt das Patrozinium des Heiligsten Herzens Jesu.

In malerischer Umgebung gelegen, stellt sie ein wertvolles Beispiel des lokalen sakralen Kulturerbes dar und ist ein bedeutender Bestandteil der historischen Kulturlandschaft der Region.

Von Bobrowice aus fahren wir in die Nähe von Gubin, um uns eine ungewöhnliche historische Stätte näher anzusehen. Dies ist der **"Stein der Schande"**, ein großer Stein, der an die dramatischen Ereignisse vom 27. Oktober 1429 erinnert. Damals fielen die Hussiten in das nahe gelegene Dorf ein, verwüsteten und verbrannten es und entehrten die katholischen Frauen. Der Findling ist in einem doppelwandigen



"Stein der Schande"

Lausitzer Brunnen ausgestellt, die Inschrift lautet: "Gott bewahre uns vor der Vergewaltigung durch unsere Feinde". Der Standort liegt an der Provinzstraße Nr. 286, 600 m nördlich der Nationalstraße Nr. 32 (vom Wegweiser "Lausitzer Brunnen" noch ca. 300 m auf einem holprigen Feldweg).

Im nahe gelegenen Sękowice kann man eine **Kirche 34** aus der zweiten Hälfte des 17. Jahrhunderts besichtigen, die in Fachwerkbauweise mit Ziegelfüllung auf achteckigem Grundriss errichtet wurde. Sie wird auch Kirche des Johannerordens genannt, da sie bis 1811 zusammen mit dem Dorf dem Orden gehörte.

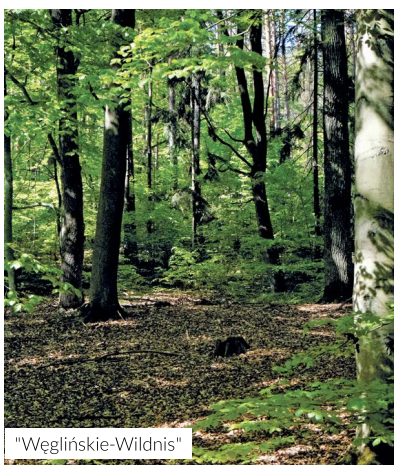


Kirche in Sękowice.

In Strzegowo, 2 km von der Grenze zur Lausitzer Neiße entfernt, lohnt es sich, einen Zwischenstopp einzulegen und **eine spätgotische Kirche aus dem 15. Jahrhundert**, die ursprünglich aus Stein errichtet wurde. Im 19. Jahrhundert wurde es gründlich umgebaut, wodurch sich sein Aussehen erheblich veränderte. Einige Kilometer weiter östlich, in der Nähe des Dorfes Węgliny, befindet sich das **Naturreservat "Uroczysko Węglińskie" (Węglińskie-Wildnis)**. **31** Dort wachsen alte Eichen und Buchen, darunter mehrere monumentale Bäume (Eichen, Lärchen und Kiefern).



Kirche in Strzegowo.



"Węglińskie-Wildnis"

In Luboszyce steht **ein neugotischer Palast**, **32** der in den Jahren 1847-1860 für die Familie von Seydel erbaut wurde. Daneben befindet sich ein Landschaftspark, der sich über 3 Hektar erstreckt.



Neugotischer Palast in Luboszyce.



Kirche in Witaszkowo.

Sehenswert ist **die Fachwerkkirche** **24** in Witaszkowo aus dem Jahr 1749, in deren Inneren ein hölzerner Renaissancealtar aus dem Jahr 1596 zu bewundern ist. Die Leute fragen sich immer noch, ob er etwas verbirgt...

Interessantes

Im Jahr 1882 grub einer der Einwohner auf einem Feld in Witaszkowo einen Goldschatz aus, der später als "skythischer Goldschatz von Witaszkowo" bezeichnet wurde. Der goldene Fisch, der sich unter den 4,5 kg Wertgegenständen befand, wurde Teil des Wappens der Gemeinde Gubin. Seine Kopie ist im Archäologischen Museum von Zentral-Nadodrze in Świdnica bei Zielona Góra zu sehen.



Kirche in Starosiedl.

Die **klassizistische Kirche** in Starosiedl aus dem Ende des 18. Jahrhunderts ist architektonisch sehr interessant. Bei seinem Bau wurde der Turm der ehemaligen spätgotischen Kirche verwendet. Ein aufmerksamer Beobachter wird in diesem Turm den Einfluss der viel älteren Türme der Gubiner Pfarrkirche und der Kirche Mariä Heimsuchung in Lubsko erkennen.

In Dzikowo gibt es das **Umweltbildungszentrum "Sosna Gubińska" (Gubiner Kiefer)**, **36** das von der Gubiner Forstverwaltung betrieben wird. Ein Stück weiter beginnt und endet ein Natur- und Waldpfad, der über reizvolle Waldwege mit einem für einen "normalen Wald" recht abwechslungsreichen Gelände führt (ca. 5 km lang).



Lehrpfad in Dzików.



Naturreservat "Dębowiec".

In der Mitte des Weges können Sie in das **Naturreservat "Dębowiec" 35** mit einer Fläche von fast 10 ha abbiegen. Es wurde geschaffen, um alte Eichen sowie Bestände seltener und geschützter Insektenarten zu schützen: Hirschkäfer (seine Mandibeln ähneln einem Hirschgeweih, daher der Name) und Ziegenmelker (kommt nur auf Stiel- und Traubeneichen vor).

Wir fahren nach Chlebowo, zu einer romanischen Kirche aus dem 13. Jahrhundert. In der Kirche wird die Reliquie der Heiligen Rita von Cascia aufbewahrt, der Schutzpatronin der schwierigen und hoffnungslosen Fälle, der Mütter und der Frauen aller Stände.



Kirche in Chlebowo.

In der Nähe befindet sich der **Borker See** mit einer Fläche von 63 Hektar. An seinem Ufer liegen mehrere Ferienanlagen, darunter das Erholungszentrum „**Nad Borkiem**“, **37** das Übernachtungsmöglichkeiten sowie Freizeitangebote für Kinder und Erwachsene bietet.

Zur Anlage gehören außerdem ein Zeltplatz und ein Campingplatz, sodass sie ideale Bedingungen für einen naturnahen Urlaub schafft.



"Nad Borkiem" in Kosarzyno am Borek-See.

Das Gebiet, in dem wir uns befinden, liegt im **Landschaftspark Krzesin** **38** (8.546 ha groß). Als wertvollster Teil gilt die trockene Aue, die sich zwischen der Oder und den Dörfern Krzesin und Bytomiec erstreckt (ca. 1.600 ha Fläche).



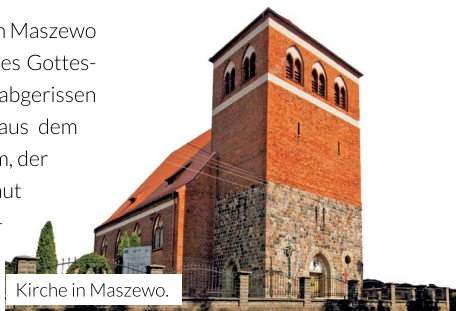
Landschaftspark Krzesin.



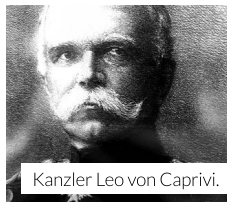
Fähre w Połęczko.

Der Krzesiński-Landschaftspark erstreckt sich auch auf der anderen Seite der Oder. Um dorthin zu gelangen, müssen Sie... eine andere Touristenattraktion benutzen: die **Flussfähre** **22** in Połęczko. Das Dorf hat eine reiche Tradition in der Nutzung der Oder. Hier wurden Kurse für junge Segler abgehalten, es wurde gefischt, Holz geflößt und sogar Blutegel gesammelt, die später an Apotheken geliefert wurden.

Die **neugotische Kirche** **19** in Maszewo wurde 1914 an der Stelle eines Gotteshauses errichtet, das zuvor abgerissen worden war. Zwei Glocken aus dem 15. Jahrhundert auf dem Turm, der fast zur Hälfte aus Stein gebaut wurde, erinnern an die zerstörte Kirche.



Kirche in Maszewo.



Kanzler Leo von Caprivi.

Leo von Caprivi, 18 Reichskanzler von 1890-94, verbrachte die letzten 5 Jahre seines Lebens im nahegelegenen Skórzyn. Als er sich zur Ruhe setzte, zog er zu seiner Nichte, die hier (im damaligen Skyren) wohnte, in das Haus Nr. 45. Hier ist er auch gestorben und begraben worden.

Weiter geht es nach Gęstowice, um die **Barockkirche** zu besichtigen, die von dem französischen Architekten Bernard Riegelan entworfen und zwischen 1696 und 1711 errichtet wurde. Die Kirche bewahrt die barocke Ausstattung aus der Zeit ihrer Errichtung.



Kirche in Gęstowice.



Kiwon in Rybaki.

Spuren des großen Ereignisses von 1961, über das in ganz Polen gesprochen wurde. Ganz Polen sprach darüber – zu finden in Rybaki in der Nähe der Freiwillige-Feuerwehrwache. Es handelt sich um ein **Kiwon** 20 (Pumpenkrän – auch: Pferd), eine Pumpe, die zur Ölgewinnung verwendet wird. Vor über einem halben Jahrhundert wurden hier Vorkommen dieses Rohstoffs entdeckt. Ein Stück weiter befindet sich eine Kirche aus Backstein und Ziegeln aus der zweiten Hälfte des 17.

Die letzte Sehenswürdigkeit, die wir besuchen, befindet sich jenseits der Grenze des Kreises Krosno. Es ist das Dorf Kłopot, berühmt für eine der größten Weißstorchkonzentrationen des Landes. Die Vögel sind so zahlreich, dass fast jeder Bauernhof sein eigenes Nest hat. Im Dorf befindet sich auch das **Weißstorchmuseum**. 21



Das Dorf Kłopot ist ein Storchenkönigreich.

Vom Landschaftspark Krzesin kehren wir erneut zu den Oderauen zurück, um die Tausenden von Vögeln zu beobachten, die über dem Wasser kreisen, und ihrem außergewöhnlichen Konzert zu lauschen. Hier vergeht die Zeit langsamer – im Rhythmus der Flüsse, des Schilfraschelns und einer Stille, die im Alltag oft fehlt. Am Ufer treffen wir auf Angler, die geduldig auf ihren Moment warten, während sich ringsum eine Landschaft voller Ruhe und natürlicher Schönheit entfaltet.

Der Landkreis Krosno Odrzańskie ist jedoch weit mehr als nur die Oder. Es ist ein einzigartiges Land der drei Flüsse – Oder, Lausitzer Neiße und Bober – die seit Jahrhunderten den Rhythmus des Lebens bestimmen, außergewöhnliche Landschaften formen und die Geschichte dieser Region erzählen.

Hier begegnen sich Natur und Geschichte, und jeder Winkel lädt dazu ein, neue Ausblicke, Geschmäcker und Emotionen zu entdecken.

Drei Flüsse. Drei Geschichten. Eine einzigartige Region.

Oder – Neiße – Bober.

Entdecken Sie sie. Spüren Sie ihre Atmosphäre. Und erlauben Sie sich, hierher noch einmal zurückzukehren.

LANDKREIS SPREE-NEISSE

TOURISTISCHE ATTRAKTIONEN



Granoer Weinbau

Wein aus der Region Guben findet man in der Gemeinde Schenkendöbern in Grano. Seit 2004 werden hier an alte Tradition anknüpfend wieder rote und weiße Reben angebaut. Eine Führung durch den Weinberg, bei der viel Wissenswertes über den Anbau zu erfahren ist, macht Lust auf eine anschließende Verkostung in der Weinscheune.

www.weingut-patke.de



Gubener Seen

Zum Naturpark Schlaubetal gehören die Waldseen nordwestlich von Guben. Vom Göhlensee führt ein Radweg durch den Wald zum Pinnower See, wo ein Hotel und ein Campingplatz die Besucher erwarten. Ein Geheimtipp für Naturliebhaber ist der Kleinsee. Hier kann man dem Rundwanderweg folgen und die Ruhe genießen.

www.touristinformation-guben.de



Stadt Guben-Gubin

Seit dem 2. Weltkrieg teilt die Neiße die Stadt Guben in das deutsche Guben und das polnische Gubin, damit bietet Guben das Erlebnis einer Stadt in zwei Ländern im Herzen Europas. Das Gubener Zentrum integriert alte Industriebauten mit moderner Nutzung. Reste des historischen Zentrums finden sich im heutigen Gubin.

www.weingut-guben-grano.de



Stadt- u. Industriemuseum

Das deutsch-polnische Museum am Friedrich-Wilke-Platz gibt umfangreiche Einblicke in die Geschichte der Stadt sowie in die Gubener Hut- und Tuchindustrie, hinzu kommen zahlreiche Sonderausstellungen. Mit moderner 360 Grad 3D-Technik kann der Besucher altes Handwerk erleben und die Sehenswürdigkeiten der Stadt besuchen.

www.museen-guben.de



Eisenhütten- und Fischereimuseum Peitz

Die Gebäude der im 16. Jh. gegründeten Eisenhütte stammen aus dem frühen 19. Jh. Wertvolles Gebäude ist die Hochofen- und Gießereihalle, in dem der bedeutendste Teil des Museums, die originale Technik, untergebracht ist. Im linken Anbau vermittelt die Fischereiabteilung Interessantes zur Geschichte der Binnenfischerei.

www.tourismus.peitz.de



Bismarckturm Burg (Spreewald)

Der Bismarckturm bietet einen weiten Blick auf die einzigartige Landschaft. Schon von weitem begrüßt das 27 Meter hohe Wahrzeichen auf dem sagenumwobenen Schlossberg seine Gäste. Im Inneren des Turmes befindet sich eine Ausstellung zur Geschichte. Jährlich wird der Bismarckturm zur „Spreewälder Sagenacht“ in Szene gesetzt.

www.burgimspreewald.de



Heimatstube Burg im Spreewald

In einem reetgedeckten spreewaldtypischen Blockhaus befindet sich eine kleine aber feine Ausstellung. Sie gewährt interessante Einblicke in das geschichtsträchtige und sagenumwobene Burg. Wechselnde Ausstellungen zeigen ein Bild aus dem früheren und heutigen Leben.

www.burgimspreewald.de



Storchen- und Museumsdorf Dissen

Witajso k nam do Desna! Ob das Heimatmuseum mit Ausstellung zu den Sorben/Wenden, der mittelalterliche Siedlungsausschnitt „Stary Lud“, der Kräutergarten, die Dorfkirche mit sorbischen Inschriften und der Spreeauenhof mit Imkerei und Storchenausstellung, Dissen hat viel zu bieten. Lassen Sie sich überraschen.

www.dissen-spreewald.de



Erlebnispark Teichland

Nahe Neuendorf befindet sich der Erlebnispark Teichland am Westhang der Bärenbrücker Höhe. Der Freizeitpark bietet Attraktionen wie z.B. eine Sommerrodelbahn, einen „Pfad der Kleinen Götter“, eine Tubingbahn, einen Irrgarten, eine Minigolfanlage und vieles mehr. Im Jahresverlauf finden Veranstaltungen für die ganze Familie statt, z.B. zu Ostern oder Halloween.

www.erlebnispark-teichland.de



Archiv verschwundener Orte Horno (AvO)

Einmalig in ihrer Art zeigt diese Ausstellung die Geschichte jener 137 Orte der Lausitz, die ganz oder teilweise dem Lausitzer Braunkohletagebau weichen mussten. Sie dokumentiert erlebnisreich Schicksale, Traditionen, Geologie und Wirtschaft. Mittelpunkt bildet eine begehbare, multimedial nutzbare Landkarte.

www.verschwundene-orte.de



Freilichtmuseum „Zeitsprung“ am Klinger See

Das am entstehenden Klinger See gelegene Museum präsentiert ein Schnitt durch einen fossilen See aus der Eem-Warmzeit vor 120.000 Jahren. Auf dem Areal sind ein Feuchtbiotop, verschiedene Schautafeln und ein Schutzgebäude entstanden, in dem eine Nachbildung eines Mammutbabys die Besucher begrüßt.

www.amt-doebern-land.de



Branitzer Park

Der Branitzer Park, das zweite große Lebenswerk von Hermann Fürst von Pückler-Muskau, gilt als Höhepunkt der deutschen Gartenkultur und letzter deutscher Landschaftsgarten des 19. Jahrhunderts. Historische Räume in Schloss und Marstall, inmitten des Parks, vermitteln Einblicke in das Leben und Werk des großen Gartenkünstlers, Literaten und Weltreisenden.

www.pueckler-museum.eu



Brandenburgisches Textilmuseum Forst (Lausitz)

Forst (Lausitz) war einst Metropole der Textilindustrie. Bewahrt wird die Tradition in diesem einzigartigen Technikmuseum. Es vermittelt Arbeitsschritte der Gewebeerstellung von der Faser bis zum fertigen Tuch. Funktionstüchtige historische Maschinen können in Aktion erlebt und zum Teil auch selbst ausprobiert werden.

www.textilmuseum-forst.de



Ostdeutscher Rosengarten Forst (Lausitz)

Umrahmt von Pergolenhöfen und romantischen Wasserspielen blühen zehntausende Rosen in mehr als 1.000 Sorten. Tipp: Rosengartenfesttage traditionell am letzten Juniwochenende. Mit Restaurant und Erlebnisspielplatz ist der historische Park (1913) eine gute Adresse für einen Familienausflug. Verschließbare Fahrradboxen vorhanden!

www.rosengarten-forst.de



Kirche in Illmersdorf

Die Kirche beherbergt den größten Mumienschatz Brandenburgs, dort lagern zwölf Mumien aus dem Zeitraum 1748 – 1820. Das Besondere an ihnen ist, dass sie natürlich mumifiziert (nicht einbalsamiert) sind.

www.drebkau.de



Historische Stadt Drebkau

In der Kleinstadt Drebkau mit ihren Ackerbürgerhäusern kann man in der sorbischen Webstube und der Ostereierausstellung Interessantes über die Niederlausitz erfahren.

www.drebkau.de



Steinitzhof mit der Aussichts platform „Steinitzer Treppe“

Der idyllisch gelegene Steinitzhof mit seinen barrierefreien Räumlichkeiten liegt am nördlichen Rand des Tagebaus Welzow-Süd. Ein idealer Ort für Familienfeiern oder Seminare. Von der Aussichtsplattform „Steinitzer Treppe“ (Aufzug) kann man bei guter Sicht „Tropical Island“ erkennen.

www.drebkau.de



Paddeln auf der Neiße

Wer das Wasser und die Ruhe liebt, ist hier genau richtig. Bei einer Fließgeschwindigkeit von 4–6 km/h kann man sich entspannt mit der Strömung treiben lassen. Kleine Solschwellen, Abschnitte mit Wildwassercharakter aber auch ruhige Passagen wechseln sich ab und sorgen für eine abenteuerliche und erlebnisreiche Tour ab Forst (Lausitz) oder Guben.

www.expeditionstours.de, www.lausitz-kanu.de



Alte Ziegelei Klein Kötzig mit Feldbahn

Von 1894 bis 1962 wurden in der Ziegelei Klein Kötzig die typischen Lausitzer gelben Klinker produziert. Auf einer Führung erhalten Sie Einblicke in die durch schwere Handarbeit gezeichneten Produktionsabläufe. Anschließend werden Sie auf eine Fahrt rund um die Ziegeleiteiche mit der Feldbahn des Vereins eingeladen.

www.ziegeleibahn-klein-koelzig.de



SchokoLadenLand Felicitas

Seit über zwanzig Jahren verwöhnt die Schokoladenmanufaktur die Lausitz mit feinsten handgemachten belgischen Schokolade. Mit der gläsernen Schauwerkstatt und dem SchokoLadenLand gehört das Familienunternehmen zu einem der schönsten Ausflugsziele im Spree-Neiße-Kreis.

www.confiserie-felicitas.de



Kirche Hornow

Die Kirche aus dem 13. Jahrhundert steht heute unter Denkmalschutz. Der Altar stammt aus dem späten 16. Jahrhundert. Besonders zu erwähnen sind die farbigen Fenster der Kirche, deren Motive im Ätzverfahren entstanden. Die 700jährige Eiche auf dem Kirchhof ist die älteste im Spremberger Land.

www.hornow-wadelsdorf.de/kirche



Strittmatters Laden

Eine Besucherattraktion ist der „Laden“, der Originalschauplatz aus Erwin Strittmatters Romantrilogie. Der in Spremberg geborene Schriftsteller verbrachte seine Kinder- und Jugendjahre in Bohsdorf.

www.strittmatter-verein.de



Felixsee

Der Felixsee bei Bohsdorf entstand nach dem Tagebaubetrieb aus der Grube „Felix“. Vom Aussichtsturm hat man einen weiten Ausblick über die Landschaft des Muskauer Faltenbogens.

www.muskauer-faltenbogen.de



Museumsscheune Bloischdorf

Die Museumsscheune des Niederlausitzer Sorbischen Dorfmuseum beherbergt eine Ausstellung zur historischen Hauslandschaft und zum ländlichen Leben.

www.bloischdorf.de



Welzow – Stadt am Tagebau

Ungewöhnliche Reisen in eine andere Welt. Mit dem Jeep, Quad, zu Fuß, per Rad oder bei einem Rundflug auf Entdeckungstour gehen und dabei die gewaltigen Dimensionen und bizarren Landschaften des Tagebaus Welzow-Süd kennen lernen. Dazu gibt es im excursio-Besucherzentrum im alten Bahnhof Welzow jede Menge weitere Angebote.

www.bergbautourismus.de



Bismarckturm Spremberg

Am 1. April 1903 weihte man den Spremberger Bismarckturm auf dem Georgenberg feierlich zu Ehren des bekannten Reichskanzlers ein. Mit seinen knapp 21 Metern überragt er die Stadt und von der obersten Aussichtsplattform geht der Blick bis in die Oberlausitzer Berglandschaft.

www.spremberger-land.de



Kulturschloss – Niederlausitzer Heidemuseum

Spremberg – grüne Stadt an der Spree. Das historische Zentrum wurde in den letzten Jahren restauriert. Der Marktplatz und der „Bullwinkel“ sind ebenso sehen wert wie das Kulturschloss des Landkreises Spree-Neiße mit dem Niederlausitzer Heidemuseum.

www.spremberger-land.de



Kraftwerk Schwarze Pumpe

Das Multimediale Informationszentrum des Kraftwerkes Schwarze Pumpe bietet Wissenswertes über die Region, über Tagebaue und Verstromung von Braunkohle, aber auch Technik zum Anfassen. Von der 162 Meter hoch gelegenen Aussichtsplattform hat man einen herrlichen Rundblick über die Region.

www.spremberger-land.de



Punkt Informacji Turystycznej
Stowarzyszenie Przyjaciół
Ziemi Gubińskiej
3-go Maja 2, 66-620 Gubin
tel.: 68 455 81 62
e-mail: stepil@go2.pl

TOURISTISCHE ATTRAKTIONEN

Sehenswürdigkeiten • Internetadressen

Nummern der Attraktionen

04 Zamek Piastowski
www.zamek.krosnoodrzanskie.pl

- Centrum Rekreacyjne przy
ul. Pocztowej
www.osirkrosno.pl

40 Agroturystyka „U Gosi”
w Osiecznicy
www.agroturystykaugosi.pl

- Kajaki Gubin
www.kajaki-gubin.pl

57 Winnica Gostchorze
www.gostchorze.pl

55 Winnica Marcinowice
www.winnicamarcinowice.pl

54 Winnica Margaret
www.winnicamargaret.pl

53 Winnica Aris
www.winnicaaris.pl

56 Winnica Nadodrzańskie Wzgórze
www.winnicanw.pl

52 Winnica Od Nowa
Facebook: Winnica Od Nowa

58 Winnica Pod Wieżą
www.winnicapodwieza.pl

17 Anielskie Ogrody
www.anielskieogrody.pl

27 Uroczysko Gryżyna
www.uroczysko-gryzyna.pl

49 Ośrodek Wypoczynkowy Temar
w Dąbiu
www.kompleksdabie.pl

48 Pałac w Brzeźnicy
www.palacbrzeznicza.pl

47 Stary Młyn w Brzeźnicy
www.starymlynwbrzezniczy.pl

- Łowisko Rodzinne Admar
Facebook: Łowisko Rodzinne Admar

43 Rezydencja Dychów
www.dychow.com.pl

49 Ośrodek Wypoczynkowy Kołatka
w Bronkowie
www.komplekskolatka.pl

42 Park Magnolia w Bronkowie
www.magnolia-park.pl

45 Łowisko Dwa Stawy w Chromowie
www.2stawy.pl

37 Ośrodek Nad Borkiem w Kosarzynie
www.nadborkiem.pl

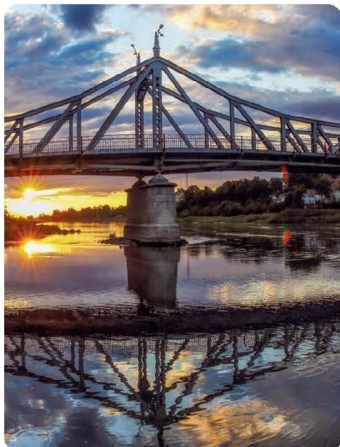
Detaillierte Informationen, Öffnungszeiten und aktuelle Hinweise finden Sie auf den Webseiten der jeweiligen Einrichtungen.



POWIAT KROŚNIEŃSKI

naturalnie... bliski

*Poznaj miejsca,
do których chce się wracać.*



TikTok
Obserwuj
nas



Instagram
Obserwuj
nas



Facebook
Polub nas



www.powiatkrosnienski.pl



Starostwo Powiatowe
w Krośnie Odrzańskim

ul. Piastów 10B
66-600 Krosno Odrzańskie

tel. 68 383 02 11

www.powiatkrosnienski.pl

*Odkryj Powiat Krośnieński.
Naturalnie...bliski*

WYDAWCA:
Wydawnictwo Compass
ul. Podchorążych 3
30-084 Kraków
www.compass.krakow.pl



Folder został wydany w ramach projektu pn. „Szlakiem winorośli – transgraniczna enoturystyka” realizowanego w ramach Funduszu Małych Projektów Euroregionu „Sprewa-Nysa-Bóbr” – Program Interreg VI A Brandenburgia-Polska 2021–2027.

Interreg



Kofinansowane przez
Unię Europejską
Współfinansowany przez
Urząd Europejski

Brandenburg – Polska

